

Kontrastivno rječotvorje: imenička tvorba u tablicama

Pintarić, Neda

Authored book / Autorska knjiga

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Publication year / Godina izdavanja: **2010**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:755579>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-18**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

Neda Pintarić

**KONTRASTIVNO RJEČOTVORJE:
IMENIČKA TVORBA U TABLICAMA**

Knjiga I

Filozofski fakultet
Zagreb, 2010.

Izdavač:
Filofoski fakultet u Zagrebu,
Odsjek za zapadnoslavenske jezike i književnosti.

Za Izdavača:
Prof. dr. sc. Damir Boras

Recenzenti:
Prof. dr. hab. Ewa Komorowska
Prof. dr. sc. Mira Menač Mihalić
Dr. sc. Katica Trajkova

Lektura i korektura:
Neda Pintarić
Grafičko oblikovanje:
Zoran Kerep

Naslovnica:
Zoran Kerep

Naklada:
100 primjeraka

ISBN 978-83-62355-45-7

Wydawca
VOLUMINA.PL Daniel Krzanowski

volumina **pl**

Druk
VOLUMINA.PL Daniel Krzanowski
ul. Ks. Witolda 7-9, 71-063 Szczecin
tel./fax: 91 812 09 08
e-mail: druk@volumina.pl
www.volumina.pl

UVOD (WSTĘP)

Zamisao ove studije nastala je u sklopu predmeta *Opisna tvorba riječi (opisno rječotvorje) poljskoga jezika s elementima povijesne tvorbe (Słowotwórstwo opisowe z elementami historycznymi)*. Sa studentima II. godine polonistike (ak. god. 2006/7.) koji su počeli studirati po bolonjskom programu radila sam radionice na kojima smo uspoređivali poljske i hrvatske sufikse u tvorbi imenica.

Klasifikacijom uspoređivanih sufikasa dobili smo tri vrste: identični (jednaki), slični i različiti sufiksi u hrvatskom i poljskom jeziku. Oblik *jednaki* odabrali smo prema određenju B. Tafre koja razlikuje pojam *isti* kad se radi o jednoj riječi te *jednaki* kad se radi o usporedbi dviju riječi. S obzirom da se ovdje radi o dvije riječi iz dva srodna jezika, kažemo da su one jednakih oblika ili da imaju jednake sufikse.

Slični sufiksi mogu se temeljiti na manjim razlikama u bilježenju ili izgovaranju, a mogu imati i zajedničke povijesne korijene koji ih čine tvorbeno prozirnima. No često su povijesni sufiksi leksikalizirani i danas se u rječotvorju tretiraju kao osnova. Njih smo označivali zvjezdicom. U sredini tablice, između poljskih i hrvatskih primjera, odabirani su i najsličniji staroslavenski sufiksi koje sam pronalazila u rječnicima navedenima u bibliografiji.

Drugi ovdje korišten kriterij klasifikacije imenica bio je semantički kriterij pomoću kojega su izdvojene skupine latinskih naziva s adekvatnim hrvatskim i poljskim prijevodom. Te se skupine često preklapaju pa je S. Babić u svojoj knjizi *Tvorba riječi hrvatskoga književnog jezika* izabrao formalnu klasifikaciju u kojoj je onda navodio različita značenja sufikasa i njihove semantičke skupine. Mi smo pošli obrnutim putem jer je za ovakav način rada u radionicama i po grupama to bilo lakše. Po dva studenta izrađivala su pojedinu semantičku skupinu. Kao suautore ovdje navodim samo one studente koji su najbolje riješili svoje zadatke, no svaku je skupinu trebalo doraditi, proširiti i dodati nađene staroslavenske sufikse.

Najbolje su radove napravili sljedeći studenti: Ira Muhlstein, Iva Rupčić, Ivana Šmaguc, Anita Turkalj i Hrvoje Sarkotić iz 2007/8. akademske godine, zatim Iva Čelan, Ivana Černi, Doris Dobranić, Helena Đurek, Marija Gudan, Nikolina Komorčec, Jelena Kraljić, Ivana Krolo, Ines Munđer, Ana Osrečak, Monika Pavina, Vedrana Pavlak, Josipa Prološćić, Irena Srdarev, Vanja Zaimović, Pavao Cerovac i Ivan Fosin iz 2008/9. akademske godine koji su također radili i tablice prefiksalne tvorbe imenica. Godine 2009/10. studenti su izrađivali tablice imeničkih kompozita. To su: Ivana Barišić, Monika Cegnar, Ana Inkret, Ema Juretić, Martina Klasan, Petra Mesić, Katarina Pavanić, Marina Pavlić, Lana Ružić, Tamara Stojanović, Mihael i Kristina Zlatunić. Napominjemo da poljski primjeri nisu prijevodom na stupcu s hrvatskim

leksemima.

Sufiksalna tvorba (B. Tafra predlaže naziv *sufiksacija*, 2009:96) imenica obrađivana je prema poljskim gramatikama, zatim su poljski sufiksi uspoređivani sinkronijski s hrvatskim sufiksima, a koliko je to materijal dopuštao, nađeni su i dijakronijski (staroslavenski) sufiksi iz rječnika staroslavenskoga jezika što su ih uredili poljski, hrvatski, makedonski, srpski i njemački jezikoslovci. Primjeri su, dakle, uzimani iz poljskih i hrvatskih rječnika i gramatika, iz četiriju rječnika staroslavenskoga jezika te iz knjige makedonske jezikoslovke Katice Trajkove (*za nomina instrumenti*).

Klasifikacija u tablicama temeljila se na formalno-semantičkom kriteriju oblika sufiksa, a značenje i funkcija pojedinih sufikasa poljskoga jezika navođeni su u kontrastivnom opisu poslije tablica. Nakon opisa pojedinačnih sufikasa u poljskom i hrvatskom jeziku napravljena je usporedba tih sufikasa i njihove distribucije u dva srodna jezika.

Formalno se uspoređuje oprimjereni oblik sufiksa, a semantička podjela odnosi se na strukturno značenje koje omogućuje klasifikaciju na više *tvorbenih kategorija imeničkih formacija (kategorie słowotwórcze formacji rzeczownikowych)* te na značenje koje *sufiksi (sufiksy, przyrostki)* imaju pojedinačno kao sastavnice *tvorbenoga gnijezda (gniazdo słowotwórcze)*. Oslanjali smo se uglavnom na podjelu u poljskoj gramatici za strance (Bartnicka-Satkiewicz 1990.) te u tabelarnoj gramatici Witolda Mizerskog (2000.), prema kojima smo određivali adekvatne hrvatske nazive utemeljene na latinskoj nomenklaturi. Tvorba riječi hrvatskoga književnoga jezika Stjepana Babića bila je neophodna za kontrastno uspoređivanje. Dodatno nam je pomogao teorijski članak B. Tafre *Rječotvorni modeli u hrvatskom jeziku* koji je ponudio rješenje nekih naših problema i tako poboljšao klasifikaciju.

Uza sve to trebalo je provjeravati primjere u odostražnim rječnicima hrvatskoga, poljskoga i staroslavenskoga jezika. Bilo bi dobro za hrvatski jezik sastaviti morfematski rječnik poput onoga što je za slovački jezik izradila skupina autora Miloslava Sokolová, G. Moško, F. Šimon, V. Benko (1999), a za srpski jezik u manjem opsegu Danko Šipka.

Sva korištena djela navedena su na kraju u popisu literature.

Uspoređene su sljedeće tvorbene kategorije imenica:

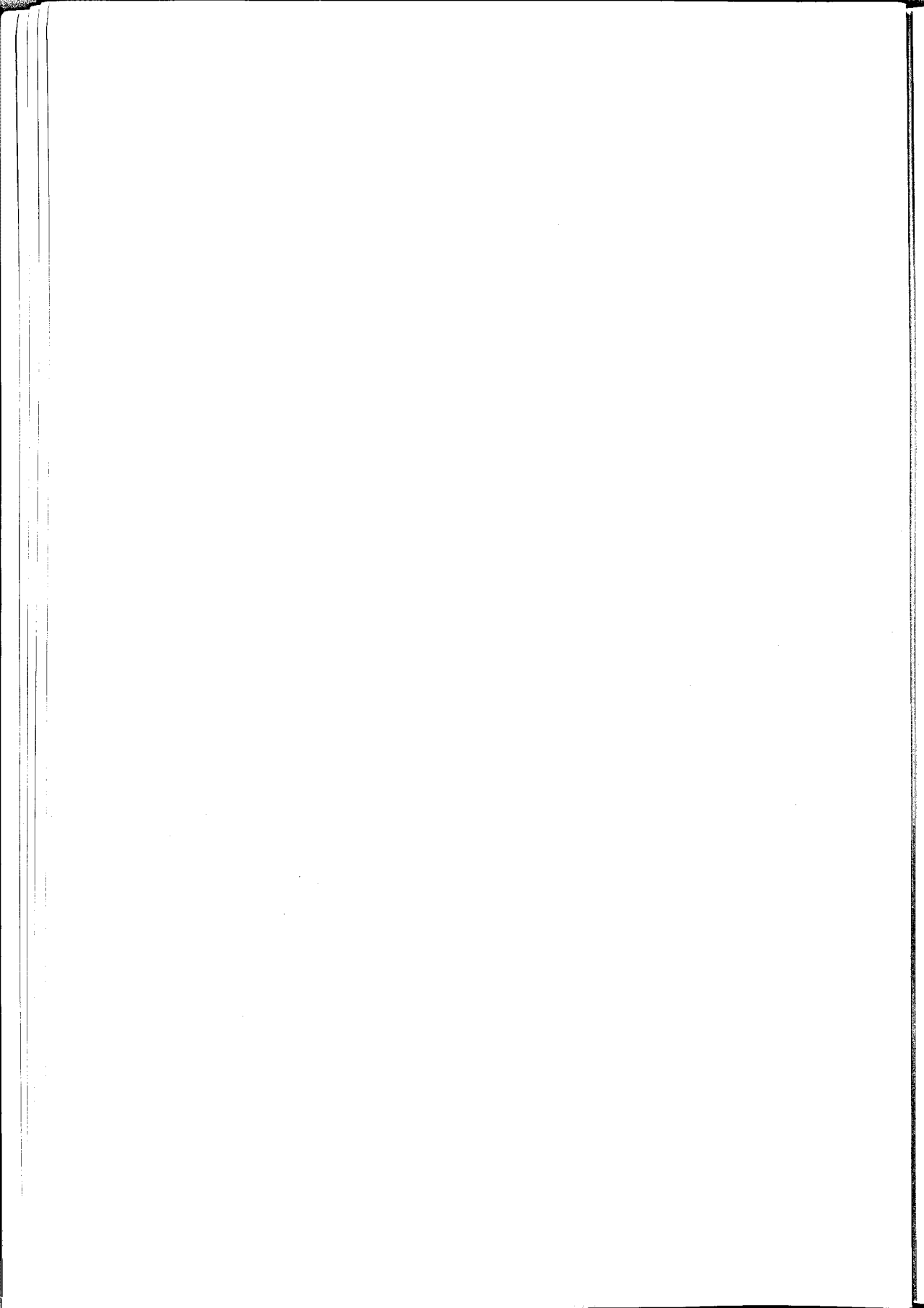
- 1.1. *Nomina actionis (nazwy czynności – glagolske imenice)*,
- 1.2. *Nomina agentis (nazwy wykonawców czynności – nazivi vršitelja radnje)*,
- 1.3. *Nomina patientis i obiecti (nazwy wytworów i przedmiotów czynności – nazivi proizvoda i objekata radnje)*,
- 1.4. *Nomina essendi (nazwy cech – nazivi obilježja)*,
- 1.5. *Nomina attributiva (nazwy nosicieli cech – nazivi nositelja osobina)*,

- 1.6. Nomina instrumenti (nazwy narzędzi – nazivi oruđa),**
- 1.7. Nomina loci (nazwy miejsc – mjesne imenice),**
- 1.8. Nomina collectiva (nazwy zbiorowe – zbirne imenice),**
- 1.9. Nomina feminativa (nazwy żeńskie pochodne od męskich – ženske imenice izvedene od muških),**
- 1.10. Nomina expressiva (nazwy ekspresywne – ekspresivni nazivi) koje se dijele na umanjenice (zdrobnienia) i uvećanice (zgrubienia) s hipokorističnim i pejorativnim značenjem.**

Osim navedenih skupina s latinskim nazivima postoje i drugi kriteriji klasifikacije imenica. Izdvojene su tako tvorbene kategorije za *apstraktne ili mislene imenice (pojęcia abstrakcyjne)*, za *etnike (nazwy mieszkańców)*, za *rodbinske nazive (nazwy pokrewieństw)*, za *dvorodne imenice* (koje znače osobu muškog i ženskog spola), za *muške nazive (nazwy męskie)*; za *ženske nazive tvorene od muških i muške tvorene od ženskih (nazwy męskie utworzone od żeńskich oraz żeńskie od męskich)*, imenice za biljke i životinje u poljskoj tvorbi odnose se na *mladunčad životinja* kao i na *ljude (nazwy istot młodych i nazwy męskie)*. U hrvatskoj gramatici izdvajaju se posebno *umanjenice (zdrobnienia)* i *uvećanice (zgrubienia)* te samo *odmilnice* (hipokoristici), dok nema pejorativnih imenica (*pogrubnice*). U poljskoj se gramatici opet izdvajaju umanjenice i uvećanice, a hipokoristici i pejorativi stavljeni su pod jednim imenom ekspresivnih naziva među kojima se navode samo pejorativi jer su umanjenice uvijek hipokoristične po principu *ono što je malo, to je lijepo, dobro i drago*.

Na kraju tablične obrade svake od semantičkih skupina navodimo i opis značenja pojedinih sufikasa iz dotične grupe, uglavnom prema W. Mizerskom i S. Babiću.

Zahvalna sam svim navedenim studentima na velikom trudu i strpljenju prilikom izrade tablica.

1. PREGLED POLJSKIH, HRVATSKIH I STAROSLAVENSKIH SUFIKSALNIH OBLIKA IMENICA

(PRZEGLĄD SUFIKSALNYCH FORM RZECZOWNIKÓW W JĘZYKU POLSKIM, CHORWACKIM A STAROSŁOWIAŃSKIM)

U oblicima imenica sufiksalne tvorbe razlikujemo jednake (u skladu s razlikovanjem B. Tafre: isto – kad se radi o jednom objektu i jednako – kad se uspoređuju dva objekta), slične i različite skupine sufikasa u formalnom smislu. Značenski i distribucijski može se u oba uspoređivana jezika raditi o skupinama koje nisu jednake. Može se dogoditi da postoji jednaki oblik sufiksa u oba jezika, ali glavnina primjera odnosi se na drugu tvorbenu skupinu. Razlika se može temeljiti i na dvostrukom određivanju podrijetla tvorbene osnove (npr. je li ona od glagola ili od pridjeva, uzima li se glagolski samoglasnik kao dio tvorbene osnove ili ne, i sl.). Postoje i primjeri koji se npr. u hrvatskome odnose na dijalekt ili žargon i u tim su stilovima u poljskome jednaki, dok u standardnom jeziku nisu. Takve smo primjere označili zvjezdicom. Latinski, germanski i ostali strani sufiksi dodavani su na kraju svake skupine sufikasa. Ako pojedinoga sufiksa nema u poljskom ili u hrvatskom jeziku, mjesto sufiksa označeno je ništicom, a mjesto za primjer ostaje prazno.

1.1. Nomina actionis (nazwy czynności – glagolske imenice)

Tablica je kombinacija rada Anite Turkalj, Ive Čelan i Vanje Zaimović.

poljski sufiks	primjer	staroslavenski sufiks i primjer	hrvatski sufiks	primjer
JEDNAKI SUFIKSI				
-nie	tkanie, spanie, machanie, łykanie, tupanie, stanie	-nije бѣдѣнїе, бесчїнїе	-nje	tkanje, ležanje, spavanje, mahanje, gutanje, kuhanje, smijanje, stajanje

-anie	pisanie, kochanie, spawanie	-anije besėdovanie, cėłovanie, pl'ɨvanije, pisanije blagoispytanie, bliscanie, bėżanie, metanie, rydanie, obranie, bajanie	-anje	kupanje, lupanje, rezanje blješťanje, bliskanje, bjeżanje, stupanje, škakljanje
-enie	mówienie, robienie, zakończenie, szerzenie, szczyrzenie, majaczenie	-enije blagovolenie, bėdėnie, bėšenje, bogosløvlenie, molenie, obroučenie, jadenie, jażdenie, učenje, istrėbl'enije	-(j)enje	gubljenje, ljubljenje, sjedjenje, bdijenje, kešenje, slavljenje
-awanie	dodawanie, udawanie	-avanie rozdawanie	-avanje	usporavanje, dodavanje, udavanje, jenjavanje
-iwanie/ -ywanie	wylėgiwanie, oczekiwanie, obiecywanie, pisywanie, czytywanie	-ivaniije/- yvaniije/- ɨvanije ubivanije, pokyvanije, prėbyvanije, umyvaniije; rozɨvanije, otɨɨvanije, otɨrivaniije, počivaniije, oblivaniije, prėlivaniije, upivaniije	-ivanje	sparivanje, isparivanje, skraćivanje, ispitivanje, ocrnjivanje, osamljivanje, naslućivanje, dobacivanje, prozračivanje, zguščivanje, zajamčivanje, prikrivanje, procjenjivanje

-owanie	wiosłowanie, pracowanie, kupowanie, gotowanie, komponowanie głosowanie, patronowanie, debatowanie, odejmowanie, polowanie	-owanie bėsowanie, žitelystvovanie, zaimovanie, zaimstvovanie, obrazovanie, vērovanie, potrēbovanije, radovanije, besėdovanije, mōdrėvanije	-ovanje	ludovanje, ljetovanje, zimovanje, kupovanje, glasovanje, blagovanje, žalovanje, milovanje, radovanje, praznovanje, mudrovanje, žrtvovanje, šefovanje
-ina	rycina, okleina	-ina tajina, pastvina	-ina	pišina
-anina	krzątanina, mieszanina, bieganina		-anina	tkanina
-nia	składnia, myjnia	-nja bańa, brońa, skrińa	-nja	skladnja, grižnja, košnja, zebња, mužnja, radnja, prošnja, potrošnja, patnja, škrinja
-ba	prošba, groźba, strzelba, siedziba	-ba bořba, vračьba, lěčьba, stražьba, moľba	-ba	tvorba, molba, gozba, skladba, promidžba, borba, berba, oporba, uljudba, sljedba, podvorba, družba, služba, predodžba, prosudba, naredba, nagodba, priredba, primjedba, uknjižba, izvedba

*-da	biesiada, prawda, krzywda	-da szvada, žožda, besěda, jeda, nadežda	*-da	pravda nužda, pobjeda, ograda, krivda
-lo,	*sprzęgło, światło	-lo bilo, myło, načęło, pravilo, ryło *pokryvalo, *ralo,	-lo (-ilo, alo)	jelo, bilo, pravilo, svjetlo, *držalo
-(s)ło	wiosło, masło	-(s)ło vesło, masło, čisło	-(s)ło	vesło, masło
-stwo	zabójstwo, następstwo	-stvo bezbożstwo bałstwo, bogactwo, bójstwo	-stvo	ubojstwo, bogactwo, zastupstwo
-cie	szycie, kucie, tarcie, darcie, bycie, wycie	-tije žitije, bytije, kazanije	-će	iće, piće, žiće, biće, pokriće
-a	biesiada, męka, zguba, praca, władza, debata, praca	-a blazna, szpona	-a (-'a)	muka, dorada, nabava, postava, debata, vuča, tuča
-ka	walka, powtórka, ucieczka, przesiadka, rozłąka, stawka, przekąska, wkładka, wklejka, zakrętka, wtyczka, nasadka, przystawka, podściółka, wywieszka, zapałka	-ka fourka, pręstoupka, rozłoka	-ka	stanka, stavka, svirka, čistka, pišaka, zakuska, *zipka, *izolirka, *dirka, točka, pljuvačka

-anka	wycinanka, pisanka, krajanka, czytanka, układanka		-anka	čitanka, bojanka, risanka, crtanka, pijanka, uspavanka, tugovanka
*-(t)wa	modlitwa, gonitwa, bitwa, brzytwa, kłątwa	-(t)va molitva, britva, kłętva, żętva, lovitva	-(t)va	molitva, žetva, jematva, britva, kletva
-eż	grabież, trzebież, łupież, kradzież	-егъ мѣтегъ	-ež	metež, mutež, gabež, palež, lavež, drmež, trpež, davež, *ribež, *klatež
-ot	stukot, tupot, kłopot, chlupot, szurgot, dygot, bulgot, gulgot, bełkot, szwargot, druzgot, rechot, grzechot, gruchot, szczebiot	-отъ/-ѣтъ kokotъ, гърѣтъ	-ot	topot, kłopot, lomot, grohot, štropot
-Ø	rozpad, ukłon, pomoc, krzyk, czołg, płot, byt, ciąg, młot, maść	-ъ, -ѣ plotъ, obrazъ, ukazъ, zalazъ, skръбъ obrokъ; bolěžnъ, mastъ, vračъ, kričъ, kličъ	-Ø	raspad, rasap, dovoz, pomoć, krik, naklon, otklon, obrok, obraz, zaklon, plot, vlak, mlat, mast, plet, splet, troplet
-nik	chodnik, składnik, wykładnik, odpowiednik, ciągnik, bieżnik, palnik, pytajnik, określnik		-nik	hodnik, razvodnik, upitnik, uskličnik, provodnik

-e)nina	smaženina	-e)nina udavl'enina	-e)nina	*rubenina
-ik/-yk	psik, krzyk	-ičь kričь, kličь	-ik	branik, zvonik, usklik, vidik
-acija	recytacja, innowacja, delegacja, pielęgnacja, kasacja		-acija	recitacija, inovacija, delegacija, negacija, kasacija
-zja	wizja, eksplozja, erozja		-zija	vizija, eksplozija, erozija
-at	patronat, absorbat, kandydat, wolontariat, komunikat, konsulat		-at	patronat, kandidat, voluntarijat, konzulat
-al	recital, terminal, *draǵal		-al	recital, gubernal, terminal
-ata	aprobata, dezaprobata, kompensata, koordinata, kantata		-ata	debata, koordinata, kantata
-or	inkubator, segregator, modyfikator		-or	inkubator, radijator, modifikator
-ura	tortura, brawura		-ura	tortura, bravura

SLIČNI SUFIKSI				
poljski sufixs	primjer	staroslavenski sufixs i primjer	hrvatski sufixs	primjer
-(e)k	zarobek, dorobek, oženek, ogryzek, pochówek, odpoczynek, nagniotek, opalek, rozporek, uczynek, ubytek, zlepek, zlewek, zmiotek. wyskrobek	-ѣкъ poslěďѣкъ	-(a)k	učinak, ušitak, uštipak, ogrizak, gubitak, pristanak, ustanak, bitak, početak, počinak, bljesak, pljesak, otisak, mućak, stisak
-t(e)k	początek, dodatek, wyjątek, wyrstek,	-тъкъ izbyтъкъ,	-t(a)k	početak, svršetak, imetak, izuzetak, gubitak
-at(e)k	wrzątek, kipiątek, wyjątek	-ѣтъкъ načęťѣкъ	-ut(a)k	zavijutak, vrutak, osnutak, imutak, naputak
-(‘e)c	dzwonic, nurkowiec, goniec, ryjec, dławiec, krztusiec, szybowiec	-ѣсь kopъсь, sъsъсь	-(a)c	poljubac, mamac, oslonac, poklopac, škrípavac, hropac, udarac
-ctwo < -stwo	kręćactwo, matactwo, majactwo, bogactwo	-ьство mogouťьство, čujьство, dějьство, ubojьство	-stvo	bogatstvo, ubojstvo, umorstvo

- ² e, (-rze)	niedowierze, przymierze, przymorze	-(r)ije blagodarije, bezměrje	-je (-rje)	praznovjerje, uzdarje, primorje
-(e)cie	poczęcie, przyjęcie, wynajęcie	-(e)tije začetije, prijętije	-će	zaćeće, izuzeće, poduzeće, pouzeće, dospijeće, otkriće, umijeće
-(nię)cie	mrugnięcie, dmuchnięcie, pęknięcie, zaginięcie	-(nę)tije sñnętije	-(nu)će	puknuće, svanuće, oskvrnuće, uginuće, iščeznuće, čeznuće
-ść	wieść, powieść	-stb vlastb, slastb	-st	vlast, slast, pošast, povijest
-iny/-yny	przenosiny, oświadczyiny, urodziny, zaręcziny, odwiedziny	-b, -y(ne) rouby(ne)	-ine	splaćine, naplavine, *razvaline
-a)nina	krzątánina, mieszánina, biegánina, dzianina, ležánina, mazánina, dreptánina, papranina, szperánina, žebranina, strzelánina		-nina	upisnina, zakasnina, najamnina, otkupnina, pristupnina, opskrbnina, skladišnina, nekretnina, pokretnina, izvoznina, istupnina, ukopnina
-unek	pocałunek, podarunek, meldunek, frasunek, operunek		*-ung	*fasung, *mišung, *dihtung, *štimung

-až	podraž, masaž, ekipaž, montaž		-aža	masaža, pilotaža, ekipaža, montaža, *muljaža
-----	----------------------------------	--	------	--

RAZLIČITI SUFIKSI

poljski sufiks	primjer	staroslavenski sufiks i primjer	hrvatski sufiks	primjer
-ki (plt.)	łaskotki, spitki, zachcianki, obiecanki		0	
-oń	broń, gryzoń	-ьнѣ брънѣ	0	
-(d)ło, -idło/- ydło	jadło, mydło, *radło; *liczydło, *kropidło		0	
-owe	wpisowe, mostowe, becikowe, frycowe, gapowe		0	
-ajka	zalewajka, zarzucajka, podfruwajka, zachciewajka		0	
-iba	siedziba		0	
-uba	rachuba		0	
-ęga	mordęga		0	
-lik	mętlík, krętlík		0	

0		-otina bl̋votina	-otina	bljuvotina, posjekotina, poderotina, brljotina, ogrebotina, crkotina, obrezotina, krhotina
0			-ljaga	prtljaga, mutljaga
0			-jika	bodljika
0			-avina	mješavina, grmljavina, padavina,
0			-evina	stečevina, jamčevina, piljevina, izlučevina
0			-et	lepet, vrlet, zveket, kreket
0		-ica -osobica	-ica	razmirica, žigica
0		-nica košnica, peštnica, pr̋godb̋nica	-nica	ispričnica, namirnica
0			-aja	izdaja, prodaja, udaja, utaja
0		-it̋ba gonit̋ba	-(id)ba	kosidba, rezidba, vjeridba, ženidba, gonidba, vršidba, gnojidba, sklonidba, krunidba, ploidba, selidba, pljenidba

0		-ičъ kričъ, kličъ	-ič	poklič, vodič (knjiga)
0			-ancija	govorancija, zezancija, petljancija
0			-anija	petljanija
0			-anac	krkljanac, petljanac, kupanac
0			-urija	smijurija
0		-ava poňava	-njava	jurnjava, kuknjava
0			-ovina	kupovina, trgovina
0			-alina	crkalina, padalina, pišalina
0			-arina	vozarina
0			-iranje	patroliranje, debatiranje, deriviranje, maltretiranje, ekipiranje, ispiranje, kastriranje, figuriranje, lansiranje, vegetiranje, portretiranje, meditiranje

Opis značenja jednakih sufikasa u poljskom i hrvatskom jeziku:

- **-nie, -enie, -anie, -owanie, -iwanie/-ywanie:** (osnovni imenski sufiks bez glagolskoga samoglasnika u osnovi glasi **-nie**). Ovaj niz imenica tvorenih od glagola često upućuje na akustične pojave; oba navedena poljska sufikasa razlikuju se jedino u grafiji (hrv. **-anje, -enje**), a u izgovoru i po funkciji su jednaki.
- **-stwo:** sufiks za brojne imenice tvorene od glagola, isti se javlja i u

hrvatskom jeziku, katkada zbog izgovora u hrvatskome je drukčija grafija (-stvo > -štvo > -tvo: *bogatstvo*). Češći su oblici od imenica ili pridjeva (*predsjedništvo*, *zelenastvo*) koji pripadaju drugoj skupini imenica. U poljskom jeziku alomorf morfema **-stwo** je **-ctwo** (*matactwo* < *mataczyć*).

- **-(t)wa**: poljski i hrvatski sufiks neplodan je u oba jezika. U hrvatskom i staroslavenskom tvori se od glagola čija osnova završava na samoglasnik (že-ti, moli-ti). Najvidljiviji je u poljskoj riječi *gonitwa* nastaloj od glagola *goni-ć* čija osnova završava na -i. Sufiks **-twa** je ostatak iz staroslavenskoga jezika, gdje je infinitiv bio kao i u hrvatskome *-ti*. Infinitivni dočetak *-t* spojio se sa sufiksom *-va* i stvorio novi sufiks *-tva* i u poljskom jeziku (**-twa**). Ta se pojava zove perintegracijom.
- **-ba**: prije opći sufiks, danas rijedak u poljskom jeziku, a u hrvatskomu se vraća njegova plodnost pa ima niz glagolskih imenica s proširenjem toga sufiksa, čime nastaje novi sufiks kojega nema u poljskom jeziku: **-idba** (*rezidba*, *gonidba*, *vršidba*). On se rabi uglavnom za zemljoradničke i stočarske radove. Isti sufiks imaju i apstraktne imenice tvorene od drugih imenica (*glazba* > *glas*). Imenica *gozba* morfološki ima oblik od glagola *gosti-ti se* te gubi sufiks *-ti-* iz osnove i nastavka, a jednačenjem po zvučnosti osnova dobiva oblik *goz-* (isto je s oblikom *glaz-ba*).
- **-cie**: razmjerno čest sufiks imenica tvorenih od glagola, u hrvatskome nije plodan i nalazimo ga u nekoliko stilski obilježenih i arhaičnih imenica: *iće*, *piće*, *žiće*, *biće*. U staroslavenskome ovaj sufiks odgovara sufiksu *-tije* (*žitije*). Imaju ga i današnje hrvatske imenice tvorene od glagola sa sufiksom *-nu-* (npr. *svanuće*, *oskvrnuće*, *napuknuće*). U poljskom je ovaj sufiks plodan i dodaje se na infinitivnu osnovu kao i u hrvatskom jeziku. Rjeđe se u poljskome dodaje na osnovu prošloga vremena (*drzeć* > *darł* > *darcie*, *przeć* > *parł* > *parcie*, *trzeć* > *tarł* > *tarcie*). Ovi primjeri u hrvatskom se jeziku tvore od infinitivne osnove dodavanjem sufiksa *-enje*, *-anje*: *trti* – *trenje*, *derati* – *deranje*. U poljskome se od glagola s alterniranim sufiksom *-nq/-nę-* tvori niz imenica: *stuknąc* > *stuknięcie*, ali neki glagoli gube dodatni sufiks u tvorbi imenica: *łaknąc* > *łaknienie*, *pragnąc* > *pragnienie*. Druge opet imenice mogu imati paralelne oblike (*formy oboczne*): *ciagnąc* > *ciagnięcie* // *ciagnienie*. Paralelizam oblika rabi se za semantičko razlikovanje (*ciagnienie* se danas rabi u značenju izvlačenja lutrijske srećke, a *ciagnięcie* za vuču, *povlačenje*).
- **-a**: sufiks za tvorbu poljskih imenica tvorenih od različitih tipova glagola, ujedno je i gramatički sufiks za padežni nastavak. Ovim sufiksom u poljskom se jeziku tvore imenice koje uglavnom znače posljedicu glagolske radnje (*zguba*), ali mogu značiti i samu radnju (*biesiada*, *praca*).
- **-ka**: sufiks karakterističan u poljskome za razgovorni jezik ili žargon, dok je u hrvatskome jeziku rjeđi za ovu skupinu glagolskih imenica (npr.

svirka, dirka, dojka).

- **-ež** i **-ež**: jednaki su sufiksi za glagolske i mislene imenice u oba jezika. U hrvatskome postoji i glagolske imenice i čini se da ih je u hrvatskome više nego u poljskom jeziku. Odglagolska zbirna imenica za živo: *klatež* označena je zvjezdicom kao i *ribež* (od glagola *ribati*) koji se po značenju ubraja u *Nomina instrumenti*. Sufiks je nastao od psl. *-egъ/- (prema V. Frančiću) i ima ga u poljskom i hrvatskom imenica *mladež* kao zbirna imenica, a u hrvatskom jeziku i različite zbirne i apstraktne imenice za neživo (*klatež; trpež, krpež, palež, garež*). Imenica za alat, *ribež*, nastala je od glagola *ribati* pa je njegova nesvršenost i ponavljanje radnje ribanja dovela do poopćenja te imenice koju ubrajamo u *Nomina instrumenti*.
- **-ina** je vrlo rijedak sufiks u ovoj imeničkoj kategoriji. Nađena su dva primjera u poljskom (*rycina > rysować, okleina > oklejać*) te jedan u hrvatskome – u Babića je to dijalektalna riječ *pišina > pišati*). U Babićevoj tvorbi taj se sufiks povezuje s drugim glagolskim sufiksima (usp. *-otina, -urina, -alina* itd.), što smo uključili u različite ostale hrvatske skupine.
- **-nia**: u poljskom jeziku je neplodan, dok je u hrvatskome plodan i tvori imenice ženskoga roda, česte su alternacije u osnovi: *kositi > košnja, gristi > grižnja*.
- **-lo** je sufiks koji u poljskom i hrvatskom jeziku uza se veže suglasnik iz glagolske osnove pa smo taj suglasnik stavili u zgrade. Mala je razlika u poljskoj grafiji i izgovoru, ali s obzirom da se radi o starim riječima s alternacijom s:z (vez-slo, maz-slo), jednakim i u staroslavenskom jeziku, stavili smo ga u jednake sufikse, ali smo ga izdvojili i kao sufiks **-(s)lo**.
- **-ik/-yk** u poljskom i staroslavenskom jeziku tvore deminutivne imenice, a u hrvatskome je to ujedno i sufiks koji se može povezati sa sufiksom *-nik*, ali ako je npr. *zvonik* tvoren od glagola *zvoniti*, sufiks za imenicu je *-ik*, a ne *-nik*. Dolazi do apsorpcije, tj. suglasnik iz osnove postaje dio sufiksa.
- **-ot** je sufiks koji se dodaje na osnove onomatopejskih glagola. Tvori se nultom derivacijom u oba jezika, tj. oduzimanjem infinitivnoga sufiksa (*stuk-ot-a-ć, klop-ot-a-ti*).
- **-cja, -zja**: sufiksi posuđeni iz latinskog jezika, u hrvatskome imaju grafičku inačicu: *-cija, -zija*
- **-ada**: sufiks prisutan u riječima stranog podrijetla, uglavnom latinskoga i francuskoga.
- **-at**: sufiks jednak u oba jezika, došao iz latinskoga.
- **-ata**: sufiks iz latinskoga jezika češći je u poljskom, nego u hrvatskom jeziku.

Opis sličnih sufikasa u kategoriji *Nomina actionis*

- **-ctwo, -stwo / -stvo, -štvo, -tvo**: je tvorbeni sufiks, ali se drukčije realizira u poljskom pisanju kada osnova završava na *-t*. Rijetko se nalazi primjera za glagolsku imenicu s tim sufiksom, to je npr. derivat od poljske imenice *brat* (usp. *bractwo* = *brat+stwo*). U hrvatskom jeziku izvorno i u pismu ima oblik *-stvo*, s alomorfima *-štvo* i *-tvo*.
- **-ek/-ak**: ovim sufiksom se tvore imenice od svršenih oblika glagola; poljski **-ek** je sličan hrvatskom **-ak** jer se kod tih sufikasa javlja nepostojano *e*, odnosno *a* (npr. *zarobek*: gen. *zarobka* / *učinak*: gen. *učinaka*), a povijesno potječu od istoga staroslavenskoga sufiksa **-ъk** koji se u kajkavskome narječju realizirao na isti način kao u poljskome (*-ek*).
- **-(d)lo** je sufiks koji ne postoji u hrvatskom jeziku pa smo ga stavili u različite sufikse. Imaju ga uglavnom u poljskom jeziku *Nomina instrumenti* (*radlo*). U hrvatskome je proširen samoglasnicima iz glagolske osnove te glasi: **-ilo, -alo** (*šiljilo, klecalo*). Ovaj poljski sufiks također može biti proširen vokalima iz glagolske osnove i tada glasi: **-idlo/-ydlo** (*kropidlo, liczydlo*).
- **-(nię)cie**: razmjerno čest sufiks u poljskom jeziku za imenice tvorene od trenutnih glagola sa sufiksom *-nę-ć*. U hrvatskome je sličan imenički sufiks **-(nu)će** koji se dobiva od glagola s proširenim sufiksom na *-nu-ti*, a poznat je u staroslavenskome kao *-ętije > -ti*
- **-iny/-yny**: imenice s tim sufiksima u poljskome jeziku često se odnose na neke svečane činove, obrede, slavlje, ali i na izlučevine (*wydzieliny*). Sličnu funkciju ima hrvatski sufiks u imenica *pluralia tantum* **-ine** (*splaćine, izlućine*). Razlika je samo u gramatičkom (padežnom) morfemu za nominativ množine (polj. *-y*, hrv. *-e*), dok je tvorbeni morfem isti (**-in-**).
- Poljski sufiks **-(a)nina** sličan je po obliku hrvatskomu **-nina**, ali mu je funkcija drukčija, a i nema glagolskoga samoglasnika, što znači da je zapravo tvoren dodavanjem na korijen glagolske imenice s nulnim sufiksom (*upis-nina*), dok u poljskome sufiks tvori niz glagolskih imenica s kaotičnom radnjom kretanja u raznim smjerovima. Jedina imenica u hrvatskome je *tkanina* (od *tkati*), pa smo ju stavili i u ovu skupinu, iako pripada rezultatima rada.
- **-aż**: sufiks prisutan u riječima stranog podrijetla, uglavnom francuskoga. U hrvatskom jeziku dobiva oblik ženskoga roda: **-aža** (*masaža, serklaža, blamaža, pilotaža*). Neke od imenica na hrvatsku osnovu lijepo francuski sufiks, a rabe se u hrvatskom žargonu, usp. *muljaža* < *muljati* ('lagati').
- **-unek**: sufiks stranog podrijetla, dolazi od njemačkog ***-ung** i takav oblik nalazimo u hrvatskom razgovornom jeziku (*štimung*). Poljski se sufiks

najprije javljao samo u riječima stranog podrijetla, a danas se javlja i u izvornim poljskim riječima. U hrvatskome književnom jeziku ostao je u okvirima gradskoga govora i kajkavskoga dijalekta.

U poljskom i hrvatskom jeziku različiti su sljedeći sufiksi:

- **-ki**: za poljske imenice *pluralia tantum*, uglavnom je to sufiks za tvorbu imenica u govornom jeziku, šaljivoga karaktera. U toj funkciji nije poznat hrvatskomu jeziku.
- **-ęga**: imenice s tim sufiksom obično označavaju radnje izvođene s naporom. Nema ih u hrvatskom jeziku. Dodaje se na korijen glagola *mord-ować* pa smo imenicu *mordęga* ubrojili u glagolske imenice.
- **-oń** je poljski sufiks za veoma mali broj glagolskih imenica, ima sličnost u staroslavenskom formantu jednakoga tipa imenica (**-ьнѣ**, брѣнѣ = broń).
- U hrvatskome jeziku nalazimo više sufikasa kojih nema u poljskome. Neki od njih rabe se i kao pejorativi (*smijurija*; *petljanija*; *jurnjava*; *krkljanac*, *petljanac*), dok su drugi plodniji (*udisaj*, *izdisaj*, *jecaj*, *vapaj*; *izdaja*, *prodaja*, *udaja*). Sufiks **-ik**, **-ika** **-nica**, **-lo** tvore se od glagolske osnove, a mnogi čine i kategoriju *nomina instrumenti* pa su u tablici označene zvjezdicom (usp. *branik*, *cjedilo*, *ispričnica*).
- **-lik** je poljski sufiks u malobrojnim poljskim imenicama (Grzegorzycykowa i Puzyrina navode da ima samo pet takvih derivata). Spomenut ćemo dva derivata od glagola: u *Nomina instrumenti* ubraja se *krętlík*, a u apstraktne imenice *mętlík* u značenju *zbrka*, *kaos* pa bi **-lik** odgovarao hrvatskom sufiksu **-ež** (npr. *mutež*).
- Od glagolske se osnove tvore i neke posuđenice iz latinskoga sa sufiksom **-or** koje smo obilježili zvjezdicama jer tvore i kategoriju *nomina instrumenti* (*generator* > *generirati*), ali sufiks funkcionira i u imenica za osobu (*operator*).

Kako vidimo, semantička podjela imeničkih sufikasa često dovodi do homonimije sufikasa, tj. jednaki sufiksi nalaze se u raznim tvorbenim kategorijama.

Prve tri navedene tvorbene kategorije imaju zajedničko to što im je korijen glagolski. Prema tome kakav je samoglasnik na kraju glagolske osnove, sufiksima su pridruženi dotični samoglasnici te s njima čine novi, prošireni sufiks. Katkada se taj samoglasnik ne ostavlja, nego se na korijen glagola koji završava suglasnikom dodaje sufiks koji počinje suglasnikom. To se obično događa kod sufikasa **-nik**, **-stvo** i sl.

1.2. Nomina agentis (nazivi vršitelja radnje – nazvy wykonawców czynności)

Tablicu je pomogla izraditi Vedrana Pavlak

poljski sufixs	primjer	staroslavenski sufixs i primjer	hrvatski sufixs	primjer
JEDNAKI SUFIKSI				
-acz	oracz, badacz, słuchacz, gracz, kowacz, wyjadacz, oprowadzacz, wspinacz, poganiacz, spawacz, przerywacz, popychacz, ścigacz, zabawiacz	-ačь vračь	-ač	orač, nosač, plivač, tenisač, igrač, zabavljač, kovač skakač, penjač
-ywacz, -iwacz	wykrywacz, podrywacz, podpatrywacz, opisywacz, podlizywacz, potakiwacz		-ivač	istraživač, ispitivač, opisivač, potkivač
-anin	chrześcijanin	-aninь krьstijaninь, graždaninь, roganinь	-anin	kršćanin, građanin, poganin
-nik	pracownik, robotnik, bojownik, rolnik	-nikь grěšьnikь, blaženikь, błędьnikь, języčьnikь, vęščьnikь, vratьnikь, gnilnikь	-nik	radnik, bojovnik, grješnik, slavljenik, bilježnik, carinik

*-ca	nadawca, kierowca, obrońca, radca, szyderca, sprzedawca, przestępca, zabójca, dawca, mówca, morderca, wykonawca	-сь/-ьса убиісь/ ubijьса, jadьса	-(i)ca	ubojca
-a	sluga	-a sluga	-a	sluga
-ant	intrigant, aresztant, spekulant, azylant, amant, szyfrant, protestant, projektant, konsultant, mutant		-ant	intrigant, špekulant, azilant, šifrant, protestant, projektant, konzultant, mutant
-ent	student, korespondent, prezydent, agent, inteligent, dekadent, producent, oponent, abonent		-ent	student, producent, agent, korespondent, dekadent, inteligent, oponent, abonent
-er	trener, kontroler uciekiniier; pomagier		-er	trener, amater, šofer
-(at)or	ilustrator, kreator, gladiator, mediator		-(at)or	eksperimenta- tor, ilustrator, kreator, predator, medijator
-ik/-yk	fizyk, matematyk		-ik	fizik

-or	amator, kodyfikator		-or	kontrolor, kodifikator
-us	pijus, lizus, obdartus, obžyrus, polonus		-us	nervčikus, tipus

SLIČNI SUFIKSI				
poljski sufixs	primjer	staroslavenski sufixs i primjer	hrvatski sufixs	primjer
-arz	pisarz, stolarz, kucharz, cesarz	-arъ bukaръ, cesaръ, myтаръ, vръtogradаръ, vinaръ, vrataръ, kl'učаръ, ryбаръ	-ar	pisar, stolar, kuhar, čuvar, kišobranar, car, ribar, vratar, ključar
-(e)c	kupiec, jeździec, strzelec, łowiec	-ьсь kupьсь, poсьсь, boгьсь, davьсь, lovьсь, blizньсь, mгьtvьсь	-(a)c	kupac, kosac, strijelac, borac, jedac, prosac, lovac, svetac, znanac
-l(e)c	wisielec, rudzielec, topielec	-lecь bęgleць, ozolecь	-l(a)c	mislilac, primalac, pošiljalac, čitalac, slušalac, spasilac, činilac
-an(ie)c	mieszkaniec, zacofaniec,		-an(a)c	vegetarijanac, zamazanac, popišanac, posranac, republikanac, Bosanac, Amerikanac, Afrikanac

-en(ie)c	sprzymierzeniec	-ѣньсь mladъньсь, pгьвѣньсь	-en(a)c	prepredenac, razmaženac, mladenac, prvenac
-ciel	nauczyciel	-telъ datelъ, žčtelъ	-telj	slušatelj, čitatelj, davatelj, davitelj, učitelj, spasitelj
-iciel/-yciel	uwodziciel, oskarżyciel, kusiiciel, mściciel	-itelъ съpasitelъ, pogrebitelъ	-itelj	spasitelj, roditelj, krotitelj, vršitelj
-ista/-ysta	pianista, flecista; nazista, maoista, komunista; motorzysta; polonista, germanista		-ist	pijanist, slavist, polonist; motorist, biciklist; nacist, titoist, fašist, komunist
-asta	entuzjasta, fantasta, ikonoklasta		-ast	entuzijast, fantast, ikonoklast
-ita	wróżbita, najmita, eremita, jezuita, szyita, metropolita		-it	eremit, jezuit, šijit, metropolit

RAZLIČITI SUFIKSI

poljski sufixs	primjer	staroslavenski sufiks i primjer	hrvatski sufiks	primjer
0			-ič	vodič, gonič, ribič, branič
0		-a předъteča	-a	preteča

0			-ir	*pastir; kurir, pionir, brigadir, vampir
0			-aš	športaš, hokejaš, odbojkaš, nogometaš, skijaš; pljačkaš, *pravdaš, *mudrijaš, *blebetaš
0			*-džija	buregdžija, kamiondžija, nišandžija, provodadžija
0			-(ni)ca	skitnica, pijanica
-ak	pływak, rybak śpiewak, żebak, pijak		0	
-aka	zabijaka, rozrabiaka, hulaka, zawadiaka		0	
-ęga	włóczęga, łazęga		0	
-*oła	*bazgroła, *gryzmoła *pierdoła		0	
-ach	patałach		0	
-och	pieszczoch, śpioch		0	
-uch	pastuch; *pleciuch		0	
-uś	pracuś		0	

-un	zwiastun, piastun, ćpun,	-унъ рѣстунъ	0	
-niczy	budowniczy		0	
-liwy	myśliwy		0	
-al	kowal		0	
-sa	beksa, płaksa		0	
-rej	wodzirej		0	
-er	pionier, kurier		0	
-uz	intruz		0	

Opis jednakih sufikasa:

- **-acz/-ač** u oba jezika tvori imenice od nesvršenih glagola sa značenjem zanimanja (badacz; istraživač). Nema odgovarajućega sufiksa u staroslavenskom jeziku.
- **-nik** je sufiks koji se dodaje glagolima na -ować u poljskom jeziku (pracować – pracownik), a u hrvatskome se dodaje i na druge glagole (bojovati – bojovnik; raditi – radnik).
- **-ca** je u poljskom jeziku plodan sufiks, dok u hrvatskome nije. To je sufiks koji se razvio iz staroslavenskoga sufiksa -ьca za imenice muškoga roda. U hrvatskom se jeziku proširuje s vokalom pa ima oblike: -(i)ca/-(ni)ca za dvorodne imenice roda i imenice muškoga roda (*ubojica, pijanica*). Sufiks -ca u hrvatskom jeziku češće imaju deminutivne imenice ženskoga roda (*krvca, noćca*) i ne pripadaju ovoj skupini imenica muškoga roda.
- **-anin** je sufiks koji tvorbenoj osnovi daje etnonimno značenje (naziv osobe koja dolazi iz grada, regije, zemlje ili klase).
- **-a** je stari sufiks koji se zadržao u imenici *sluga* u sva tri jezika, a danas je leksikaliziran. Dodan je glagolskom korijenu *slug-/služ-* koji ima alternirani suglasnik u glavnom morfemu.
- **-er** je sufiks iz latinskog jezika koji funkcionira u hrvatskom i poljskom

jeziku u sličnim riječima (*trener*), ali u poljskom je plodan jer se dodaje i na poljske korijene (*pomagier, uciekinier*). Većina takvih derivata s poljskim korijenom ima negativno značenje.

- **-(at)or** se pojavljuje u istim primjerima u oba jezika jer potječe iz latinskoga, a u nekim je primjerima došao u naša dva jezika preko engleskoga (usp. *predator*).

Opis sličnih sufikasa

- **-arz** je poljski sufiks koji je proizišao iz staroslavenskoga **-arъ**, pa se u hrvatskome realizira kao **-ar**. Njime se tvore nazivi za obrtnike (*kuhar, pekar*). Po njemu je hrvatski jezik stariji od poljskoga.
- poljski sufiks **-ec** proizlazi iz staroslavenskog oblika s poluglasom (**-ѣць**) te se u hrvatskome realizira kao **-ac** te tvori u oba jezika nazive za obrtnike i vršitelje radnje (*kosac, prosac*), a primjeri u oba jezika imaju nepostojani vokal. Međutim, u poljskom jeziku taj se sufiks dodaje na pridjevnu osnovu pa smo primjere označili zvjezdicom.
- **-iciel/-yciel** prošireni je sufiks **-ciel** koji je sličan hrvatskome sufiksu **-itelj**. Poljskomu i hrvatskomu jeziku zajednički je staroslavenski sufiks **-telъ**. Prema fonološkim zakonima poljskoga jezika dolazi do alternacije u kojoj hrvatski i staroslavenski fonem **-t'** u poljskome daje fonem **-ć** (*ci*). I po ovom osnovnom sufiksu hrvatski ima stariji oblik kao u staroslavenskom jeziku.
- **-ista/-ysta** sufiks je u poljskom jeziku koji se nalazi u posuđenicama iz latinskoga kao i hrvatski sufiks **-ist**. U poljskome mu je dodan gramatički morphem **-a** te se deklinira kao imenica ženskoga roda. On služi za derivaciju imenica muškoga roda koje znače zanimanje osobe, vrstu športaša ili pripadnost kakvoj političkoj ili znanstvenoj skupini (usp. *nacista, maoista; slavista, romanista*). U potonjoj skupini radi se o imenicama izvedenima iz mislenih imenica (nacizam, maoizam; slavistika, romanistika).
- **-lec/-lac** su slični sufiksi s nepostojanim samoglasnikom, ali u hrvatskom je **-lac** vrlo plodan i često se danas zamjenjuje sa sufiksom **-telj** koji ne zahtijeva alternaciju *l:o* u padežnoj paradigmi jednine i množine. U poljskom jeziku taj sufiks imaju rijetke imenice, češći je sufiks **-ec**, dok su imenice sa sufiksom **-lec** češće u *Nomina attributiva*, a u *Nomina agentis* vrlo rijetke. *Strzelec* je primjer u kojemu bi se trebao odvojiti samo sufiks **-ec**, a **l** ostaje u osnovi: *strzel-a-ć*.

U hrvatskome ima nekoliko sufikasa kojih nema u poljskom jeziku. Latinski sufiks **-or** imaju u hrvatskom jeziku zanimanja kao npr. *gladijator, kontrolor*. U poljskom tu mogu postojati dva latinska sufiksa: **-er** (*kontroler*)

i **-or** (*amator*), dok je u hrvatskom obrnuta distribucija: **-er** (*amater*), **-or** (*gladijator; kontrolor*).

Opis različitih sufikasa:

- **-ir** (*brigadir, pionir, vampir*) s jednim izvorno hrvatskim primjerom: *pastir*.
- Sufiks **-aš** plodan je za nazive športaša, a mogu se njime tvoriti i neka negativna zanimanja (*pljačkaš*). Osim toga to su i tvorenice nositelji osobina (*blebetaš, mudrijaš*) pa smo ih označili zvjezdicom.
- **-džija** je sufiks koji je u hrvatskom jeziku turcizam pa ga ima manji broj riječi.
- Veći je broj poljskih sufikasa koji u ovoj tvorbenoj kategoriji ne postoje u hrvatskom jeziku (**-ak, -uch, -niczy, -oła**). Među njima je i jedna riječ koja nije emotivno obojena kao ostale: to je *pastuch* što se prevodi u hrvatskome kao *pastir*. Isti sufiks u hrvatskom jeziku tvori životinjski leksem (*pastuh* = rasplodni konj) pa ga nismo ovdje ubrojili kao jednake sufikse. Ekspresivne riječi označene su zvjezdicom.
- Iz latinskoga se na poljski korijen dodaju sufiksi: **-un, -us, -uz** pa ti derivati tvore ekspresivne riječi i mogu se izdvojiti u zasebnu, ekspresivnu tvorbenu kategoriju.
- Specifična je poljska imenica sa sufiksom **-rej** (*wodzirej* = osoba koja vodi u plesu).
- Poljski sufiksi **-niczy** i **-liwy** tvore poimeničene pridjeve koji se sklanjaju kao pridjevi, ali imaju značenje imenice, tj. osobe koja vrši neku radnju ili zanimanje. Manji broj takvih riječi tvori se od glagolskoga korijena. U hrvatskom jeziku nema takvih sufikasa.

Dok grupaciju *Nomina agentis* tvore uglavnom imenice muškoga roda za živo, sljedeću kategoriju tvore imenice za neživo.

3. Nomina patientis i obiecti (nazivi proizvoda i objekata radnje – nazvy surowców i wytworów czynności)

Tablice objekata radnje dijelom izradile Doris Dobranić i Irena Srdarev, a tablicu naziva proizvoda Marija Gudan i Ivana Krolo godine 2008/9. te Ira Muhlstein godine 2007/8.

poljski sufixi	primjer	staroslavenski sufixi i primjer	hrvatski sufixi	primjer
JEDNAKI SUFIKSI				
-a	przyczepa, dopłata, strona, brona, wełna, cena, ściana, zmiana	-a strana, stěna, měna	-a	hrana, doplata, postelja, strana, brana, grana, vuna, cijena, stijena, mijena
-acz	natryskiwacz, odsyłacz		-ač	omotač, pokrivač, rasplinjač
-ak	lizak, deptak, ubijak	-акъ ob(v)lakъ	-ak	pješak (u šahu) pišak, pisak, tijesak, vlak, svlak
*-niak	maliniak; ogólniak, pośpieszniak		-njak	hladnjak, dimnjak, mlažnjak
-aj	obyczaj, zwyczaj, rodzaj, ruczaj, liszaj	-ајъ/-'ајъ tačajъ, polučajъ, sьlučajъ, obyčajъ, promyšl'ajъ, umyšl'ajъ	-aj/'aj	tečaj, slučaj, običaj, zamišljaj, izvještaj, lišaj
-(an)ka	malowanka, układanka, czytanka, wycinanka		-(an)ka	bojanka, risanka, crtanka, čitanka, kajdanka
-aw	rękaw	-авь/-авь rukavъ	-av	rukav, ljubav

-(a)wa	dzierzawa, kurzawa, wrzawa, marszawa	-ava dgržava, poňava	-(a)va	država, ponjava, poplava, tvrđava, tutnjava
-awica	błyskawica, rękawica, krwawica	-avica tręsavica	-avica	tresavica, rukavica, nogavica, bradavica, krvavica
-ica/-yca	głowica, pszenica, ławica; mszyca; krwawica, śliwowica	-ica mъšica, pъšenica	-ica	pšenica, mišica (mišić), desnica, kašica, šljivovica, krvavica
-ba	wróžba, prošba grožba	-ba molьba, služьba, svęťba, stradьba	-ba	molba, skladba, dražba, služba, družba, berba, dvojba, pomirba, pogodba, ugrožba
-Ø	utarg, zasiew, wyrąb, zasiew, wypiek, otwór, powódź, ser	-ь obęďь, prinošь, poklonь, zalazь, vьkupь, syгь	-Ø	ukop, usjev, usjek, sijek, lijek, otvor, govor, sprovod, objed, sir
-ina/-yna	dzianina, wykładzina, okleina, tkanina, baranina, sarnina, tarnina, wybroczyna, przesączyna	-ina spogina, mгьtvečina	-ina	govedina, strvina, posteljina, sparina
-nia/-inia/- ynia	żytnia, świątynia, pustynia	-yni pustyńi, svętyńi	-inja	pustinja, svetinja
-ka	wkładka, wklejka, wstawka	-ka fourьka, pręstoupьka	-ka	klepka, zipka, zvečka

-aczka	wykalaczka, wspinaczka, wyżymaczka		-ačka	ljuljačka, pljuvačka
-lina/-elina/- alina	opuchlina, skroplina, wydzielina, oparzelina, postrzelina, wydalina		-lina	oteklina
*-la	cegła, igła, żyła, piła, miotła	-la igła, žila, pila	*-la	cigla, igla, pila, žila, kula, metla
-nik	chłodnik, piernik, palnik	-nikъ sъrebrnikъ, slovesnikъ, molitvnikъ	-nik	jušnik, dovratnik, okovratnik, molitvenik, tucanik
-wo, -(i)wo/- (y)wo	paliwo, chłodziwo, piwo, ścierwo, żeliwo, kruszywo, pieczywo	-vo/-ivo črěvo, drěvo; sěčivo, pivo	-vo, -(i)vo	drvo, crijevo, pivo, gorivo, gradivo, pletivo, pecivo, kresivo, varivo, streljivo, sječivo
*-wa	mowa, tratwa, pletwa, krakwa, pluskwa, prukwa, oliwa, bulwa, kanwa, murwa	-va mlъva	*-va	dretva, mrkva, rotkva, smokva, blitva, murva
*-no	plótno, sukno, ziarno, drewno	-no platъno, sukno, brašъno, zgrъno	*-no	platno, sukno, lukno, brašno, zrno
-anie	danie, podanie, znieczulanie, przewracanie, rozważanie, poważanie, rozmnażanie, odtwarżanie, pojednanie	-anije kajanije	-anje	kajanje, lajanje, okoštanje

-awanie	rozlewanie, rozstawianie, rozstapianie		-awanje	razmnožavanje, opanjkanje, zatopljanje
-iwanie/- ywanie	oczekiwanie, wypytywanie		-ivanje	očekivanje, zapašivanje, ispitivanje
-enie	wrazenie, wyrażenie, przystąpienie, znieczulenie, zanurzenie, ukąszenie, objawienie	-enije podraženije, privednjenje	-enje	privedenje, zatamnjenje, priljubljenje, smanjenje, otkupljenje, objavljenje, pomirenje
*-eń	korzeń	-ěнь korěнь	*-ijen	korijen
-ur	koćur, wilećur		-ur	mjeħur, koćur
-ota	dućota, zgryzota	-ota slěpota, sramota, ćistota	-ota	sramota, strahota, grozota, ljećota, dobroćta
-at	referat, preparat, komunikat, plagiat, fabrykat		-at	preparat, referat, plagijat, fabrykat
-er	roler		-er	pletter, roler
-(t)or	konektor, wentylator, procesor		-(t)or	konektor, ventilator

SLIČNI SUFIKSI				
*-(e)k	dopisek, ogryzek, odcinek, wyskrobek, odpadek, wylewek, wlewek, urobek, dodatek, zarobek, nabytek, chlerek, tlenek, urywek, piątek	-ѣкъ сѣвѣтъкъ, сѣрлетѣкъ, сланутѣкъ, оуломѣкъ, рѣтъкъ, наѣтъкъ	*-(a)k	ogrizak, uložak, umetak, isječak, otpadak, izložak, uradak, iscjedak, odlomak, svitak, petak, početak
*-eń	pierścień, kamień, strzemięń, rzemień, jesień	-eнь камень, прѣстeнь	*-en	prsten, kamen, stremen, remen, plamen, jasen, jesen
*-(ie)ń	styczeń, kwiecień, sierpień, wrzesień, grudzień	-ьнь травнь	*-(a)nj	travanj, svibanj, lipanj, srpanj, rujan; povodanj
-ew/-'ew	marchew; brukiew, rzodkiew	-ь тѣкъвъ	-va	mrkva, rotkva, crkva
*-(e)ć	łokieć, paznokieć	-ьтъ разнегътъ, погътъ, лакътъ	*-(a)t	nokat, lakat
-(ę)ina	cielęcina, jagnięcina, dziesięcina	-(ę)ina teletina	-(et)ina	teletina, janjetina, junetina, piletina, bravetina, ovčetina, svinjetina, srnetina, desetina
*-ć	maś-ć	-тъ mas-тъ	*-t	mas-t < maz-ati

*-šć	wieść, powieść, cześć, część, korzyść	-stь повѣсть, сѣвѣсть, чѣсть, чѣсть, користь	*-st	povijest, svijest, časť, korist
-ość	świadomość, wiadomość, młdość, miłość, sytość	-ostь slabostь, radostь, мѣдлость, světlostь, sytoostь	-ost	slabost, radost, svjetlost, milost, sitost
-iny/-yny	mydliny, wydzieliny, popłuczyny		-ine	splačine, izlučine
-ow(ie)c	deszczowiec (płaszcz), makowiec, szybowiec, dreszczowiec, kakaowiec	-ovьcь	-ov(a)c	kakaovac, mrazovac, cimetovac, kaučukovac, kruškovac
-lec	hamulec, krogulec	-lecь ouzolecь	-lac	činilac
-ówka	wiśniówka, żaglówka, wyścigówka	-ovьka	-ovka	milovka
-oć	zmarzłoć, dobroć	-ota lěpota, skorota, sramota	-oća	hladnoća, sljepoća, mirnoća
-el	burdel		-el	bordeľ, model
-(e)l	przerębel, knebel, precel, farfocel, trznadel, handel, strudel, sznycel		*-l	šnicľ, štrudľ, knobl, špenadľ, harnadľ, knedľ
*-ina	*wanilina, *etamina, *witamina		-in	vanilin, etamin, vitamin

-unek	frasunek, rysunek, pakunek		-*ung	pakung, fasung
-------	----------------------------------	--	-------	----------------

RAZLIČITI SUFIKSI

-enizna	spalenizna		0	
-lizna	opuchlizna		0	
*-awka	nogawka		0	
-awiczka	rękawiczka		0	
-ki	pionierki		0	
-ówki	tenisówki		0	
-y	adidasy		0	
-an	sprawdzian, siarczan, węglan,		0	
0		- ьсь	-ac	maslac, kozlac, jaglac, biljac, gunjac
0		- ьнѣ сѣвѣнѣ	-(a)nj	svežanj, režanj, češanj, gležanj
0			-aš	paprikaš, čardaš
0			-aljka	lizaljka, njihaljka, sklizaljka, crpaljka
0			-ačka	ljuljačka, pljuvačka
0			-vica	narukvica, nanogvica
0			-avica	rukavica, nogavica

0			-ovača	brezovača, orahovača, dudovača, smokovača
0			-evača	višnjevača, trešnjavača
0			-evac	višnjevac, trešnjevac
0			-njača	orahnjača
0			-ovnjača	makovnjača
0			-ica	tenisica, startasica, najkica
0			-lica	čačkalica
0		-nica bagrjanica	-nica	dopisnica, ispričnica, naušnica, pernica, perjanica, tvornica, pletenica
0			-njica	godišnjica, današnjica, sutrašnjica
0			-idba	pljenidba, rezidba, kosidba, vjeridba
0			-uša	krumpiruša, pofriguša
0			-ke	Pionirke < tvrta Pionir
0			-uga	čvoruga

Isti sufiksi

- sufiks **-ak/-niak** tvori izvedenice za stvari i dolazi najčešće s pridjevnim ili imeničkim osnovama: *kutnjak, očnjak, umnjak* (zubi), *dimnjak, štednjak*,

stolnjak, srebrenjak, telećak, crnjak (vino), *vinjak* (piće), *medenjak* (kolač). U poljskome je manje plodan proizvod *lizak* (*lizaljka, lizalica*).

- Sufiks **-niak** u poljskom tvori imenice koje se mogu ubrojiti u *Nomina loci* (*maliniak*) te tvori već spomenute univverbizirane imenice česte u razgovornom jeziku (npr. *ogólniak*).
- **-ač** se dodaje na glagolsku osnovu za tvorbu proizvoda za rad. Istovremeno oni mogu biti i *nomina instrumenti* te takav sufiks postoji u oba jezika.
- sufiks **-aj** dodaje se u hrvatskom jeziku na glagolsku osnovu i ostvaruje rezultat radnje: *jecati – jecaj, ostvariti – ostvaraj, uzdisati – uzdisaj*, a pronašli smo i sličnost u staroslavenskim riječima, gdje je isto plodan. S jotiranom osnovom javljaju se suglasničke alternacije: *ispratiti – ispraćaj, pobaciti – pobaćaj, pripasati – pripašaj, zagrliti – zagrljaj, opaziti – opažaj*, a s alternacijom *st/št* primjeri su: *izvijestiti – izvještaj, oprostiti – oproštaj, razmjestiti – razmještaj, smjestiti – smještaj*. U novije vrijeme pokušava se nekim riječima dati alternacija *st/šć*: (npr. *izvještaj > izvješće, namašten > namašćen* i sl.). Međutim, radi se o dodavanju različitih sufikasa na suglasničku skupinu *-št*. Ako na nju dodamo sufiks *-'e*, onda se u hrvatskome mora izvršiti alternacija suglasničke skupine *-št > -šć*, dok uz sufiks **-aj** do alternacije ne dolazi. U poljskom jeziku ovaj sufiks imaju stare riječi, npr. *ruczaj, obyczaj, urodzaj* i taj je sufiks slabo plodan.
- **-an** je sufiks koji se u poljskom jeziku rabi za nazive kemijskih spojeva (*chloran*), dok smo u staroslavenskom jeziku pronašli imenicu ženskoga roda *bezdnъ* i-deklinacije, a u hrvatskome je prešla u imenice muškoga roda i nema nepostojanoga samoglasnika te je postala neprozirna s obzirom na sufiks **-an**. Ovi su sufiksi slični samo po liku, ali ne i po podrijetlu.
- **-ka** je sufiks za nazive biljaka: *ranka*, te za tvorbu oznaka stvari: *kleпка, zipka*. Tvorene su od glagolske osnove, a ostali primjeri od pridjevnih ili imeničkih osnova te se mogu ubrojiti u *Nomina essendi*: *pečenka, rešetka, sjemenka, slamka, staklenka, stijenka*. U poljskom jeziku isti sufiks plodniji je negu u hrvatskome. Složeni sufiksi su: **-awka, -awica** i **-awiczka** (*nogawka, rękawica, rękawiczka*). No ti sufiksi dodaju se uglavnom imenicama, a primjer za glagol je samo *blyskawica*.
- **-ačka** je sufiks za imenice tvorene od glagolske radnje, npr. *ljuljačka, pljuvačka*. Isti je i u poljskom jeziku za predmete od glagola: *wykalaczka, wspinaczka*, ali i za neke bolesti: *bialaczka*.
- **-anka** je plodan sufiks u oba jezika i njime se tvore imenice što su rezultat radnje (*wycinanka; kajdanka*).
- sufiksom **-ina** izvode se u oba jezika nazivi za meso, kožu ili životinjsko krzno, te nazivi drveća. Nazivi su izvedeni neposredno od imenice ili posredno preko pridjeva: *govedina, janjetina, junetina, piletina, prasetina, teletina, zečetina, risovina; tikovina, hrastovina*... Istim se sufiksom tvore

i mislene imenice od pridjevnih osnova i označuju različita svojstva ljudi, životinja i stvari: *brzina, davnina, debljina, dubina, dužina, ljutina, milina, oštrina, širina, težina, toplina, vedrina, veličina, visina...* Ovaj sufiks je vrlo plodan u oba jezika. Neposredno na pridjevnu osnovu dodaje se sufiks **-ina** (usp. *crn-ina*), dok se u hrvatskom i u poljskom jeziku ovaj sufiks dodaje i na imeničku osnovu: *trn-ina; sarn-ina, tarn-ina*.

- sufiksom **-(i)vo** tvore se izvedenice od glagola i znače stvari u vezi s glagolskom radnjom: *gradivo, cjepivo, kresivo, mazivo, pecivo, pletivo, predivo, streljivo, varivo...* Glagolski smo samoglasnik stavili u zagradu jer u oba jezika postoji i sam sufiks **-wo/-vo** (*piwo; pivo*) ako prihvatimo da je samoglasnik **-i-** u korijenu mnogih navedenih glagola (*grad-i-ti > gradivo*), ali i u glagola koji nemaju vokala i u korijenu: *maza-ti > mazivo, kresa-ti > kresivo*. Isti je sufiks i u poljskom jeziku: *paliwo, krzesiwo*. Poljski se sufiks minimalno razlikuje u nekim primjerima zbog dvije vrste samoglasnika i (*y/i*) pa smo ga uvrstili u jednake sufikse (npr. *pieczywo*).
- **-nik** je jednaki sufiks u oba jezika ne samo za osobe, nego i za predmete. U hrvatskom je slabo plodan pa smo pronašli samo riječ *jušnik*, dok je u poljskom nešto plodniji te se njime tvore nazivi za neka jela (npr. *chlodnik*). U staroslavenskom taj sufiks tvori samo imenice za živo.
- **-a** je gramatički (oblikotvorni) morfem u oba jezika, tvori imenice ženskoga roda koje su rezultat radnje: *wyplata; isplata*. To su najčešće prefiksalne imenice.
- **-Ø** (nulti sufiks) također vrši funkciju gramatičkoga morfema, ali se tvori oduzimanjem glagolskih sufikasa (nulta sufiksacija ili derywacja wsteczna). Poznata je obama jezicima gdje tvori obično prefiksalne imeničke oblike (*obiad:objed*).
- **-awa/-ava** slabo je plodan sufiks u oba jezika za imenice ženskoga roda.
- **-niak/-njak** isti su sufiksi u oba jezika, ali se javljaju u različitim riječima. U poljskom su to univerbizirane imenice od složenica (*ogólniak* = liceum ogólne), a u hrvatskome proizvodi i rezultati radnje (*hladnjak, dimnjak*). I u hrvatskom jeziku može se naći u univerbiziranim leksemima, npr. *mlačnjak > mlazni avion*.
- **-aw/-av** je danas neplodan sufiks u oba jezika. S. Babić ga navodi u riječi *rukav* koja je i u poljskom leksikalizirana (tvorbena neprozirna): *rękaw*. U hrvatskome postoji složeni sufiks **-avica** u *rukavica, nogavica*, a postoje i **-vica** (*narukvica, nanogvica*) te **-nica** (*naušnica*).
- **-awica (-avica)** nije plodan sufiks, a nalazi se u sva tri jezika u jednakom obliku (osim zapisa fonema *w* u poljskom jeziku). U odnosu na staroslavenski to je sufiks složen od **-av** i **-ica** pa se danas riječi poput *rukavica, nogavica, narukvica* i sl. podvode pod sufiks **-ica** koji je vrlo plodan.

- **-ba** i **-idba** je plodan sufiks u oba jezika (*prošba, grožba; molba, dražba, pljenidba, rezidba*) za vrstu rada ili proizvod pa se nalazi i u *Nomina actionis*.
- **-no** je stari sufiks za rezultat radnje tkanja (*plótno; platno, sukno*).
- **-er** dolazi u latinskim riječima (npr. *roler*), a S. Babić spominje i jednu hrvatsku: *pleter*.
- **-at** tvori imenice koje u oba jezika znače sredstvo (napravu, stroj, odjevni predmet, sportski rekvizit, dokument i sl.); primjeri latinskih posuđenica su: *agregat, aparat, referat*.
- **-or** tvori u oba jezika imenice koje znače sredstvo; primjeri latinskih posuđenica su: *konektor, korektor, kolektor, induktor*.

Slični sufiksi

- **-(e)k** u poljskom jeziku odgovara hrvatskomu sufiksu **-(a)k**. Oba sufiksa imaju nepostojani samoglasnik (*-e-* i *-a-*) te se javljaju često u istim predmetima (usp. *ogryzek* i *ogrizak*). Ukazuje na rezultat radnje na obrađivanom predmetu, a često i na otpatke. Iako nisu istoga lika, sličnost im je u podrijetlu.
- **-eć** i **-at** su sufiksi istoga podrijetla (od staroslavenskoga **-ѣтъ**: *paznegътъ, nogътъ, lakътъ*) pa smo ih uvrstili u slične sufikse iako im je lik različit. U oba jezika on ima nepostojane samoglasnike u kosim padežima (*lakta; paznokcia*).
- **-iny** u poljskom te **-ine** u hrvatskom jeziku imenice imaju uvijek množinu (*pluralia tantum*), što pokazuju primjeri jednakih ili sličnih imenica u oba jezika (usp. *opluczyny, wydzieliny* i *splaćine, izlućine*). Takve oblike J. Miturska - Bojanowska naziva paradigmatiskim derivatima (2001).
- nazivi mesa imaju zajednički dio sufiksa **-ina**, ali su im dodatni dijelovi slični zbog suglasničkih alternacija: **-cina** i **-tina** (usp. *ciele-cina* i *tele-tina*). Sufiks se spaja s drugim sufiksima pa se u hrvatskome dobivaju prošireni sufiksi: **-tina, -atina, -ovina** i sl.
- sufiks ***-ina** postoji u riječima latinskoga podrijetla, a u hrvatskome se realizira kao **-in**. To su imenice kemijskih naziva: **witamina – *vitamin* itd. Isti sufiks postoji u različitim skupinama domaćih riječi, a ovaj latinski sufiks i primjere izdvojili smo i označili zvjezdicom jer se nalazi u posuđenicama.
- u poljskom jeziku sufiks **-eń** javlja se u starim riječima: *pieńscień, strumień, strzemień, kamień* kojima odgovara hrvatsko *prsten, strumen, stremen, kamen*, a sve te riječi potječu iz staroslavenskoga sufiksa **-enъ**. Danas su to leksikalizirane (neprozirne) riječi tvorene od neplodnoga sufiksa, a u hrvatskom jeziku je sufiks depalataliziran (otvrdnuo) pa se

može podvesti pod nulti sufiks. Samoglasnik u tom sufiksu u oba jezika nema nepostojanoga *e*.

- **-(e)ń** ima isti oblik kao prethodni sufiks, ali se javlja u nazivu pet poljskih mjeseci (*styczeń, kwiecień sierpień, wrzesień, grudzień*), dok u hrvatskom istih ili drugih pet mjeseci ima sufiks **-(a)nj** (*siječanj, travanj, svibanj, lipanj, srpanj, rujanj*). U oba jezika primjeri imaju nepostojani samoglasnik. Zato smo oba poljska sufiksa **-eń 1 i 2** te hrv. **-en, -anj** ubrojili u slične sufikse.
- **-ć** i **-t** imaju zajedničko podrijetlo i nađeni su samo u riječi *mast* (polj. *maść*), a tvore se od osnove glagola *maz-a-ti*.
- Suglasnička skupina **-st** u hrvatskim riječima *čast, vijest, povijest, svijest* u staroslavenskom i starohrvatskom jeziku ima jednak oblik uz dodatak mekoga poluglasa (**-stb**) te je u poljskom jeziku postao **-ść** (*powieść, cześć, część, wieść*).
- **-ówka** odgovara hrvatskom sufiksu **-ovka** i odnose se na pića napravljena od voća te su imenice ženskoga roda. U poljskom jeziku imaju ga i imenice nastale preoblikom višeleksemnih u jednoleksemne (univerbizirane) nazive: *żagłówka* > *łódź żaglowa, podstawówka* > *szkoła podstawowa*. Neke od njih su imenice s glagolskim korijenom, a ostale smo uvrstili zbog sličnosti sufikasa i zato što imenuju objekte.
- **-owiec** i **-ovac** slični su sufiksi kojima se tvore imenice za hranu, nazivi drveća i cvijeća te u poljskome i skraćene imenice (*deszczowiec, dreszczowiec*). Oba sufiksa imaju nepostojeni samoglasnik (poljski: 'e, hrv. a).

Različiti sufiksi

Hrvatski sufiksi kojih nema u poljskom jeziku:

- **-va** je sufiks u nazivima biljaka. U poljskom se jeziku ostvaruje kao **-ew** (hrv. *mrkva*, polj. *marchew*).
- ženski oblici od sufiksa **-ač** u hrvatskom jeziku su sljedeći: **-ača, -ovača, -njača, -ovnjača** te se od njih tvore proizvodi od biljaka (pića) i kolači. U poljskom jeziku u ovih se imenica nalazi sufiks **-owiec** (*makowiec*) ili **-ówka** (*wiśniówka*). Potonja se ubraja u univerbizirane imenice (stvaranje jedne od dviju ili više riječi).
- **-ica, -nica, -ovica** također su rezultati rada ili proizvodi. *Pluralia tantum* odnosi se na sufiks **-ice** (*tenisice, startasice, adidasice, adidasice*) te **-ke** (*pionirke*), što je naziv posebne vrste obuće i njihova tvorničkog naziva. U poljskom ova skupina ima tri različita sufiksa (**-y, -ki** te **-ówki**).
- **-ac, -ovac** i **-evac** u hrvatskom jeziku služi kao sufiks za hranu i proizvode

(*kruškovac, višnjevac*). Sufiks **-ovac** sličan je poljskomu **-owiec** za istu semantičku skupinu imenica (npr. *makowiec*).

- **-aljka** uz ostale funkcije tvori i naziv za hranu, ali je to sufiks koji je češći u *Nomina instrumenti*.
- **-aš** ima zvjezdicu jer se u hrvatskome jeziku dodaje na imeničku osnovu, ali označuje osobu koja vrši radnju (*muzikaš*) ili jelo (*paprikaš*). Taj je sufiks posuđen iz mađarskoga jezika.
- **-lac** je najčešći sufiks za mušku osobu, ali ima i imenica za neživo, što je ovdje primjer *činilac*. Danas se ovaj sufiks rado zamjenjuje sa sufiksom **-telj** (npr. *činitelj*) jer on ne zahtijeva alternacije u kosim padežima.
- **-ica** je sufiks koji uz ostalo tvori imenice ženskoga roda, a u ovoj semantičkoj kategoriji dodaje se na marku nekih cipela: *tenisica, najkica*. Mogu ga imati i imenice za neku vrstu jela: *krumpirica*.
- Ženski oblik prethodnoga sufiksa glasi **-lica** s podoblicima **-alica, -ilica**, i nalazi se obično u *Nomina instrumenti* (npr. *kosilica, blanjalica, drobilica*), a u ovoj skupini našli smo primjer *čačkalica*.
- Sufiks **-nica** tvori različite predmete (npr. *pernica, tvornica*), a **-njica** tvori neke „vremenske“ imenice kao što su *godišnjica, današnjica, sutrašnjica*.
- **-ba** i **-idba** sufiksi su koji se dodaju na glagolsku radnju pa čine *Nomina agentis*, ali smo ih uvrstili i u ovu skupinu.
- **-us** je rijedak sufiks u ovoj skupini, naziv za biljku *ricinus*, hrvatska posuđenica iz latinskoga.
- **-on, -us, -in** su sufiksi stranog porijekla u hrvatskom jeziku, tj. označavaju imenice koje su izravno posuđene iz latinskog jezika, usp. *karbon, ricinus, vanilin*.
- **-uša** je sufiks za mali broj jela (*krumpiruša*). Isti sufiks služi i za imenice ženskoga roda za osobe i za biljke (*povijuša*).
- **-uga** označuje rezultat udarca (*čvoruga*), a postoji i kao *Nomina attributiva* (*Pepeljuga*).

Poljski sufiksi kojih nema u hrvatskom jeziku:

- **-nie, -nia** sufiksi su za nazive hrane i pića (*danie, żytnia*).
- **-izna** je poljski sufiks koji se u ovoj skupini rabi za nazivanje ozljeda (*blizna*).

Kao što se može vidjeti u tablicama, ove sufikse imaju imenice sva tri roda. Iako su u ovoj skupini navedeni različiti sufiksi, neki od njih mogu se supostaviti. Tako npr. u oba jezika postoje množinski sufiksi za različite marke cipela koje se kupuju u paru, dakle, u množini. U poljskome su to sufiksi **-ki, -ówki, -y** (*pionierki, tenisówki, adidas*), a u hrvatskome **-ke, -ice** (*pionirke,*

tenisice).

Potpuna razlika postoji u formantima za piće. U poljskome smo naveli dva formanta ženskoga roda (*-ówka, -nia: wiśniówka, żytnia*), a u hrvatskome čak sedam (*-ača, -ovača, -evača, -ovica, -ovnjača te -ovac, -evac*).

Iako danas nisu slični, isto im je podrijetlo, nazivaju biljke povrtnice. Poljski sufiksom *-ew (marchew)* i hrvatskim sufiksom *-va (mrkva)*. Oba sufiksa tvore imenice ženskoga roda, ali je u poljskome sufiks zatvorena sloga i ima tip i-deklinacije, a u hrvatskome otvorena sloga i deklinira se kao sve imenice s fleksijskim nastavkom *-a*.

Rod su promijenili sufiksi koji tvore isti proizvod. U poljskome je to muški rod sufiksa *-ak (lizak)*, a u hrvatskome ženski rod sufiksa *-(alj)ka* ili *-ica (lizaljka, lizalica)*.

Kemijski spojevi potpuno se razlikuju u dva jezika. U poljskom jeziku najčešći su *-an (chloran)* i *-ek (chlorek)*.

Dijelove odjeće i obuće K. Trajkovska je smjestila u *Nomina instrumenti*, ali ih se može staviti i u *Nomina obiecti* jer su oni rezultat radnje šivanoga proizvoda.

1.4. Nomina attributiva (nazivi nositelja osobina – nazwy nosicieli cech)

Ovu skupinu imenica obradili su Jelena Kraljić i Ines Munder.

poljski sufiks	primjer	staroslavenski sufiks i primjer	hrvatski sufiks	primjer
JEDNAKI SUFIKSI				
-acz	brodacz, brzuchacz, krzykacz		-ač	*limač, bukač, psovač, skakač, karač, nepušač, udarač, izvikivač

-ak/-niak	prostak, tępak, burak, łajdak; bliźniak, Polak, Prusak, prusak; partyjniak, tajniak, ważniak, sztywniak, wczęśniak, wieśniak,	-akъ вѣsakъ	-ak/-(-n)jak	prostak, ljevak, čudak; luđak, divljak, veseljak, Poljak; dešnjak, slobodnjak, osobenjak, mračnjak, sebičnjak, Livnjak, Duvnjak
-an	koczkodan, gałgan, kapcan, młodzian		-an	bukvan, tikvan, tuberan, slugan,
-ka	nastolatka, blondynka chimeryczka, chistryczka, choleryczka, brunetka, góralka, Słowenka, Chorwatka; dwójka, trójka, piątka	-ka bližika	-ka	crnka, plavka, blondinka, tinejdžerka, brinetka, Slavonka, Slovenka, Borka, Zdenka, *Bračka; dvojka, trojka
-anin	mieszczanin, Rosjanin, Łużyczanin, chrześcjanin, krakowianin	-aninъ graždaninъ, poganinъ, žętel'aninъ, kręstijaninъ	-anin	građanin, kršćanin, Lužićanin, Lićanin, Zagrepcanin
-()anka	koleżanka, warszawianka		-(j)anka	državljanka, brđanka, Lićanka, Kraakovljanka

-icz/-ycz	klubowicz, dwójkowicz, wyciecz- kowicz, panicz, Mokicz, słodycz, Japycz		-ič	vodič, gonič, ribič
-ic	dziejic, szlachcic		-ic	*konjic, štiglic
-Ø	mruk, elegant, niechluj, Czech, Lech, Belg, Czečen		-Ø	barbar, ban, Čeh, Rus, Čečen
-(n)ik	bezwstydnik, okru tnik, dłużnik	-(n)икъ bezmolvnikъ, vratnikъ, dverьnikъ	-(n)ik	bestidnik, sretnik, dužnik
-yn/-in	Węgrzyn, Tatarzyn, kapucyn, benedyktyn, Rusin, Litwin, Gruzin	-in bol'arinъ	-in	Ugrin, Tatarin, kapucin, Rusin
-osz	smakosz, jarosz, tłustosz, kawosz, gniewosz, piwosz		-oš	dođoš, brucoš, kicoš
-al/-ał	nosal, brzydał, oryginał, radykał		-al	general, original, radikal (o čovjeku),
-uł	Pucał		-ul	*ridikul

-ik	ewangelik, katolik, cyrulik, gružlik, chemik, ceramik, akademik, hemofilik, alkocholik, Anglik		-ik	evangelik, katolik, akademik
*-us	lizus, obdartus, chytus, piegus, dzikus, nerwus, krakus, piegus, nagus, łajdus, fiskus, psikus, pijus, slugus		-us	*živčikus, nervčikus, medikus, tipus
*-ant	absztyfikant bajerant, dyskutant		-ant	diskutant, *zafrkant
*-at	delegat, *gagat, laureat, literat, magnat, pasjonat, wariat		-at	delegat, laureat, literat, magnat, pasionat
-ent	abonent, abstynent, konkurent		-ent	abonent, oponent, apstinent, konkurent; konstituent, energent
-or	inspektor, mentor, kantor, skryptor, egzekutor...		-or	inspektor, direktor, mentor, egzekutor, gabor
-on	patron, champion, dywizjon, diakon		-on	patron, šampion, đakon

SLIČNI SUFIKSI				
-(e)c/-(‘e)c	starzec, golec, malec; niegodziwiec, mieszaniec, młodzieniec, Ukrainiec, Słoweniec	-ЬСЬ бѣгльсь, basnotvogьсь, хутрьсь, зьгьсь, kazньсь, blizньсь, slerьсь, mladьньсь, kupьсь, bogьсь, čgьньсь	-(a)c	starac, malac, mladac, lakomac, mješanac, crnac, bijelac, borac, blizanac, kupac, slijepac, mladenac, ždrijebac, Ukrainac, Slovenac, pospanac
-aw(ie)c	latawiec, Kujawiec	-авьсь blagodavьсь, zaimodavьсь	-av(a)c	balavac, blesavac, litavac, šašavac, lukavac
-liw(ie)c	gorliwiec, płacziwiec	-ivьсь lъživьсь	-iv(a)c	gorljivac, lažljivac, plačljivac, smrdljivac
-ow(ie)c	hitlerowiec, prawicowiec, lotniskowiec, gronkowiec, kręgowiec, zawałowiec, sercowiec, pocztowiec, naukowiec, slalomowiec, związkowiec, zamachowiec	-овьсь bogoslolvьсь	-ov(a)c	dinamovac, hajdukovac, hitlerovac, trgovac
-an(ie)c	powstaniec, obrzezaniec, samozwaniec, pomazaniec, mieszaniec		-an(a)c	Meksikanac, nevaljanac, samozvanac, mješanac

-en(ie)c	zatraceniec, straceniec, innoplemie- niec, utrapieniec, potępieniec	-ѣньсь mladěňсь	-en(a)c	mladenac, prvenac, drugencac
-(e)k	wesołek, śmiałek, głupek, dupek, mędrek; poniedziałek, wtorek, czwartek, piątek	-ѣкъ besramъкъ, ostanъкъ, pęťъкъ	*-(a)k	*šupak, papak, (žarg.), rođak; ponedjeljak, utorak, četvrtak, petak
-owicz	wczasowicz, wagarowicz, majsterkowicz, balowicz, gapowicz, wagarowicz, kongresowicz, spacerowicz, kolejkowicz, wycieczkowicz, łapankowicz, kąpielowicz		-ović	srećković; Petrović
-ewicz	królewicz, dorobkiewicz, carewicz, potakiewicz		-ević/-jević	kraljević, skorojević, carević
-ówka	Żydówka *grochówka, *zawodówka;		-ovka	hadezeovka, esdepeovka, Židovka
-arz	kobieciarz, karciarz, herbaciarsz, graciarsz, sekcjarsz, żabkarsz, motylkarsz	-аѣъ kl'evetaѣъ, vinaѣъ	-ar	ženskar, kockar, džepar, klesar, tesar, grobar, vinar, stolar, mesar

-czyk	hallerczyk, Macedończyk, Chińczyk, Koreańczyk		-čik	nervčik, aparadžik, naturščik
-ista/-ysta	ateista, rasista, nazista, maoista, kursista, rewolucjonista, faszysta, buddysta, stażysta		-ist-Ø	budist, ateist, rasist, nacist, maoist, fašist, stažist
-el	szpicel		-l	*špicl

RAZLIČITI SUFIKSI				
-yńca	barbarzyńca		0	
-a	niezdara, ochyda		0	
-ita	Izraelita		0	
-iś	strojniś		0	
-isia	strojnisia		0	
-uch	komuch, staruch, czarnuch, maluch, łakomezuch		0	
-och	tłuścioch, czyścioch		0	
-oča	czyścioča		0	
-ol	głupol		0	
-ek	ubek, endek, chadek		0	
-el	twardziel	-elъ tvrѣdělъ	0	
-(e)n	błazen		0	

-as	brzydąs, brudąs, wykrętas, golas		0	
-is	urwis		0	
-ysz	przybysz		0	
-ula	*brzydula		0	
-uś	*pracuś		0	
-ajło	wykidajło, rębajło, strachajło		0	
-adło	popychadło		0	
-iradło	czupiradło, skapiradło		0	
-inier/-ynier	uciekinier, kosynier		0	
-ajda	*gamajda, ciamajda		0	
0			-aś	slalomaś, mudrijaś, aferaś, kartaś, udbaś, šećeraś, infarktaś, glagoljaś, odlikaś, zelenaś, vikendaś
0			-(j)aković	nespretnjaković
0			-ejac	epikurejac
0			-içar	nostalgičar, anemičar, alergičar, kemičar, keramičar
0			-čina	*lijenčina, junačina
0			-ajlija	*dugajlija, novajlija

0			-lja	šeprtlja; prelja, tkalja, primalja
0			-uša	namiguša, plavuša, djeveruša, posvuduša, sponzoruša
0			-onja	*dugonja, rogonja, balonja, reponja
0			-uga	Pepeljuga
0			-oba	rugoba, spodoba, grdoba
0			-ić	sestrić, bratić, plemić, Kujundžić
0			-dać	crvendać
0			-bać	zelembać
0		-ьса ubojьса	-ica	izdajica, ulizica, ubojica
0			-lica	varalica
0			-lo	*gundalo, brundalo, piskaralo, škrabalo, glumatalo, tumaralo, vucaralo, potucalo
0			-ko	pospanko, nestaško; Marko
0			-nica	skitnica
0			-kinja	plemkinja, Dankinja, strankinja

0			-arija	ništarija; *manguparija, *studentarija, *mlađarija
0		-a předněteča	-a	preteča

Jednaki sufixi

- **-acz** u poljskom tvori imenice za živo koje opisuju osobinu (*brodacz*), dok u hrvatskom sufix **-ač** imaju rijetke imenice za živo koje su rabljene u žargonu ili u šatrovačkom govoru pa smo ih obilježili zvjezdicom (*limač*). U Tvorbi S. Babića nalazimo mnoštvo primjera s tim sufixom, ali malo ih je atributivnih. Babić dokazuje da je to plodan sufix u hrvatskome jeziku.
- Hrvatski sufix **-ak** isti je u oba jezika u *Nomina attributiva* (*divljak, veseljak, luđak, zemljak, vještak; tepak, wieśniak*). Uglavnom su to imenice kojima se čovjek vrijeđa, ali mogu to biti i emotivno neutralne imenice, čak i emotivno pozitivne imenice (*veseljak*). Sa sufixom **-ak** tvore se i neki etnici, iako taj sufix u takvoj tvorbi nije više plodan, ali ima nekoliko značajnijih etnika: *Tuzlak, Travnjak, Zeničak*. U hrvatskome ovi primjeri nemaju nepostojanoga *a*. Alomorf ovoga sufixa je **-njak**. U poljskom jeziku mogu tvoriti univerbizirane imenice (*wcześniak* – *wcześnie urodzone dziecko*), a u hrvatskome imenice od toponima, uglavnom od mjesta u Bosni i Hercegovini (*Livnjak, Duvnjak, Travnjak, Bošnjak*), kako se navodi u Tvorbi S. Babića. U hrvatskom jeziku taj je sufix plodan. Njime se tvore imenice različitih značenja od različitih osnova: *obješenjak, slobodnjak, smetenjak, imenjak*. U razgovornom se jeziku upotrebljavaju i univerbizirane izvedenice kao što su *likovnjak* 'likovni umjetnik', *kulturnjak* 'kulturni radnik', *prosvjetnjak* 'prosvjetni radnik'... Neke već prodiru i u publicistički stil. U poljskom jeziku sufix **-ak/-niak** čest je u razgovornom i žargonskom obliku (*prostak, burak, tepak; wieśniak*), a univerbizirane imenice potječu iz varšavskoga govora. Sufiks **-ak** naime ulazi u književni poljski jezik iz svakodnevnog jezika, veoma je tipičan za varšavsko područje, napose za imenice srednjeg roda za živo koje se pretvaraju u muški rod (npr. *kocię – kocia*). Za tu je vrstu imenica i u hrvatskom rabljen sufix **-ić** ili **-ac** (npr. *mače – mačić, štene – štenac*). To je sufix nastao od izbrojivih naziva različitih predmeta, bića i pojava, a javlja se i u imenica za živo koje su emotivno obojene pa se ubrajaju u *Nomina attributiva*.
- Hrvatski sufix **-ka** nastaje od brojeva i isti je u oba jezika: *dvojka, trojka*,

čtvorka (dvojka, trojka, czwórka). To je čest sufiks za imenice ženskog roda, a kod boja može poslužiti i kao nositelj ženske osobine: *crnka, plav(oj)ka, blond(in)ka (blondynka, brunetka)* – osoba crne, plave ili kestenjaste kose. U hrvatskome se taj sufiks rabi i za ženska imena.

- **-Ø** (nulti morfem) najčešće se pojavljuje kod riječi latinskog podrijetla, npr. *original, radikal* te opisuje živo i neživo, ovisno o kontekstu. No, mogu ga imati i izvorne imenice, kao npr. poljska *mruk* ili hrvatska *mrgud*. S. Babić navodi i imenicu za živo *ban*. Tu je i imenica *barbar* (u značenju *divljak*), a ne *barbarin* (u povijesnom značenju).
- Poljski sufiks **-(n)ik** jednaki je u hrvatskom i poljskom jeziku kada nastaje od pridjeva koji završavaju na **-an**; **-ny** (*bestidan – bestidnik; bezwstydney – bezwstydnik*). Njime je izvedeno nekoliko imenica od glagola: *bilježiti – bilježnik, liječiti – liječnik, vijećati – vijećnik, proklinjati – prokletnik, nadgledati – nadglednik, potpisati – potpisnik, predsjedati – predsjednik, putovati – putnik*. Sufiks **-nik** nastao je proširenjem sufiksa suglasnikom iz osnove, tj. od sufiksa **-ik**. U poljskom jeziku postoji sufiks **-ik** u funkciji nositelja osobine, a rabi se i za biljne nazive (*rzepik, bielik*). Poljski sufiks **-ik** označava i osobe koje imaju određene bolesti (*gruźlik*). U hrvatskom jeziku se za tu funkciju koristi formant **-ičar, -an** ili **-aš** (*sifilističar, tuberan, sidaš, šećeraš*).
- **-al** je sufiks zajednički skupini *Nonima expressiva*, ali ujedno ga tvore i *Nomina attributiva*. U toj skupini nije naročito plodan, u poljskome ima primjer *nosal*, a u hrvatskome su samo posuđenice tipa *general*.
- **-ul** u poljskom jeziku i **-ul** u hrvatskome rijetki su sufiksi i ne pripadaju književnom jeziku. U hrvatskome se rabi u dalmatinskom dijalektu (*ridikul*). Vjerojatno je posuđen iz talijanskoga jezika, podrijetlom iz latinskoga. U poljskom jeziku našli smo jedno vlastito ime – *Pucul* pa smo ove sufikse uvrstili u iste.
- **-ik**: pokazuju sličnosti s objektom, često njihovi formanti pokazuju sličnosti s biološkim nazivima, mogu nastati i od priloga, a tvore i nazive životinja. Ovaj sufiks tvori imenice od pridjeva koji završavaju na **-ny**, neke imenice s tim sufiksom označuju nam osobe koje boluju od određenih bolesti (*gruźlik, alergik*). U hrvatskome tu funkciju preuzima sufiks **-ičar** (*alergičar, sušičar*), složen od **-ič** (< **-ik**) i **-ar** (< **-ar**).
- Jednaki sufiks **-ic** arhaičan je i neplodan, nalazi se u poljskim riječima *diedzic, szlachcic* i u hrvatskoj deminutivni oblik u nazivu životinje: *konjic*.
- Iz latinskoga je posuđen i sufiks **-ant** (*dyskutant; diskutant*), a u hrvatskome se dodaje i na domaću žargonsku osnovu: *zafkant*.
- Jednak je i latinski sufiks **-ent** (*abonent, oponent, konkurent*). S. Babić kaže da ovaj sufiks tvori imenice za živo, ali i jednu za neživo (*energent*),

našli smo i oblik *konstituent*..

- **-us** je također posuđen iz latinskog jezika i u oba uspoređivana jezika ima istu funkciju podcjenjivanja ili ironije (*nerwus* i *nervčikus*). **-us** je također sufiks za pejorativno značenje pa je zajednički i skupini *Nomina expressiva*. Tvori se od pridjevnih osnova (*obdartus*) ili od imeničkih osnova (*lizus*). Posuđen je iz latinskoga jezika, a dodaje se na poljsku osnovu. U hrvatskome ima pokoji primjer (*živčikus*, *nervčikus*) pa taj latinski sufiks nije plodan.

Opis sličnih sufikasa:

- Sufiks **-(e)c** u poljskom jeziku (*starzec*, *mieszaniec*) u hrvatskome ima oblik **-(a)c** (*balavac*, *kajkavac*). U oba jezika ovo su sufiksi s nepostojanim samoglasnicima (*starca*; *balavca*). Hrvatski sufiks **-ac** označuje mušku osobu, tvori imenice od pridjeva, nosi svojstvo, njime se izriče opće pridjevno značenje; poljski sufiks **-ec** često se primjenjuje u biološkim nazivima.
- Hrvatski sufiks **-ovac** odnosi se u hrvatskom i poljskom jeziku na pripadnike stranaka (*esdepeovac*), a poljski formant **-owiec** ima široku primjenu s više funkcija: određuje nazive osoba koje pripadaju nekoj političkoj stranci (*prawicowiec*), osobe sklone bolestima (*sercowiec*), imenice za neživo (*biurowiec*, *makowiec*), imenice za životinjske vrste (*gronkowiec*). U hrvatskom se bolesnici nazivaju imenicama sa sufiksom **-aš** (*šćeceraš*, *srcaš*, *venaš*).
- Sličan je i hrvatski sufiks **-avac** (*šasavac*, *blesavac*). On odgovara poljskomu **-awiec** (*latawiec*). U hrvatskom su primjeri tvoreni od pridjeva (*šasav*, *blesav*) pa se može reći da je osnovni sufiks **-ac**, no u poljskom jeziku imenica je stvorena od glagola *latać* pa se može izdvojiti cijeli sufiks **-awiec**.
- Poljski sufiksi **-owicz** i **-ewicz** označavaju osobe u određenoj situaciji, odnosno njihove sklonosti. U hrvatskome im odgovaraju sufiksi **-ović**, **-ević**. Potonji složeni sufiksi nastali su od sufika **-ić** (polj. **-icz/-ycz**) i u hrvatskome tvore posuđenice tipa *Nomina attributiva*, npr. *fićfirić*, a čest je i u prezimenima u oba jezika (*Malić*, *Kunić*, *Žderić*; *Drawicz*, *Mekicz*, *Jopycz*). U hrvatskome postoji još i sufiks **-ić** u manjem broju imenica (*vodić*, *gonić*). Zato bismo ga mogli ubrojiti i u iste sufikse u oba jezika.
- Poljski sufiksi **-ówka** i **-anka** imaju dvije funkcije: koriste se u tvorbi neživih univerbiziranih imenica kada se od dvije riječi želi napraviti jedna riječ (*grochówka*, *skakanka* umjesto *zupa grochowa*, *sznurek do skakania*); druga funkcija tih sufikasa odnosi se na imenice ženskoga roda za oznaku etnika (*Żydówka*, *Krakowianka*). U hrvatskom se sufiks **-ovka** rabi kada se

želi odrediti pripadnica neke političke stranke (*hadezeovka, haesesovka*), ili kao i u poljskome za etničke nazive: *Židovka, Krakovljanka* (u potonjem slučaju sufiks je jotiran uz epentetsko l -**janka**).

- Poljski sufiks **-arz** nositelj je osobina po uzoru na vršitelja neke radnje; označuje i ljubitelja čega (*kobiecarz*). Sličan je (istoga povijesnog podrijetla) hrvatski sufiks **-ar** (*ženskar, kockar*).
- Poljski sufiks **-czyk** i **-ejczyk** označavaju sljedbenike, pristaše, istomišljenike. Istu funkciju ima hrvatski sufiks **-ejac**. Sufiksi **-czyk** i **-(š)čik** slični su u poljskom i hrvatskom, ali imaju različitu distribuciju. U poljskome označuju sljedbenika, a u hrvatskome posuđenicu iz ruskoga koja se rabi u filmskom i kazališnom životu za neprofesionalnoga (prirodnoga) glumca (*naturščik*).
- poljski sufiks **-ista/-ysta** označava sljedbenike nekih ideja, ali i nazive osoba koji se bave sportom ili nekom rekreacijom (*alpinista, szachista*). U hrvatskom jeziku se koristi sufiks **-ist-Ø** (*šahist, alipinist, biciklist*). Dakle, razlika je samo što se u hrvatskome pojavljuje sufiks s nultim morfemom, dok je u poljskom gramatički morfem *-a*. Sufiks je posuđen iz latinskoga jezika.
- sufiks **-(a)k** stavili smo u slične sufikse jer se njima označuju neki dani u tjednu koji u poljskom imaju sufiks **-(e)k**, a u staroslavenskome **-ѣкь**. No u ostalim hrvatskim primjerima u tom sufiksu nema nepostojanoga samoglasnika kao u poljskim primjerima.
- Složeni sufiks **-yczka** (*chimeryczka, choleryczka*) rabi se u poljskome za negativne osobine žene. Takvoga sufiksa nema u hrvatskome, sličan bi mu mogao biti sufiks **-ićka** koji se rabi za žensku osobu u prezimenu (*Hrnička, Pintarička*).

Različiti sufiksi

Poljski sufiksi kojih nema u hrvatskom jeziku:

- **-arija** je sufiks koji tvori imenicu u jednini (*ništarija*) te nekoliko zbirnih imenica (*studentarija, mlađarija, mularija...*). Zato smo im dodali zvjezdice.
- **-uch** je sufiks koji imenici često daje pejorativno značenje te također pripada i skupini *Nomina expressiva* (*komuch*).
- **-as** je isto tako sufiks češći za *Nomina expressiva* jer imenuje pejorativne imenice. U poljskom jeziku je plodan (*brudas, brzydąs*).
- **-ula** spada u istu skupinu *Nomina expressiva*, ali označuje i osobine (*brzydula*). Češći je za imenice ženskoga roda.
- **-och** – sufiks koji imenici daje pejorativno značenje. Kao i prethodne

imenice, i ove pripadaju i skupini *Nomina expressiva*, a ovdje opisuju osobinu ljudi.

- **-ol** je sufiks koji je prisutan u dvije semantičke kategorije imenica: u kategoriji *Nomina attributiva* on nosi pejorativno ili hipokoristično značenje osobine. Primjer *glupol* obično se rabi kada dijete napravi neku nepodopštinu, ali može označavati i smanjenu osobinu značenja u osnovi. Kad se npr. dodaje na osnovu **rob-**, označuje pejorativnu uvećanicu (*robot*) za radnika (npr. u hrvatskom žargonu to bi se moglo prevesti kao *šljaker*. Takva se imenica ubraja tada i u *Nomina expressiva*.
- **-ajlo**: formant posuda iz ruskog jezika, nalazi se u povijesnim riječima (*reĭbajlo* = šljahtić sklon napadima, svađi, vađenju sablje za tuču i sl.).
- **-iradlo** (*czupiradlo*, *skapiradlo*) i **-dlo** (*popychadlo*) služe za uvrjedu pa se zovu deprecijativne imenice za osobe. Potonji tvori augmentative i pejorative pa se ubraja u *Nomina expressiva*. Isti sufiksi rabe se i u *Nomina instrumenti*.
- **-iš** i **-isia** sufiksi su za imenice muškoga i ženskoga spola (*strojniš* u prijevodu znači *kicoš*, *šminker*; *strojnisia* je *kicošica*, *šminkerica*), tj. služe za imenovanje osoba koje pridaju veliku važnost modnom oblačenju i izgledu, novi naziv u hrvatskom danas je *metroseksualac*.
- **-yńca** je sufiks s pejorativnim (ekspresivnim) značenjem (*barbarzyńca*).

Hrvatski sufiksi kojih nema u poljskom jeziku:

- **-ejac** sufiks koji tvori imenice za sljedbenike osoba, njihovih teorija ili sekta (*epikurejac*). U poljskome mu odgovara sufiks **-czyk**, **-ejczyk**.
- **-iĉar** je sufiks kojim se tvori skupina atributivnih imenica (*nostalgicĉar*), ali i manja skupina osoba koji imaju neku bolest (*alergicĉar*, *sušicĉar*).
- **-ĉina** je sufiks emotivno obilježen i spada također u *Nomina expressiva* (*lijenĉina*), a osim pejorativnog mogu imati i pozitivno značenje uvećanice (*junaĉina*). To je proširen sufiks **-ina** (*ljudina*).
- **-ajlija** je neplodan sufiks kojim se pojaĉava osobina, izgled i sl. (*dugajlija*). Turskoga je podrijetla i istog je znaĉenja sufiks **-onja** (*dugonja*).
- **-arija** smo našli u primjeru s osnovom od broja ili zamjenice (*ništarija*), a veću skupinu tvore zbirne imenice pa smo ih oznaĉili zvjezdicama. Ima ga i u imenica za neživo (*svinjarija*, *igrarija*).
- **-lja** je sufiks koji tvori obično imenice ženskoga roda, a one ne spadaju u ovu semantiĉku kategoriju (npr. *švelja*, *pratilja*, *vezilja*). U ovoj skupini pronašli smo samo jednu imenicu (*šeprtlja*) koja je zapravo tvorena od pridjeva (od pridjevnog sufiksa **-av/-ljav**), pa toga primjera nema u Babićevoj Tvorbi. Šeprtlja je dvorodna imenica koja se moĉe odnositi na osobe muškoga i ženskoga spola.

- **-an** je pejorativni sufiks za osobe. Često je tvorena od imeničke osnove za biljke, tzv. fitoemotive (*bukvan, tikvan*).
- **-aš** je prema S. Babiću veoma plodan. U ovoj skupini imenica tipičan je: npr. *odlikaš, kartaš* i stilski je obilježen pozitivno ili negativno, ovisno o značenju osnove. Tvori i skupinu bolesnika (*infarktaš, šećeraš*) ili političke pripadnosti (*udbaš, partijaš*).
- **-ić** je sufiks koji tvori manju skupinu rodbinskih naziva osoba muškoga roda (*sestrić, bratić*).
- **-oba** je sufiks kojim se opisuju negativno ocjenjivane osobe, npr. *rugoba* (ružan čovjek), *spodoba* (neugodna osoba) i sl.
- **-dać** i **-bać** su sufiksi koji se vežu na osnovu za boje (*crvendać, zelembać*) te mogu tvoriti imenice za živo (osoba koja se oblači u zeleno ili crveno) i za neživo (drugi naziv za dolare koji su zelene boje). U hrvatskome se crvendać može odnositi preneseno pejorativno na komuniste pa smo ju ubrojili u *Nomina attributiva*.
- **-ica, -lica, -nica** tvore dvorodne imenice (za osobe muškog i ženskog spola) koje imaju uglavnom negativne osobine (*izdajica, varalica, ulizica, skitnica*).
- **-uša** je sufiks kojim se opisuju osobine žena, uglavnom negativno obojene (npr. *sponzoruša*), *plavuša* je dobila negativno obilježje u šalama o njihovoj pameti. Starija funkcija u svadbenim svečanostima, *djeveruša*, danas je rijetka.
- **-uga** je neplodan sufiks, usp. *Pepeljuga*
- **-lo** tvori imenice srednjega roda za osobe, neutralizira njihov rod i time im daje pejorativno značenje (*piskaralo* je osoba koja loše i puno piše).
- **-ko** tvori imenice muškoga roda od pridjeva i ima dodatno značenje od milja (*pospanko, nestaško*), kao i imena od milja (Mirko, Stanko).

Analiziranu semantičku skupinu tvore imenice za osobe. U njihovim tvorbenim osnovama nalazi se značenje neke od njihovih osobina, najčešće smiješnih, emotivno negativno ili pozitivno obilježenih te se stoga mogu naći i u kategoriji *Nomina expressiva*.

1.5. *Nomina essendi* (nazwy cech – nazivi obilježja)

Tablicu dijelom oprimjerila Iva Rupčić 2007/8. te Monika Pavina i Ivan Fosin 2008/9. akademske godine.

Ovu tvorbenu kategoriju čine apstraktne imenice tvorene od pridjeva, glagola ili drugih imenica koje katkada imaju zbirno značenje te se mogu pribrojiti i u *Nomina collectiva*.

poljski sufiks	primjer	staroslavenski sufiks i primjer	hrvatski sufiks	primjer
JEDNAKI SUFIKSI				
-stwo	barbarzyństwo, bohaterstwo, kłamstwo, oszustwo, chuligaństwo, sknerstwo, edytorstwo, mężczeństwo	-stvo debelŕstwo, mogoutstwo	-stvo	barbarstvo, prijateljstvo, roditeljstvo, lukavstvo
-a	nędza, rózga, obudowa, wystawa, obsługa	-a baba, veriga, struga, rozga, lęcha	-a	vлага, veriga, lijeha, posluga
-da	prawda, krzywda, obluda, ohyda, swoboda, biada, gwiazda	-da vražęda, bręzda, będa, pravęda, nepravęda, dzvězda, zavida	-da	pravda, krivda, bijeda, sloboda, zvijezda
-ica/-yca	krzywica, prawica, nerwica; cukrzyca, łuszczycą	-ica maslica	-ica	krivica, pravica, ljevica, desnica, masnica; sušica; jedinica, dvica, trica; povišica, povisilica, snizilica
-ota	duchota, ciemnota, zgryzota, miernota, głuchota, ciepłota	-ota mokrota	-ota	dobrota, sramota, grozota, strahota, divota, ljepota

-ka	dwójka, trójka, czwórka, piątka, szóstka, siódemka, ósemka, dziewiątka, dziesiątka ...; pustka, podwyżka, nauczka, obniżka, obróbka; ćwiartka, stuczka	-ka mečka, klěťka, kotěka	-ka	dvojka, trojka, čtvorka, devetka, desetka; bjelka, klijetka
-anka	skakanka		-anka	pijanka
-awka	brodawka, strzykawka		-avka	slinavka
-aczka	wspinaczka, wyżymaczka, białaczka, padaczka		-ačka	pljuvačka, ljljučka
-Ø	powab, błękit, spryt, biel, czern, czerwien, gorąc, ćwierć dzicz, swołocz, nanercz	-ть, -згь, -ždь mastь, mozgь, voždь	-Ø	gvozd, bolest, slabost
-('e	zdrowie, wesele, przystawie	-ije danoslovije, daronosije	-'e	zdravlje, veselje
-anie	zacofanie, opanowanie, zdenerwowanie	-anije bajanije, molčanije	-anje	svladavanje, nerviranje
-enie	zaślepienie, zdziewienie	-enije voždenije, dviženije	-enje	divljenje, čudenje
-oba	choroba, žaloba, wątrobą	-oba zьloba, otroba, hudoba	-oba	utroba, hudoba, tjeskoba

-o	dobro, zlo, piękno, zimno, gorąco	-o zъlo	-o	dobro, zlo
-ada	błazenada, dziecinada		-ada	štrukljada, bajkljada, robinzonada
-eria	pedanteria, wirtuozeria, donkiszoteria		-erija	pedanterija, koketerija
-oza	neuroza		-oza	nervoza, neuroza, psihoza;

SLIČNI SUFIKSI

-ość	mądrość, młodość, starość, radość, przykość, stanowczość, bladość	-ostъ milostъ, mъdlostъ, mъzostъ,	-ost	mudrost, mladost, starost, radost, grubost, milost
-oć	dobroć, wilgoć, marzłość	-oťa čistota, visota, krasota, slěpota	-oća	vrjednoća, hladnoća, punoća, bljedoća, sljepoća
-ówka	zawodówka, grochówka, podstawówka		-ovka	vjetrovka, riđovka, aktovka
-szczyzna	francuszczyzna, polszczyzna, amatorszczyzna	-ština bratovština	-ština	bratovština, prljavština, grubijanština lukavština, neimaština; kajkavština, ikavština, štokavština, poljština

-ctwo/-actwo/-ictwo	cwaniactwo, próźniactwo, drogownictwo, taternictwo	-stvo debelŕstwo, lŕkavŕstvo	-ŕtvo/-aŕtvo/-iŕtvo	siromaŕtvo, divljaŕtvo, ŕasniŕtvo, ŕinovníŕtvo, iseljeniŕtvo, muŕeniŕtvo
-idŕo/-ydŕo	maziđŕo, czernidŕo, chamidŕo, romansidŕo, piŕmidŕo; straszŕdŕo, wierszŕdŕo	-ilo ŕŕbŕnilo, pravilo	-ilo	pravilo, straŕilo; crnilo, bjelilo, plavilo; ludilo, bunilo
-izm/-yzm	snobizm, fatalizm, komunizm, realizm, optymizm, pesymizm, tradycjonalizm; konserwatyzm, fanatyzm		-iz(a)m	snobizam, fatalizam, komunizam, socjalizam, realizam, optimizam, pesimizam
-aŕ	ekipaŕ, kolportaŕ, reportaŕ, trykotaŕ, pilotaŕ, montaŕ		-aŕa	ekipaŕa, kolportaŕa, reportaŕa, trikotaŕa, pilotaŕa, blamaŕa, montaŕa

RAZLIČITI SUFIKSI

-izna/-yzna	darowizna, siwizna, krzywizna, ojcowizna, pŕycizna; pŕaszczyzna, droŕyzna, polszczyzna, niemczyzna, chorwacczyzna,		o	
--------------------	--	--	----------	--

-ko	białko, jajko		0	
-isko	widowisko		0	
-mo	bielmo, widmo		0	
0			-avica	padavica, drhtavica; kajkavica, štokavica, čakavica
0			-anjak	bjelanjak, žutanjak
0			-ina	bjelina, crmina; ravnina, krivina; trećina, četvrtina...; ozebina, toplina
0			-ovina	trgovina, kupovina, hladovina, mirovina
0			-otina	opekotina, obrezotina, ogrebotina
0			-lina	oteklina, ozeblina, opeklina
0			-ljavina	grmljavina, tuljavina
0			-java	zvonjava
0			-njava	tučnjava, kuknjava, dernjava
0			-inja	svetinja, golotinja, milostinja, gloginja, prokletinja

0			-sa	birsa
0			-evina	stečevina, piljevina, ruševina

Opis jednakih sufikasa:

- **-stwo** i **-stvo** se pojavljuje u raznim skupinama, ovdje mu značenje obilježja daje osnova, npr. *oszustwo*; *lukavstvo*. Većina sufikasa u ovoj semantičkoj skupini dodaje se na pridjevnu osnovu.
- **-a** je zajednički sufiks koji je ujedno i fleksijski nastavak za imenice ženskoga roda. Značenje obilježja vidi se u osnovi: *ohyda*, *obluda*; *briga*, *vlaga*. Dodaje se na pridjevnu osnovu.
- **-o** je sufiks koji se dodaje na pridjevnu osnovu, usp. *dobro*. U hrvatskome jeziku ne razlikuje se od priloga i pridjeva srednjega roda, a u poljskome imenica nema alternacije u osnovi, dok prilog ima (*źle*), a pridjev ima drukčiji nastavak (*zły*) od imenice (*zły*).
- **-da** je danas neplodan sufiks u oba jezika i nalazi se u starim riječima: *pravda*, *bijeda*, *brazda* (polj. *prawda*, *krzywda*, *bieda*).
- **-ica/-yca** također se dodaju na pridjevnu osnovu. Tvori imenice ženskoga roda u oba jezika: *prawica*, *cukrzyca*, *krzywica*; *desnica*, *masnica*, *krivica*, *sušica*. U poljskom jeziku ima alomorfni oblik, ali smo sufiks svrstali u isti zbog toga što se radi o alofonu fonema **-i-**. U oba jezika tvori i nazive nekih bolesti. Neki se primjeri tvore i od imenice, npr. *cukrzyca*, većina ipak od pridjeva.
- **-ota** u poljskom jeziku tvori emotivno negativne riječi, a u hrvatskome pozitivne (usp. *ciemnota* – *dobrota*). Plodan je u oba jezika.
- **-ka** tvori primjere od brojevne osnove (*dwójka*, *trójka*; *dwójka*, *trojka*), no mogu se tvoriti i druge riječi na pridjevnim osnovama (npr. *pustka*; *bjelka*).
- **-aczka** - **-ačka** istozvučnice su s različitom grafijom i različitom uporabom. **-aczka** je sufiks za imenice ženskoga roda te u poljskom nalazimo nazive za bolesti koje u osnovi mogu imati boju (*bialaczka*) ili su od glagolske osnove (*padaczka*). U hrvatskom se za to koriste drugi sufiksi (*padavica*) ili se rabe latinski nazivi za bolesti. No i u hrvatskome se jeziku mogu tvoriti imenice s tim sufiksom, usp. *pljuvačka*.
- **-Ø** je sufiks u oba jezika nastao od staroslavenskih poluglasa koji su u slaboj poziciji (na kraju riječi) otpali i ostao je suglasnik. Plodniji je u poljskom jeziku, u hrvatskome u značenju obilježja služe i drugi sufiksi.
- **-’e** nastao od staroslavenskoga **-ije** u hrvatskome zahtijeva epentetsko l, a u poljskome ne (*zdrowie* – *zdravlje*).

- **-anie** i **-enie** te u hrvatskome **-anje**, **-enje**, sufixi su koji se dodaju na pridjevnu ili na glagolsku osnovu (*zacofanie – svladavanje, zdziwienie – divljenje, čuđenje*).
- **-oba** u poljskom jeziku tvori emotivno neutralne riječi (npr. *choroba*), a u hrvatskome emotivno negativno obojene riječi (*rugoba*) čije se značenje krije u tvorbenoj osnovi od pridjeva.
- **-ada**, **-eria**, **-oza** latinske su posuđenice koje se mogu dodavati i na domaće osnove (*dziecinada, pikanteria, neuroza; bakljada, pikanterija, nervoza*).

Slični sufixi

- **-ość** je poljski sufix koji u hrvatskome daje oblik **-ost** (*mądrość – mudrost*), a izvodi se iz staroslavenskog oblika s poluglasom **-ostь**. Tvori imenice od pridjevne osnove i plodan je u oba jezika.
- **-oć** (*dobroć*) u poljskome ne tvori iste primjere kao u hrvatskome, ali je sufix sličan hrvatskome **-oća** (*bljedoća, lakoća*). U hrvatskom je plodniji i tvori se od pridjevne osnove.
- **-ówka**, **-ovka** sufixi su koji se razlikuju u jednom fonemu, ali i u semantičkom tipu imenica. Dok u poljskom jeziku uglavnom tvori univerbizirane imenice (*zawodówka*), u hrvatskome tvori uglavnom nazive za životinje (*riđovka*), a neki primjeri spadaju u *Nomina instrumenti* (npr. *aktovka, vjetrovka*) i tvorene su od imeničke osnove kao i poljski primjeri. Češći je u nazivima pića (Beherovka).
- **-szczyzna**, **-ština** izvode se iz staroslavenskoga oblika **-ština**, no različita im je uporaba u oba jezika. Dok u poljskom jeziku uglavnom tvore imenice sa značenjem jezika i kulture (*polszczyzna*), u hrvatskom osim toga tvore i pejorativne imenice: *lukavština, grubijanština*.
- **-ctwo** (*cwaniactwo*) u poljskom jeziku slično je hrvatskomu alterniranom obliku **-štvo** (*divljaštvo*), a oba se izvode iz staroslavenskoga oblika **-stvo** koje smo naveli među istima u oba jezika, ali bez alternacija.
- **-izm/-yzm** latinske su posuđenice i u hrvatskome imaju oblik **-izam** s nepostojanim **a**. Nalaze se u stranim riječima (*snobizm – snobizam, konserwatyzm – konzervatizam*).
- **-idło/-ydło** odgovara hrvatskomu sufixu **-ilo**. Mnogi poljski primjeri odnose se na augmentativne i pejorativne oblike (*wierszydło, piśmidło*).
- **-aź** u poljskom posuđen je iz francuskoga pa u hrvatskom isto postoji, ali uz dodan samoglasnika pa ima oblik **-aža** (*ekipaź, montaź; ekipaža, montaža*).

Sufiksi različiti u oba jezika

Poljski sufiksi kojih nema u hrvatskome jeziku:

- **-izna/-yzna** rabi se u opisu obilježja koja izražava tvorbena osnova u poljskom jeziku (*siwizna*), a u hrvatskome se za to rabe drugi sufiksi (*sjedine, sjedoća*). U poljskom se rabi i za nazivanje jezika i kultura, slično kao **-szczyzna** (*niemszczyzna*). *Darowizna* se u hrvatskom prevodi kao *darovanje, darovnica*. Zanimljivo je da se i muškarac u poljskom tvori tim sufiksom (*męszczyzna*).
- **-ko** je sufiks koji u hrvatskome postoji u osobnim imenima od milja (npr. *Zdravko, Zlatko, Stanko*), a u poljskomu se rabi za deminutive imenica srednjega roda (*zlotko, słonko*) te u imenici koja se tvori od pridjevne osnove sa značenjem boje *białko* (u hrvatskome se tvori sa sufiksom **-anjak** (*bjelanjak, žutanjak*)).
- **-mo** je u poljskome slabo plodan (*bielmo, widmo*).

Hrvatski sufiksi kojih nema u poljskom jeziku

- **-avica** je sufiks za manji broj imenica s obilježjem. Manji broj imenica znači bolest ili nevolju: *drhtavica, štucavica, padavica*.
- **-ina** sa složenim sufiksima **-ovina, -otina, -lina, -ljavina, -evina** tvore skupinu različitih imenica kojima je osnova neka boja, zvuk i sl.
- **-inja** tvori manji broj imenica u ovoj značenjskoj skupini. S. Babić navodi npr. *svetinja, pustinja, avetinja, sirotinja, milostinja, prokletinja, gloginja, buktinja* i sl.
- **-java** je sufiks za manji broj imenica poput: *zvonjava, mećava*. Uz njega ide i sufiks **-njava** (*dernjava, kuknjava, pucnjava, tučnjava* itd.).
- **-sa** je vrlo rijedak sufiks, pronašli smo odglagolsku imenicu *birsa*.
- **-aža** je sufiks u stranim riječima (*stelaža*), a u ovoj semantičkoj skupini možemo navesti odglagolsku imenicu *gnjavaža* koja ima domaću tvorbenu osnovu i strani sufiks.

Ova skupina imenica uglavnom se odnosi na opća obilježja imenica za neživo, ali može nazivati i zbirne imenice, npr. *sirotinja, golotinja*.

1.6. Nomina instrumenti (nazwy narzędzi – nazivi oruđa)

Tablicu napravili Hrvoje Sarkotić (2007/8) te Josipa Prološćić i Helena Đurek (2008/9).

poljski sufiks	primjer	staroslavenski sufiks i primjer	hrvatski sufiks	primjer
JEDNAKI SUFIKSI				
-acz	odkurzacz, opylacz, odtleniacz, wybielacz, powielacz	-ačъ	-ač	osigurač, usisač, izvijač, pročistač, punjač, upravljač, upaljač, kotač
-aczka	przecinaczka, łupaczka, wycieraczka, trzepaczka, kopaczka		-ačka	kopačka
-ak	wieszak, cedzak, nawijak, stojak, leżak, zderzak, zmywak, trzepak, wkrętak, ścierak	-akъ	-ak/-jak	telećak, torbak, teretnjak, torpednjak, vijak
-a/-'a	kosa, przędza	-a/-'a kosa, bronja	-a/-'a	kosa, pređa
-ce	skrzypce, szczypce	-ce ајъсе, слъпъсе	*-ce	krilce (aviona), *jajce, Jajce
-ik/-yk	budzik, lepik, kleik; brzęczyk	-ikъ zlotikъ	-ik	branik, cjenik, zlatnik

-nik	palnik, pilnik, silnik, nadajnik, odbiornik, piórník, karmnik, odmulnik, susznik, chodnik, przetwornik, zapalnik, wyłącznik, rozzrusznik, nastawnik	-nik světíl'nikъ, gaščnikъ, zlatъnikъ	-nik	čajnik, odbojnik, raonik, provodnik, ciljnik, hodnik, zapisnik
-ica/-yca	głowica, ostrzyca	-ica sračica, rōčica, ōdica	-ica	žigica, ralice, vezica, udica, knjižica, ručica, iverica, žlica, burmutica, kamenica, ledenica, brnjica, oštrica
-lica	prześlíca, cebulica, terlica, pętlíca	-lica vijalica	-lica	preslica, trlica
-nica	gašnica, chłodnica, solnica, zwrotnica, mielnica, lecznica, mównica, strzelnica, zasypnica, dojnica, suwnica, miednica	-nica vъzglavnica, stъklēnica, mēđbnica, krinica	-nica	kočnica, tračnica, govornica, pernica, mesnica, sadnica, mlinica, skretnica, voštanica

-ownica	kierownica, cumownica, gofrownica, lutownica, sortownica, tortownica, żwirownica, bagrownica		-ownica	šahovnica, tipkovnica
-ka	zakrętka, przykrywka, łyżka, kartka, kamionka, książka, czcionka, ścierka, zapałka, deska	-ka roučĕčka, dĕska	-ka	sklopka, zvečka, alatka, stepka, petrolejka, najlonka, ručĕka, čestitka, daska
*-la	igła, miotła, strzała, żyła	-la igla, žila, strĕla	*-la	igla, metla, strijela, žila
*-la	cieśla	-la črĕsla	*-la	tesla
*-lo	*wiosło, tarło, wiertło, godło, szydło, poidło, wahadło	-lo ralo, brjacalo, zabralo, sĕdalo	*-lo	šilo, žezlo, ralo, *veslo, zrcalo, sjedalo, trlo, svrdlo, računalo
*-ika/-yka	motyka	-yka motyka	*-ika	motika
-arka	koparka, betoniarka, ładowarka, wiertarka, zmywarka		-arka	iglarka, piličarka, rupičarka, stotinarka
-ina	wykładzina	-ina sporina, balina	-ina	batina
*-na	grzywna	-ъna, -ъna grivъna, sъrona	*-na	grivna, spona, struna

-iwo/-ywo	krzesiwo, kruszywo, spoiwo, mieliwo, przędziwo	-ivo sěčivo	-ivo	kresivo, kladivo, streljivo, vezivo, tvorivo, pletivo
-Ø	młot, plug, plot, nóż, zacisk, nacisk, przycisk	-ь štitь, oplotь, okovъ	-Ø	młat, bat, plug, strug, štit, plot, okov, nož
-aj	ruczaj, gronostaj	-ajь prikl'učajь	-aj	ležaj, uređaj, namještaj
*-no	wrzeciono, kolano, rožno	-no vrěteno, brъvьno, polěno, brašьno	*-no	klatno, brvno, vreteno, koljeno, brašno
*-da	kłoda, brózda	-da klada, brъzda	*-da	klada, greda, brazda
*-(t)wa	brzytwa	-(t)va britva, kotьva	*-(t)va	britva, letva, kotva, pekva
*-ta	łopata	-ta lopata	*-ta	lopata
*-to	sito, dłuto, koryto	-to koryto, zlato	*-to	sito, rešeto, korito, dljeto, zlato
*-ra	siekiera	-ra sekyra	*-ra	sjekira
*-ro	srebro, wiadro, jądro	-ro srebro, vědro, jadro	*-ro	srebro, vjedro, jedro
-ownik	datownik, lutownik, celownik, sterownik	-ovьnikъ kovьnikъ, govьnikъ	-ovnik	*cjenovnik, bodovnik, poslovnik, troškovnik, sokovnik, jelovnik
-ator	akumulator, inhalator		-ator	akumulator, generator, inhalator

-el	kabel		-el	kabel
-er	mikser, sorter, konwerter, adapter, register		-er	mikser, bombarder, konverter, laser pleter
-eta	penseta		-eta	pinceta, pipeta, epruveta
-yna	organdyna, wakcyna		-ina	vakcina
-or	procesor		-or	procesor, meteor, adaptor
-ura	tektura, aparatura		-ura	aparatura, tastatura

SLIČNI SUFIKSI

-(e)c	widelec, boleć, kolec, krzyżulec, budulec, rylec	-ѣсь коѣсь	-(a)c	studenac, zdenac, kamenac, kolac, stolac
-(e)k	lejek, młotek, dzwonek, kołek	-ѣкъ	-(a)k	držak, podložak, visak, lijevak, vijak, plovak, tjesak
-’a	kopia, obroža	-ije kopije	-’e	koplje
-alnik	rozpuszczalnik, rozcieńczalnik, przędzalnik, mieszalnik, zamrażalnik, odkężalnik, wydłużalnik		-aonik	saonik, raonik, umivaonik
-dło	szydło, mydło	-ilo/-idlo milo, motovidlo	-ilo	kormilo, motovilo, vratilo

-adło	mieszadło, radło, poidło, snowadło, sznurowadło, kowadło, wahadło, wędzidło, wiązadło, kowadło	-alo brjacalo, zгъсало, brysalo	-alo	dizalo, računalo, glačalo, glązbalo, sukalo, računalo
idło/-ydło	kadzidło, kropidło, czernidło; liczydło, motowidło, mydło skrzydło, straszydło	-ilo kanъdilo, mêrilo, krъmilo, jadriło, kadilo, hranilo	-ilo	šiljilo, crnilo, brojilo, bjelilo, plavilo, hladilo, cjedilo, ljepilo, kandilo, škropilo, strašilo, mjerilo
-alka/ -alka	pralka, grzałka	-al'ka	-aljka	kazaljka, zviždaljka, kapaljka, crpaljka, štrcaljka, pisaljka, hvataljka, štupaljka, leżaljka
*-eń	grzebień, strzemień, rzemień	-eнь remenъ, prъstenъ	*-en	greben, kamen, remen, stremen, prsten, grumen
*-el	kąpiel	-ěľ svirěľ, kompěľ	*-elj	kupelj, krpelj
-mo	jarzmo, bielmo, pismo, piżmo, krzyżmo		-mo	povjesmo, pismo
*-szcze	kleszcze	-štja, -šta klěštja, klъšta, lqšta	*-šta	kliješta

-iura	gipiura, grawiura, werdiura		-ura	gravura, bravura, bordura
-arz	brewiarz	-ař breviař	-ar	brevijar

RAZLIČITI SUFIKSI

-anka	plukanka		0	
-awka	słuchawka, strzykawka		0	
-ówka	wskazówka, tenisówka		0	
-iczka	solniczka		0	
-nia	dźwignia, studnia		0	
-or	wisior		0	
-ki	sanki, obciążki		0	
-al	drągal		0	
-en	bęben		0	
-no	rožno		0	
0			-ača	šupljača, kutljača, kuhača, varjača
0			-ica	tenisica, majica

0			-alica	slušalica, rezalica, mješalica, čačkalica, trzalica, dizalica, strugalica, grickalica, glodalica, blanjalica, grijalica
0		-ilica dojilica	-ilica	perilica, kosilica, ronilica, vodilica, drobilica, budilica, predilica, muzilica, brojilica
0			-iljka	cjediljka, svjetiljka, nosiljka
0			-ača/-'ača	kuhača, pribadača, tanjurača; kutljača, varjača, pjenjača, vjetrenjača uspinjača, drljača, rifljača
0			-ara/-'ara	žičara, krpara, svaštara; pepeljara, kestenjara
0		-ьпъ гажьпъ, сѣвѣзъпъ	-anj	nakovanj, ražanj, svežanj, bubanj, badanj

0		-ьмъ јагьмъ	*-(a)m	jaram
0			-enka	ljepenka, staklenka, maslenka
0			-ice	saonice, traperice, nožice, škarice
0			-ke	sanjke
0			-iljke	nosiljke
0			-aljke	sklizaljke, hvataljke
0			-la	nosila
0			-ič	vodič (knjiga)
0			-al	gubernal
0			-ar	registar,

Opis jednakih sufikasa

- **-acz** i **-ač** jednaki su sufiksi za nazive aparata (*odkurzacz – usisáč*). **-ač** i **-ič** su sufiksi koji služe u hrvatskom jeziku i za vršitelja radnje, kao i za uređaje (usp. *vodič* = čovjek koji vodi grupe i *provodnik*, kabel koji provodi struju). Mjenjač je obično dio automobila, ali rjeđe može značiti i čovjeka koji nešto mijenja. U poljskom jeziku isti se sufiks **-acz** rabi za tvorbu supstancija i uređaja izvedenih od glagola (usp. *rozpyłać > rozpylacz, odkurzać > odkurzacz*).
- **-ak** je jednak sufiks u oba jezika, nema nepostojani samoglasnik i u hrvatskome je neplodan. S. Babić navodi primjere *torbak, teretnjak, torpednjak, telećak*. Izvedeni su od pridjevne osnove (osim *torbak*). Čest je u drugim tvorbenim skupinama, pogotovo u imenica za osobe (npr. *dešnjak, vodenjak* i sl.). U poljskom je jeziku plodniji u kategoriji *Nomina instrumenti* (*wieszak, cedzak*).
- **-a** je sufiks koji se nalazi u istom primjeru u sva tri jezika, a odnosi se na poljsku alatku za košenje trave.
- **-ik** ima manji broj primjera kojima se označuju uređaji: *budzik; plamenik*.
- **-nik** je sufiks za predmete, posude, motore (*piórník, silník; čajnik, solník*).

- **-ica** u oba jezika služi za tvorbu dijelova stroja ili predmeta: *głowica*; *ručica*.
- **-nica** tvori u oba jezika posuđe ili strojeve (*solnica*; *mlinica*). Čest je sufiks i za nazive jednostavnih uređaja u oba jezika (usp. *gašnica* – *kočnica*, *strojnica*).
- **-ce** je jednak sufiks u dva jezika, ali ga imaju u poljskom jeziku imenice pluralia tantum (*skrzypce*), a u hrvatskome deminutivne imenice srednjega roda u jednini (*jedarce*, *krilce*). Potonji primjer može osim deminutivnoga imati i značenje dijela stroja, npr. *krilce* zrakoplova. Dijalektalni oblik *jajce* označeno je zvjezdicom. To je ujedno i ime bosanskoga grada (Jajce), a isti sufiks ima i nebesko tijelo (*sunce*). Taj se sufiks danas više ne izdvaja u navedenim imenicama, služi samo u srednjem rodu deminutivnih imenica hrvatskoga jezika ili u imenica *pluralia tantum*, gdje je povezan sa samoglasnikom (**-ice**) i tvori imenice za odjeću i obuću koja ima dva ili više dijelova (*tenisice*, *traperice*) te dijalektalni oblik *nožice* u značenju pribora za rezanje.
- **-ka**, **-ika/-yka**, **-arka** služe za tvorbu predmeta i uređaja (*zakrętka*, *motyka*; *sklopka*, *ručka*, *motika*, *iglaraka*).
- **-ina** tvori različite predmete: *wykladzina*; *batina*.
- **-na** je danas neizdvojiv, leksikaliziran sufiks, ali ga nalazimo još u staroslavenskim riječima: *grzywna* – *grivna*, *spona*.
- **-iwo/-ywo** nalazimo u poljskim i hrvatskim riječima, ali taj sufiks danas nije plodan. U ovoj skupini može se izdvojiti: polj. *krzesiwo* i hrv. *kresivo*, *kladivo*.
- **-aj** je također već leksikalizirani sufiks koji tvori i imenice ove semantičke skupine, češći je u hrvatskom jeziku, dok je u poljskome rjeđi: *ruczaj*; *ležaj*.
- **-no** je stari već leksikalizirani sufiks koji se nalazi u predmetu za predivo: *wrzeciono*; *vreteno*, *brvno*, *gumno* te u dijelu tijela kojii preneseno može označavati i *Nomina instrumenti* kad je riječ npr. o cijevi: *kolano* – *koljeno*.
- **-da** je još jedan stari leksikalizirani sufiks u oba jezika. Nalazi se u predmetima i poljoprivredi: *brózda* – *brazda*, *kloda* – *klada* i sl.
- **-(t)wa** i **-(t)wa** također je stari sufiks očuvan u alatima poput britve: *brzytwa* – *britva*.
- **-to** je leksikaliziran stari sufiks u oba jezika te se nalazi u nazivima obrtničkih alata (*dlijeto*; *dluto*) ili u kućnim potrepštinama (*sito*; *sito rešeto*).
- **-ator** je sufiks posuđen iz latinskoga i stavlja se na osnove stranih riječi: *akumulator*, *generator*.
- **lica (-alica, -ilica)** tvori imenice od glagola (*čačkati* > *čačkalica*, *miješati*

> *mješalica*; *kositi* > *kosilica*).

- **-lo (-alo, -ilo)** također tvore imenice od glagolskih osnova (*šiti* > *šilo*, *glačati* > *glačalo*, *šiljiti* > *šiljilo*, *kaditi* > *kadilo*). Sličan je i u poljskom jeziku jer je to sufiks iz staroslavenskog jezika i nalazi se u starim alatima (usp. polj. *szydło*, hrv. *šilo*). U praslavenskom i u poljskom dobiva ovaj sufiks suglasnički proširak **-d-** (*radło*, *mydło*, *powidło*, *szydło* a u hrv. se realizira kao i u staroslavenskom: *šilo*, *milo*, *ralo*; *zrěcalo*). Sufiks **-dło** ili **-idło/-ydło** bio je ranije čest u nazivu za uređaj, alatku ili dio stroja. Ovisno o glagolskom vokalu može imati oblik **-adło**, **-idło/-ydło** pa smo ga svrstali u slične sufikse. U imenice veslo (polj. *wiosło*) prvotno je sufiks glasio **-sło/-sło**, ali je s vremenom prevagnuo sufiks **-lo** kao češći. Takav se proces naziva u rječotvorju perintegracija (usp. J. Źlabowa, par. 39)
- **-nik** postoji u oba jezika (npr. *czajnik* – *čajnik*). Ovaj sufiks čest je i u imenica za vršitelja radnje.
- **-ka** je polifunkcionalan sufiks u oba jezika, a u ovoj tvorbenoj kategoriji koristi se za nazivanje jednostavnoga pribora. Čest je u kombinacijama s drugim sufiksima (usp. **-anka**, **-arka**, **-ówka**, **-iczka**, **-awka**, **-anka**). Od tog se sufiksa u množinskome obliku mogu u poljskom jeziku tvoriti i imenice *pluralia tantum* za obuću raznih firmi (*tenisówki*, *pionierki*, *adydasy*).
- **-ak**, **-ek**, **-ik** u poljskome tvore nazive jednostavnih uređaja i dijelova strojeva.
- **-eń** je u poljskom rijedak stari sufiks koji odgovara hrvatskomu otvrdnulomu **-en** (*grzebień* – *greben* = alatka za grebananje vune).
- **-no** je isti sufiks u oba jezika te tvori alat (*wrzeciono*; *wreteno*), dio tijela (*kolano*; *koljeno*), građevinu (*brwno*) i neke *Nomina loci* (npr. *gumno*).
- **-ownik** i **-ovnik** isti su sufiksi (jedina je razlika u pisanju fonema *v*) te su kao primjer za poljski jezik navedene riječi *datownik*, *lutownik* itd., a za hrvatski *sokovnik*, *poslovník* i *cjenovnik*. I ovaj je sufiks složen, a temljni mu je oblik **-nik**.
- **-ator** je strani sufiks dodavan na strane glagolske osnove, u oba jezika iz latinskoga (*akumulować* > *akumulator*, *generirati* > *generator*).
- **-er** je posuđeni sufiks i nalazi se u stranim riječima: *mikser*, *bombarder*, a u hrvatskome je dodan i na domaći korijen: *pleter*.
- **-el** je sufiks za koji imamo samo jedan primje: *kabel*.
- **-eta** je zajednički sufiks za kemijske potreštine (*epರುವeta*, *pipeta*).

Slični sufiksi

- **-(e)c** i **-(a)c** slični su zbog nepostojanoga samoglasnika i zajedničkoga podrijetla. Tvore pribor, kućne potreštine, namještaj, građevine (npr.

studenac, zdenac) i sl.

- **-(e)k** i **-(a)k** slični su po tome što imaju nepostojani samoglasnik i zajedničko staroslavensko podrijetlo (*lejek, mlotek* i *lijevak, plovak*).
- **-‘a** i **-‘e** imaju zajedničko podrijetlo, ali se realiziraju drukčije. U poljskom jeziku npr. *kopia* ostvaruje se u hrvatskome kao *koplje* (s epentezom).
- **-alnik** i **-aonik** pokazuju razlike u hrvatskom književnom jeziku jer dolazi do alternacije osnove u obliku l:o (poljska osnova: **umywal-**, hrvatska osnova **-umivao** (u navedenom je primjeru u poljskom jeziku drugi sufiks, a osnova je slična). Primjeri za ove sufikse su: *rospuszczalnik* i *umivaonik*. Radi se o složenom sufiksu čiji je temeljni oblik **-nik**.
- Osnovni sufiks **-lo** koji u hrvatskome ima oblik **-lo**. Njegovi su podoblici u poljskom jeziku **-adło** i **-idło**, dok se u hrvatskome jeziku razlikuju jer nemaju fonema *d* pa glase **-alo** i **-ilo** (usp. *radło, szydło* te *ralo, šilo* za isti alat). Primjeri s proširenim sufiksima su npr. *kadzidło* te *glačalo, šiljilo*.
- Sufiks **-la** u poljskom ima drukčije *l* jedino u izgovoru nego hrvatski **-la** pa bi se taj sufiks mogao svrstati i u iste. Primjeri su u oba jezika isti i imaju isto podrijetlo: *miotła, igła* – *metla, igla*.
- **-aljka** tvori imenice od glagolske osnove: *hvatati* > *hvataljka, kapati* > *kapaljka*. U poljskom jeziku sličan je sufiks **-alka** i **-alka** koji se dodaje na glagolske osnove (usp. *grzać* > *grzałka, prać* > *pralka*).
- Poljski sufiksi **-alka, -alka** (*pralka, grzałka*) u hrvatskome imaju *lj* (*zviždaljka*). Za iste aparate u hrvatskome se rabe drugi sufiksi (npr. *grijalica, perilica*).
- **-‘el** (*kapiel*) u hrvatskome ima palatalizirani oblik **-elj** (*kupelj, krpelj*). Sufiks je staroslavenskoga podrijetla.
- **-eń** (*kamień, krzemień, rzemień, strzemień, pierścień*) star je i neplodan sufiks u oba jezika, ali je u hrvatskome i depalataliziran pa glasi **-en** (*kamen, kremen, remen, stremen, prsten*).
- **-szcze** (*kleszcze*) u hrvatskome ima oblik **-šta** (*kliješta*) i gramatički pripada kategoriji pluralia tantum.
- **-‘a** (*kopia, obroża*) je sufiks za oružje i predmete za životinje. U hrvatskom jeziku sličan je sufiks **-‘e** (*koplje*) koji ima epentetsko *l* i nalazimo ga inače u zbirnim imenicama (*snoplje*). Staroslavenski sufiks sličan je hrvatskome: *ije* (*kopije*).
- **-ar** je hrvatski sufiks latinskoga podrijetla. U staroslavenskome postoji oblik **-arъ** koji se u poljskom jeziku realizira kao **-arz**. Zato smo taj sufiks stavili u slične i u različite skupine, ovisno o primjerima koje predstavljaju.

Različiti sufiksi

Poljski sufiksi kojih nema u hrvatskom jeziku

- **-aczka, -anka, -arka, -awka, -ówka, onka, -iczka** čine kombinaciju dvaju sufikasa od kojih se u svima nalazi **-ka**. Ovi sufiksi tvore dijelove strojeva, strojeve, oruđe, dijelove aparata, kuhinjski pribor i potrepštine, tip slova, bolnički pribor itd.
- **-nia** je sufiks za tvorbu strojeva, a ima ga i imenica *studnia* (zdenac) koja se može ubrojiti i u *Nomina loci*.
- **-ce** i **-ki** dva su poljska sufiksa za tvorbu *pluralia tantum*. Pomoću prvoga se tvore glazbala i hvataljke, a drugim športski i uporabni predmeti (*sanki, czaški*).
- **-ak** je sufiks za alat (*nawijak*) i za razliku od istoga hrvatskoga sufiksa s nepostojanim *a* (*vijak*), ovaj poljski sufiks je bez nepostojanoga samoglasnika

Hrvatski sufiksi kojih nema u poljskom jeziku:

- **-alica, -ilica** sufiksi su za strojeve, dijelove strojeva, uporabne predmete, alat, pa čak i dio pribora za jelo (*vilica*) koji preneseno može označavati i dio stroja, npr. u viličaru.
- **-ača** i **-jača** tvore dijelove kuhinjskoga pribora (*kuhača, varjača, kutljača*), zatim strojeve (*vjetrenjača*), prijevozna sredstva (*uspinjača*). Sufiks **-ača** tvori imenice od osnove posvojnih pridjeva (*brezov-ača*) ili glagola (*kuhati* > *kuhača, tanjurati* > *tanjurača*). Od jotiranih imeničkih ili pridjevnih osnova također se tvore ovakve imenice za stvari: *vjetren* > *vjetrenjača*.
- **-ara (-j/ara)** može tvoriti prijevozno sredstvo (*žičara*) ili predmete (*krpara, svaštara*).
- **-aj** tvori manji broj imenica za stvari (*ležaj, namještaj, uređaj, zavežljaj*), kako navodi S. Babić.
- **-(a)nj** ima manji broj uređaja ili alata (*nakovanj, ražanj*) ili glazbala (*bubanj*) te pomagala (*potporanj, svežanj*). Sufiks je slabo plodan, kako tvrdi S. Babić. U poljskom jeziku njemu odgovaraju sufiksi **-en** (*bęben*), **-no** (*rožno*), **-nik** (*podpornik*) i sl.
- **-ice** je sufiks koji tvori imenice *pluralia tantum*. Neke od njih tvore prijevozno sredstvo (*saonice*), druge odjeću i obuću pa smo ih kao i K. Trajkova stavili u *Nomina instrumenti: tenisice, traperice*.
- **-ke** je također sufiks za imenice *pluralia tantum* koje se sastoje iz dva ili više dijelova: *sanjke, hvataljke, štikaljke*.
- **-la** je hrvatski sufiks za imenicu koja ima samo množinu (*nosila*), nema

ovoga sufiksa u poljskom jeziku.

- **-iĉ** je neplodan sufiks i imaju ga imenice za osobe. Među njima je i preneseno značenje žice koja provodi toplinu ili struju pa se naziva *vodiĉ*. Ostali primjeri nisu za ovu skupinu.
- **-iljka** nalazimo u manjem broju riječi: *cjediljka, svjetiljka, nosiljka*, ovisno o tipu glagola.
- **-al** je posuđen i nalazimo ga u stranim riječima (*gubernal, misal*).
- **-ar** je sufiks latinskoga podrijetla u hrvatskim riječima *registar*, ali se javlja i u drugim posuđenicama, npr. iz njemačkoga u riječima za osobe: *drotar*, pa i u domaćim riječima za osobe (*zlatar*). No oni ne ulaze u gore navedenu skupinu instrumenata.

1.7. Nomina loci (nazwy miejsc – mjesne imenice)

U radu na tablici sudjelovali Ana Osreĉak i Ivan Źderić

poljski sufiks	primjer	staroslavenski sufiks i primjer	hrvatski sufiks	primjer
JEDNAKI SUFIKSI				
-ina/-yna	dolina, ciešnina, wyżyna, równina	-ina ouzina, jazvina, slatina	-ina	dolina, nizina, uzvisina, prtina, planina, trgovina, izbočina, udubina, nutrina
-ynia	przychodnia, zajezdnia, poradnia, rozlewnia, portiernia, stajnia, kuchnia, szatnia; pustynia	-yñi pustyñi	-inja	pustinja, kuhinja, svetinja
-ica	ulica, świetlica	-ulь, -ica ula, ulica, polica, gostinьica	-ica	ulica, ravnica, polica, stanica

-’e	przedmieście, bezdroże, poddasze	-ije meždoramije, posobije	-’e	predgrađe, bespuće, proljeće, raskrižje, potkrovlje, posoblje
-nica	ciemnica, granica, dzwonnica, winnica, piwnica, mównica	-nica gostin’nica, sěpnica, тъпница, vozglavnica, vrač’b’nica, molitvenica, giz’nica, myt’nica, žit’nica	-nica	tamnica, ložnica, tvornica, grobnica, govornica , papirnica, lakirnica, pivnica slastičarnica, cvjećarnica, lugarnica, tokarnica, zlatarnica, krojačnica, tržnica, riznica, žitnica, smočnica
-nik	śmietnik, kurnik, siennik, chodnik, rybnik	-nikъ sěnnikъ	-nik	rudnik, sjenik, hodnik, kolnik maslinik
-’ak, -niak	maliniak, wiśniak; warzywniak, kapuśniak;		-jak, -njak	vučjak, brezjak, trnjak; voćnjak, povrtnjak, kopusnjak, jagodnjak, kukuruznjak, dimnjak, ribnjak
-ba	siedziba, sadyba, koliba		-ba	nastamba, koliba, graba
-ma	karczma, jama	-ma	-ma	krčma, jama
-mo	pasmo	-mo тъкъмо	-mo	pismo
-Ø	sad, las, potok, plot, brzeg, przejazd, zsyyp	-ъ brěгъ	-Ø	vrt, prt, put, buk, potok, plot, brijeg, nasip

-a	droga, puszcza, rzeka, hala, niwa, łąka, komora	-a rěka	-a	staza, šuma, rijeka, soba, hala, štala, staja, njiva, luka, komora
-no	gumno, grono, Kowno, Krosno, bagno, Grodno	-no gumno, бгъвно	-no	brvno, gumno
-ro	jezioro, bajoro	-ro jezero	-ro	jezero
-to	bloto	-to blato	-to	blato
-ania	kasztelania		-anija	kaštelanija

SLIČNI SUFIKSI

-(‘e)c	dworzec, kopiec	-ѡсь dvorъсь	-(a)c	dvorac, svinjac
-in(ie)c	dziedziniiec, sierocinieć, gościńieć	-ѡсь gostinъсь	-inj(a)c	kokošinjac, gostinjac
-(‘e)w	cerkiew	-ve žrnъve (gen. od žgnъy)	-va	crkva, tvrđava
-alnica	kazalnica		-aonica	čitaonica, čekaonica, krstionica, propovjedaonica praonica, kupaonica, radionica, crtaonica, šivaonica, rađaonica, klaonica

-iszczce/ -yszczce	grodziszczce, dworzyszczce	-ište žilište, lovište, crkvište, grebište, grobište, hranilište, sědalište, qzilište, svętilište	-ište	gradište, krumpirište, zgarište, ložište, prenočište, konačište, svetište, lanište, lovište stubište, strnište, rižište, sklonište, stratište, dvorište, ulište, izletište, trgovište, smetište, svetište, krovište
-oro	jezioro, bajoro	-ero ezero	-ero	jezero

RAZLIČITI SUFIKSI

-isko/-ysko, -owisko	kąpielisko, kartoflisko, rozlewisko, lotnisko, mrowisko, ognisko, śmietnisko, palenisko, rumowisko; rżysko; grzybowisko, łodowisko, widowisko		0	
-nia	przychodnia, zajezdnia, poradnia, rozlewnia, portiernia, stajnia, kuchnia, szatnia, widownia, chłodnia		0	

-alnia	spawalnia, przymieźalnia, kopalnia, łodziarnia, pływalnia, poczekalnia		0	
-ownia	cementownia, lakierownia, sortownia, pakownia, pracownia, walcownia, sterownia		0	
-arnia	piekarnia, mleczarnia, księgarnia, kwiaciarnia, palarnia, browarnia, powielarnia, masarnia, łodziarnia, wylęgarnia, suszarnia		0	
-ań	przystań, otchłań		0	
-ka	ścieżka		0	
-izna/-yzna	ojcowizna, ojczyzna		0	
-mo	pismo		0	
0			-ac	tjesnac, klanac, prečac, studenac, zdenac
0			-aja	postaja, odaja, domaja
0			-ajna	blagajna, gmajna
0			-ikovac	ljetnikovac

0			-nica	krojačnica, pisarnica, promatračnica, pozornica
0			-ionica	radionica, predionica, sušionica, pletionica
0			-ara	pekara, štenara, ledara, pečenjara, željezara, brvnara, stračara
0			-arnica	zvjezdarnica, slastičarnica, pekarnica, strojarnica, cvječarnica, zlatarnica
0			-ak	jarak
0			-injak	mravinjak, pčelinjak, babinjak
0			-ičnjak	ružičnjak, krtičnjak, pšeničnjak
0			-alište	igralište, odgajalište, odmaralište, plivalište, parkiralište
0		-ilište ozilište, besēdilište, sōdilište	-ilište	gradilište, prihvatilište, močilište, hranilište, mučilište
0			-evina	krčevina, očevina
0			-ovina	djedovina, domovina

0		-ilo solilo	-ilo	solilo
0			-štvo	tajništvo
0			-ik	vr bik, hrastik, borik, lanik
0			-uga	jaruga
0			-'uža	kaljuža
0			-et	golet, vrlet

Jednak sufiksi

- **-ina/-yna** govori o prostornim odnosima tipa *izbočina*, *udubina*, *uzvisina*, o mjestu gdje se što odvija: *trgovina* te o zemljopisnim nazivima oblika: *dolina*, *nizina*, *planina*.
- **-ynia** i **-inja** sudjeluju u tvorbi vrste zemlje (*pustynia* i *pustinja*).
- **-ica** je slabo plodan sufiks, nalazimo ga u oba jezika u primjeru *ulica*, a u hrvatskome se njime tvori i oblik zemlje: *ravnica*.
- **-'e** je zajednički sufiks koji donosi alternacije u osnovi, npr. *poddasze* (> *dach*) ili *potkrovlje* (> *krov*).
- **-nica** je vrlo plodan sufiks koji u oba jezika tvori imenice za mjesto neke radnje ili događaja: *ciemnica*, *mównica*, *piwnica*; *tamnica*, *govornica*, *piwnica*.
- **-niak/-'ak** i **-njak/-jak** sufiksi su za vrstu vrta (*maliniak*; *povrtnjak*, *jagodnjak*), a osim toga u hrvatskom označava područja pod nekom biljkom ili staništem životinja (*brezjak*, *vučjak*, *ribnjak*). Može nazivati i dio građevine: *dimnjak*.
- **-nik** je sufiks koji označuje mjesto za odlaganje, uzgoj ili vađenje iz zemlje: *śmietnik*, *rybnik*; *rudnik*, *maslinik*. U oba jezika može označivati i dijelove prostora. U poljskome je to dio ceste po kojemu se hoda (*chodnik*), a u hrvatskome ova istozvučnica označuje dio stana (*hodnik*). *Kolnik* je dio po kojemu voze vozila (nekada su to bila *kola*). U oba jezika postoji spremište za sijeno koji se na poljskom jeziku zove *siennik*, a na hrvatskome *sjenik*.
- **-ba** je stari sufiks koji je u ovoj skupini slabo plodan. Našli smo polj. *siedziba* i hrv. *nastamba*.
- **-ma** je također neplodan sufiks, postoji u drugim skupinama (npr. *pjesma*), a ovdje može tvoriti riječ *karczma* (hrv. *krč-ma*).
- **-Ø** tvori korjenite riječi u oba jezika: *brzeg* i *brijeg*. Na poljskom jeziku to je *obala*, a na hrvatskome *brdo*.
- **-no** je još jedan neplodan i stari sufiks koji u ovoj skupini susrećemo

samo u riječi *gumno*, a to je mjesto gdje se nekada mlatilo žito. Na Krku u mjestu Dobrinj još postoje dva kamena gumna kao povijesni i arheološki spomenici.

Slični sufiksi

- **-(e)c** i **-(a)c** imaju različit nepostojani samoglasnik (*dworzec; dvorac*) kao i složeni sufiksi **-ini(e)c** i **-ini(a)c** (*dziedziniec; kokošinjac*). Obje vrste sufikasa označuju zatvorene prostore.
- **-(‘e)w** i **-va** stari su i neplodni sufiksi koji u ovoj skupini nazivaju u poljskome pravoslavnu crkvu (*cerkiew*), a u hrvatskome osim crkve još imenice koje označuju tip prostora *tvrđava, država*, a ima ga i u drugim skupinama (usp. *oprava, naprava* i sl.).
- **-alnica** i **-aonica** (*kazalnica; čitaonica*) razlikuju se samo u alternaciji *l:o* koja se događa u hrvatskom književnom jeziku, dok je u hrvatskim dijalektima sufiks isti kao u poljskom jeziku. One imenuju prostoriju ili neki dio u njoj. Sufiks je plodniji u hrvatskom jeziku, dok se u poljskom više rabi npr. sufiks **-elnia** (*czytelnia*), **-alnia** (*pralnia*), **-arnia** (*kwiaciarnia*) itd.
- **-oro** (*jezioro, bajoro*) u hrvatskom jeziku je neplodan i glasi **-ero** ili **-er** (*jezero, bajer*), a označuje u oba jezika nakupljenu vodu.

Različiti sufiksi

Poljski sufiksi kojih nema u hrvatskom jeziku:

- **-isko/-ysko** (*kartoflisko, lotnisko, uzdrowisko*) služi za imenovanje područja zasađenoga nekom biljkom, područja za odlaganje čega, područja za vršenje kakve radnje (npr. *kupanja*). U hrvatskome je u toj funkciji najčešći sufiks **-ište** (*krumpirište, smetište, uzletište, zgarište*). On je najbliži poljskome **-iszce** (*zgliszce*).
- **-nia, -alnia, -arnia** i **-ownia** složeni su sufiksi čiji je zajednički sufiks **-nia**. Oni tvore imenice za prostorije gdje se vrši radnja (*kuchnia, poradnia, kopalnia, kwiaciarnia, montownia*). U hrvatskome u ovoj funkciji služi sufiks **-inja, -ica, -nica, -ara**.
- **-ka** je čest sufiks, ali ga u ovoj funkciji nalazimo u poljskoj riječi *ścieżka*, što je u hrvatskom prijevodu *stazica* ili *staza*. U poljskome je to sufiks za deminutive, ali su mnogi deminutivni oblici prešli u nedeminutive, slično kao i u hrvatskome (npr. *knjižica* može biti mala knjiga, ali i dokument, npr. zdravstvena knjižica).
- **-izna/-yzna** je sufiks koji ne postoji u hrvatskom jeziku, a poljske se riječi

s tim sufiksom prevode na hrvatski sa sufiksom **-ovina**, **-evina** (*domovina*, *očevina*).

- **-mo** je neplodan poljski sufiks za koji navodimo imenicu *pasmo* (gorski lanac). U hrvatskom taj sufiks nalazimo u *Nomina instrumenti* (npr. *povjesmo*, *pismo*).

Različiti sufiksi

Hrvatski sufiksi kojih nema u poljskom jeziku:

- **-ac** (*tjesnac*, *zdenac*) označuje neki zemljopisni pojam ili građevinu. U poljskome u toj funkciji dolazi sufiks **-ina** (*cieśnina*, *równina*) koji postoji i u hrvatskome (*ravnina*), ali to je matematički pojam, dok se za isti zemljopisni pojam rabi sufiks **-ica** (*ravnica*).
- **-ikov(a)c** (*ljetnikovac*) složeni je sufiks kojemu je glavni sufiks **-ow(a)c** sličan poljskome **-ow(ie)c**, ali u poljskome nema takvog složenog oblika.
- **-nica** je čest hrvatski sufiks za neku radionicu (*krojačnica*). U poljskome bi u tom značenju dolazio sufiks **-alnia** (*szwalnia*), **-elnia** (*czytelnia*) i sl.
- **-ara** (*pekara*, *štenara*) čest je i plodan sufiks u hrvatskom jeziku. Poljski prijevod rabi sufiks **-arnia** (*piekarnia*) i druge.
- **-arnica** (*strojarnica*) u razgovornom jeziku često se skraćuje u oblik **-arna** pa se tako čuje: *strojarna*, *pekarna*, *zlatarna*. Takvi oblici rabe se u slovenskom jeziku, dok za hrvatski nisu ispravni.
- **-injak** i **-ičnjak** nalaze se u riječima koje nazivaju mjesto gdje žive životinje ili rastu biljke (*mravinjak*, *krtičnjak*; *ružičnjak*). Njemu je sličan sufiks **-njak** (*povrtnjak*). U poljskom jeziku u ovoj skupini čest je sufiks **-isko** (*mrowisko*, *kretowisko*).
- **-ilište** je sufiks složen od osnovnoga **-ište** koji tvori imenice tipa *gradište*, *bojište*, a navedeni sufiks služi za prostor na kojemu se odvija radnja: *gradilište*, *kupalište*, *borilište*. U poljskome postoje u tom značenju sufiksi **-isko** (*boisko*, *wykopalisko*) i **-iszcze** (*grodziszcze*, *zgliszcze*).
- **-evina** i **-ovina** nisu u ovoj skupini plodni sufiksi u hrvatskome jeziku (*krčevina*, *djedovina*), ali postoje u drugim skupinama (npr. *mahovina*, *jamčevina*). U poljskome u ovoj funkciji dolaze sufiksi **-izna/-yzna** koji se dodaju na pridjevnu osnovu (*ojcow-izna*).
- **-štvo** je sufiks koji smo navodili u drugim tvorbenim skupinama, a ovdje imamo primjer prostorije u kojoj se odvija radnja: *tajništvo*. Osnovni oblik ovoga sufiksa je **-stvo** i čest je u sljedećoj tvorbenoj kategoriji, *Nomina collectiva* (npr. *ropstvo*, *izdajstvo*).
- **-ajna** je sufiks za prostoriiju u kojoj se što čuva: *blagajna*. Spominje ju S. Babić kao jedini primjer za ovaj sufiks.

- **-ik** je plodan sufiks za zemlju na kojoj raste jedna vrsta biljaka ili stabala: *lanik, vrbik, borik*. Postoji za to i sufiks **-ište** (*lanište*).
- **-uža** je S. Babić naveo primjer *kaljuža* za blatno mjesto gdje se još zadržava dio vode poslije kiše. To je zapravo sufiks **-juža** jer je kal-korijen sa značenjem blato, mulj. U poljskome postoji riječ *kał* koja znači izmet.
- **-uga** je neplodan sufiks u ovoj skupini, usp. *jaruga*.
- **-et** je neplodan sufiks u primjeru *golet, vrlet*.

Mnogi navedeni sufiksi već su leksikalizirani i pridodani osnovi ili nastavku (apsorpcija). U ovoj skupini ima ih najviše jer se radi o starim alatima koji su istoga korijena u oba jezika.

1.8. Nomina collectiva (nazwy zbiorowe – zbirne imenice)

Tablicu dijelom izradili Monika Pavina i Vladimir Cerovac.

poljski sufiks	primjer	staroslavenski sufiks i primjer	hrvatski sufiks	primjer
JEDNAKI SUFIKSI				
-e	kwiecie, liście, kłosie, kamienie, pierze, wzgórze, przymorze, pojezierze, nadnercze, igliwie	-ně/-je/-ije skorǫně, listъje, stъblije, bylije, zelije, orqđije, usrđdije beskvasije, bespametije, bezъčedije, bezakonije, l'udije, bespoutije, posobije, vrbije, bratrol'ubije, smokъvinije, drevl'e	-e	lišće, cvijeće, pruće, povrće, perje, bespuće, zviježđe, grožđe, milosrđe, oruđe, brezje, trsje, oružje, klasje, otočje, gorje, podmorje, primorje, biserje, smilje, kovilje, bosilje šiblje, drvlje, bilje, zelje priobalje, bezumlje, šipražje, žbunje, groblje, posoblje, osoblje, zrnje, trnje, granje, mišičje, oruđe, *škornje

-(en)ie	kamienie	-(en)ie remenie	-(en)je	kamenje, zelenje, pečenje, remenje, sjemenje, grumenje
-ež	młodzież, łupież, grabież	*-егъ > -ežь	-ež	mladež, starež, klatež, drijemež, mutež, sitnjež, trpež
-stwo	państwo, ziemiaństwo, rycerstwo, mieszczanieństwo, nauczycielstwo, duchowieństwo	-stwo remstwo, biskoupstwo, učitelstwo, roditelstwo, bogactwo	-stvo	učiteljstvo, plemstvo, građanstvo
-ina	gadzina, brzezina, grabina, rodzina	-ina balina, družina, rogozina	-ina	ljetina, skupina, skupština, svjetina, prašina posteljina, piljevina, starina, družina, rogozina, rodbina, tazbina, tekućina, živina
-nina	gadanina, siekanina, stukanina, szczekanina, szarpanina, žebranina, papranina, zielenina, jelenina		-nina	krevetnina, povrtnina, rubenina, zelenina, srebrnina
-iwo/-ywo	paliwo, grosiwo, pieczywo, kruszywo, mieliwo, tworzywo, przędziwo	-ivo sęčivo	-ivo	pecivo, krmivo, streljivo, mazivo, gnojivo, predivo, gorivo, varivo, gradivo, meljivo, pecivo
-Ø	zbiór, sobór, plon, dzicz, ciecz, swołocz, nanercz, młecz, zamróz, nawóz, cukier	-ь, -ѣ сѣбогъ, mladjь	-Ø	zbir, zbor, Sabor, skup, mliječ, mlad pijesak, narod, puk

*-no	siano, lono	*-no lono	*-no	sijeno, leno
*-to	żyto	*-to žito, jato	*-to	žito, jato
*-ma	karma	*-ma кѣма	*-ma	krma
-o	proso	-o proso	-o	proso
-’a	bracia	-’ja brat’ja	-’a	braća, građa
-a	publika, kanalia, *gospoda		-a	publika, vlastela, djeca, gospoda
-acja	delegacja, adwokacja		-acija	delegacija, diplomacija
-ancja	muzykancja, razg.		-ancija	govorancija, zafkancija
-aria	kulinaria		-arija	studentarija, pekarija, stolarija, mularija
-eria	cyganeria, papeteria, pedanteria, menažeria, chuliganeria, magnateria		-erija	ciganerija, papeterija, pikanterija, pedanterija, mašinerija
-ada	dziecinada		-ada	norijada, kampusijada
-itet/-ytet	komitet, moralitet, uniwersytet, autorytet, priorytet, parytet		-itet	komitet, moralitet, identitet, univerzitet, autorite, prioritet, paritet

SLIČNI SUFIKSI

-owie	Adamowie, Stasiowie, dziadkowie	-ove	-ovi/-evi	Vrazovi, Morzeovi, Robičevi, očeви, djedovi, pradjedovi
-------	---------------------------------------	------	-----------	---

-ostwo	generałośćwo, marszałkostwo doktorostwo, wujostwo, szwagrostwo, naczelnikostwo, profesorostwo, kuzynostwo, ministrostwo; dziadostwo	-stvo gospodstwo, bratrstwo, województwo, żitelstwo, césarstwo, otčystwo	-stvo	gospodstwo, bratstvo, piratstvo, lukavstvo, vojvodstvo
-cielstwo	rodzicielstwo	-telstwo priateľstwo	-teljstvo	roditeljstvo, gledateljstvo, slušateljstvo
-ctwo	ptactwo, piractwo Kozactwo, Prusactwo, żebractwo, kupiectwo	> -bstwo ubožbstwo, mnożbstwo	-štvo > -bstvo	kozaštvo, činovništvo, časništvo, iseljeništo, odvjetništvo, radništvo, uboštvo, mnoštvo
-szczyzna	pańszczyzna	-ština obęština	-ština	Pazinština, Kupreština, Grobinština, gospoština, plemenština, skupština, sloboština, zadowoljština
-iszczce	zgliszczce, igliszczce	-ište selište, žilište,	-ište	zgarište, sajmište, glumište, grobište,
-iny	imieniny, urodziny, ogłędziny	-y rby	-ine	rubine, rbine, Krpine, plodine
-ość	publiczność, radość	-ostę radość, miłość	-ost	javnost, nepreglednost, crvenost, radost, žalost, podlost

-adź	czeladź	-адъ čel'adъ, izmladъ	-ad	momčad, unučad, balavčad, Turčad; perad, pilad, telad, junad, lanad, mačad, mišad, čeljad, pilad, nejačad, služinčad, mačad, paščad
-(e)k	pias(e)k	-ѣкъ pěšъкъ	-(a)k	pijes(a)k
-eń	czerwień, zieleń	-енъ zelenъ	-en	zelen (imenica, ž. rod)
-el	kapiel, zgorzel, žužel	-ѣль korpěль	-elj	kupelj, obitelj
-sko	wojsko	-ска vojъ ska	-ska	vojska
-ania	kompania, krystiania		-anija	kompanija, kristianija
-až	bagaż, serklaž, sprzedaż		-aža	serklaža, takelaža, bagaža, špijunaža, fakinaža

RAZLIČITI SUFIKSI				
0		-bina tatъbina	-bina	tazbina, rodbina, popudbina
0			-(a)vina	vladavina, tutnjavina, grmljavina
0			-(o)vina	borovina, kotlovina
0			-(e)vina	ruševina, piljevina, koljevina
0			-ava	tutnjava
0			-ač	divljač, nejač

0			-aćina	deraćina, premetaćina, zagledaćina, sprdaćina, otimaćina
0			-ija	biskupija, kovačija, momčadija
0			-adija	*žgadija, pješadija, *muškadija, *ženskadija, *balavčadija
0			-arija	željezarija, kramarija, šegrtarija, stražarija, studentarija, luksuzarija
0			-urija	smijurija, gvožđurija
0		-alъ pečalъ, skrižalъ	-alj	živalj
0			-urlija	*dječurlija, *pačurlija
0			-injak	zvjerinjak, mravinjak, babinjak
0		-ъnje/-inije smokъvъnije	-inje	*kolinje, mrvinje, mravinje, zvjerinje
0			-or	slador, *cukor
0		-ovъje	-ovlje	crtovlje, brezovlje, lipovlje, bukovlje, hrastovlje, stupovlje, snopovlje, brodovlje
0			-evlje	živčevlje, ugljevlje

0			-ovinje	staklovinje
0			-linje	raslinje
0			-iš	sitniš, drobiš
0		-ežь mętežь	-ež	metež, trpež, krpež
0		-lište sędalište	-lište	smetlište, gledalište, igralište
0			-ut	perut, kljenut, tekut
-arnia	dzieciarnia		0	
-izna/-yzna	starszyzna, szarzyzna; darowizna, dziczyzna, surowizna, głowizna		0	
-yska	igrzyska		0	
-i	dzieci		0	
-ia	dewocjonalia, juvenalia, armia		0	
-icja	admiralicja, generalicja		0	

Jednaki sufixi

- -e je zajednički sufixs za neizbrojivost predmete, ali ga mogu imati i predmeti *pluralia tantum* ili *duala* (usp. stsl. *skorně*, čija osnova skor- znači koža, a za koje K. Trajkova navodi da čine oblik duala, a u kajkavskome se zadržao njihov oblik: *škornje*). U oba jezika osnova je omekšana, a u hrvatskome osim omekšanja može imati i epentetsko *l* (*drvlje*). Osnovni sufixs može u hrvatskome biti proširen i s -ovlje, -evlje, -avlje, -ilje. U oba jezika javlja se i oblik -nie (*kamienie; kamenje*). U potonjem primjeru radi se o značenju neizbrojivosti predmeta.

- Slični sufiksi **-adź** i **-ad** imaju povijesno podrijetlo i tvore imenice sa značenjem mnoštva ljudi ili životinja (*momčad, mačad, čeljad*).
- Sufiks **-ež** u hrvatskome ima također značenje mnoštva skupine ljudi slične dobi: *mladež, starež*, ali samo u hrvatskome jeziku. Sufiks je nastao od praslavenskoga *-egъ, što je kasnije dalo oblik sufiksa **-ežь** (prema St. Dubiszu, 2009:64)
- Budući da prostor u prirodi može označavati veću nedjeljivu cjelinu kao što je gorje, podmorje kao niz, nepregledna cjelina ili npr. gorski lanac, isti sufiks **-e** tvori zbirne imenice kao i prostorne imenice (*Nomina loci*).
- Sufiks **-da** postoji u staroslavenskome kao i u hrvatskom jeziku u istoj riječi – *gospoda*, što znači zbirni oblik od pojedinaca koji u jednini zvuče: gospodin. Iako se u poljskom jeziku susreće isti sufiks, on ne označuje *Nomina collectiva* jer *gospoda* znači krčmu ili kavanu.

Slični sufiksi

- **-owie** u poljskom jeziku služi za tvorenje muške i ženske osobe u braku, što se može usporediti s hrvatskim sufiksom **-ovi/-evi** (npr. *Jakubowie, Nowakowie – Vrazovi, Robićevi*). Razlika je što se u poljskom jeziku može tvoriti i množinom od imena muške osobe, dok u hrvatskome ne može.
- **-ostwo** u poljskome jeziku tvori uglavnom živo mnoštvo. (npr. *doktorostwo*).
- **-ctwo** u poljskome tvori imenice za žive i nežive skupine (*kupiectwo, lowiectwo*), a u hrvatskomu mu odgovara sufiks **-štvo** koji pretežito tvori imenice za žive skupine (*radništvo, seljaštvo*), ali i nežive zbirne imenice: (*uboštvo*).
- Slični su složeni sufiksi: **-cielstwo** (*rodzicielstwo*) i **-teljstwo** (*roditeljstwo, slušateljstwo*). To su zbirne imenice koje označuju skupinu osoba ili označuju apstraktnu opću imenicu.
- Sufiks **-szczyzna** u poljskim zbirnim imenicama nije plodan. Pronašli smo jedan primjer: *pańszczyzna*, dok je u hrvatskom jeziku sličan sufiks **-ština** prisutan u imenicama za prostor, ali i u zbirnim imenicama za emocije (*plemenština*) ili skup ljudi koji tvori neku instituciju (*skupština*) te povijesna prava ili običaje (*sloboština, zadovoljština*). U zbirne imenice mogu se ubrojiti i područja koje okuplja neki grad i njegovo stanovništvo (*Pazinština*).
- Sufiksi **-iszcze** i **-ište** označuju prostor nepregledne veličine (*zgliszcze, zgarište, kupusište*), a isti se rabi i u *Nomina loci* kao i u *Nomina expressiva* (jer ima augmentativni oblik).
- Poljski sufiks **-iny** nalazi se u imenicama *pluralia tantum* za nazivanje proslava: *imieniny, urodziny, zaręczyny*, dok u hrvatskom sufiks **-ine** u

imenica *pluralia tantum* označuje drukčiji tip: *plodine, rbine*.

- Poljskomu sufiksu **-ość** (*radość*) odgovara hrvatski sufiks **-ost** (*radost*), a to su mislene imenice kojima se obuhvaća opće osjećaje. Zato se mogu ubrojiti i u zbirne imenice. Prava zbirna imenica u poljskome je *publiczność* koja u hrvatskome ima drugi sufiks (**-a publika**) ili sličan oblik *javnost*.
- Hrvatski sufiks **-ad** imenuje niz zbirnih imenica i vrlo je plodan (*čeljad, gamad, momčad*), dok je u poljskom potpuno neplodan i glasi **-adź** te ga posjeduje samo imenica (*czeladź*) u značenju dvorske služinčadi. Imenica *čeljad* zastarjela je, a u jednini glasi *čeljade*.
- Poljski sufiks **-(e)k** u hrvatskome se realizira kao **-(a)k** i oba imaju nepostojani samoglasnik. U ovoj skupini zbirnih imenica navodimo primjer *piasek – pijesak* koji ima oblik jednine, ali semantički označuje množinu zrnaca pijeska pa ga stoga ubrajamo u zbirne imenice kao i *cukier – šećer*. Iako njihovi dijelovi nisu izbrojivi, vidljivi su.
- Sufiks **-eń** (*zielen*) u hrvatskom se jeziku ostvaruje kao **-en** (*zelen*). Odnosi se na zelenilo u prirodi i zato može označavati zbirnu imenicu.
- Slično i sufiks **-el** (*žužel, kapiel*) u hrvatskome ima palatalizirani oblik **-elj** (*obitelj, kupelj*).
- Zajednička imenica *vojska* sa sufiksom **-ska** u hrvatskom i staroslavenskom jeziku postaje u poljskom jeziku srednjega roda pa sufiks dobiva oblik **-sko** (wojsko).
- Strani sufiksi **-ania** (hrv. **-anija**) i **-aź** (hrv. **-aža**) imaju primjere s istim osnovama, prvi sufiks potječe iz latinskoga jezika, a drugi iz francuskoga.

Različiti sufiksi

Hrvatski sufiksi kojih nema u poljskom jeziku:

- **-bina** je sufiks koji tvori zbirne rodbinske nazive: *rodbina, tzbina*.
- **-avina** smo izdvojili u imenici *grmljavina*. Inačice su sufiksi **-evina** (*ruševina*) i **-ovina** (*borovina, klekovina*). To su imenice koje označuju množinu sastavnih dijelova ili zvukova.
- S. Babić navodi sufiks **-ava** u imenici *tutnjava*.
- Sufiks **-ač** (*divljač, nejač*) slabo je plodan.
- Složeni sufiks **-ačina** (*deračina, premetačina*) ukazuje na radnje koje traju i imaju jačinu pa su iskazane augmentativnim sufiksom **-ina** uz kombinaciju sufiksa za muški rod **-ač**.
- Sufiks **-adija** nalazimo u zbirnim imenicama *pješadija* te u obilježenim imenicama tipa *balavčadija, ženskadija*.
- Neplodan je sufiks **-alj** i u zbirnom značenju ima ga samo imenica *živalj* (stanovništvo).

- Emotivno obilježene su imenice s neplodnim sufiksom **-urlija** (*dječurlija*).
- U zbirne se imenice mogu ubrojiti i primjeri: *mravinjak*, *babinjak*, *zvjerinjak* sa sufiksom **-injak** koji je čest u kajkavskom dijalektu. Te imenice dijelom su i mjesne, ali u njima je vidljiv zbirni sastav pojedinaca.
- Sličan je sufiks **-inje** (*mrvinje*, *zvjerinje*) koje označavaju okupljeno mnoštvo mrvica ili zvijeri.
- Kako smo šećer ubrojili u zbirnu imenicu, u nju spada i imenica *slador* sa sufiksom **-or**.
- Sufiks **-ovlje** također tvori zbirne imenice kao što su: *crtovlje*, *hrastovlje* itd.
- S. Babić navodi poseban sufiks **-linje** u imenici *raslinje*. No čini se da se ovdje radi o sufiksu **-je** (*raslin+je*) jer u poljskom postoji imenica *roślina*, što upućuje na mogući hrvatski oblik *raslina* koji postoji u prefiksalsnom obliku *izraslina*.
- Sufiks **-lišće** nastao je apsorpcijom suglasnika s kraja osnove i sufiksa **-išće** pa smo naveli primjer *gledalište* kojim se imenuje publika koja gleda predstavu, a istovremeno označuje i mjesto s kojega publika gleda. Isto značenje može imati i složeni sufiks **-teljstvo** u primjeru značenja: *gledateljstvo*, *slušateljstvo*, samo ove imenice ne mogu označavati mjesto jer su tvorene od oblika muškoga roda za živo (**-telj**) i sufiksa **-stvo** za zbir.
- Sufiks **-a** u hrvatskom je neplodan (*gospoda*), u poljskom jeziku isti smo oblikoznačili zvjezdicom jer nije zbirna imenica, nego predstavlja mjesto i nema istu kategoriju broja (hrvatski primjer označuje množinu, a poljski jedninu).

Poljski sufiksi kojih nema u hrvatskome jeziku:

- Sufiks **-arnia** u primjeru (*dzieciarnia*) ima zbirno značenje koje se ne javlja u hrvatskome jeziku.
- Mnogoznačni sufiks **-izna/-yzna** u poljskom jeziku može tvoriti i zbirne imenice, kao *darowizna*, *starzyzna*, *starszyzna* u značenju grupe živih ili neživih imenica.
- Jedan augmentativni primjer u množini označuje zbirnu imenicu samo u množini – *igrzyska* koja se, i u hrvatskom jeziku iskazuje samo množinom – *igre*, ali može imati i jedninu – *igra*.
- Dva su poljska sufiksa podrijetlom iz latinskoga jezika: **-ia** (*dewocjonalia*) i **-icja**. (*admiralicja*).

1.9. Nomina feminativa (nazwy żeńskie pochodne od męskich – żeńskie imenice izvedene od muških)

Tablicu djelomično izradila Majda Pažman.

poljski sufix	primjer	staroslavenski sufix i primjer	hrvatski sufix	primjer
JEDNAKI SUFIKSI				
-ica/-yca	anielica, diablica, cesarzyca, łotrzyca	-ica cēsarica, starica, vdovica, proročica, telica, mōčenica	-ica	carica, đavolica, učiteljica, vratarica, starica, rukometaišica, punica, šogorica, udovica Hrvatica
-nica	grzesznica, pracownica, bratanica, siostrzenica, ulubienica,	-nica двѣтъница, пomoštъница	-nica	grješnica, ljubavnica, umirovljenica, radnica, pomoćnica
-ca	owca	-ca овѣса	-ca	ovca
-ka	mieszkanica, sąsiadka, bibliotekarka, Amerykanka, Austriaczka, Polka, geolożka, psycholożka, emerytka, szwagierka; gąska, kaczką, kwoczką, indycką, medyczką, kierowniczką, ciotka	-ka тетъка	-ka	građanka, bibliotekarka, vizionarka, kozmetičarka, pedikerka, rekorderka; guska, patka, kvočka, tetka

-anka	mieszkanka, franciszka, niepokalanka, szklanka		-anka	Amerikanka, Austrijanka, Kotoranka
-'anka	Krakowianka Warszawianka		-janka	Krakovljanka, Varšavljanica, Osječanka
-na	księżna, wujna, królowna, panna	-na	-na	ujna, sestrična, kraljevna, carevna, strina
-a	Jadacka, Kowalska, panikara, wdowa, kura	-a sõšedã	-a	kuma, mlãda, susjeda, tašta, patka, koka
-osz	kokosz	-oš kokoš	-oš	kokoš
-isa	diakonisa	-isa dijakonisa	-isa	papisa, đakonisa

SLIČNI SUFIKSI

-ini/-yni	bogini, filologini, dozorcyni, mistrzyni, mówczyni	-yni bogyńi, kńęgyńi, rabyńi	-inja	boginja, robinja, kneginja, filologinja, ginekologinja
------------------	--	--	--------------	--

RAZLIČITI SUFIKSI

-icha/-ycha	Cyganicha, wrózycha		0	
-istka/-ystka	stalinistka, rekordzistka, montażystka		0	

-owa	Nowakowa, Witczakowa, apteczarzowa, doktorowa, profesorowa, szefowa, teściowa, krawcowa		0	
-ówna	profesorówna, Nowakówna		0	
-aczka	żebraczka, wieśniaczka, Bośniaczka, próżniaczka, słuchaczka, rozrabiaczka, sprzątaczk, biegaczka, bogaczka, praczk,		0	
-sa	siksa		0	
-ina/-yna	Zarębina, Kuleszyna, województina		0	
-Ø	gęś		0	
0			-ična	gospodična, sestrična
0			-kinja	Ruskinja strankinja, vojvotkinja, Francuskinja
0			-istica	violinistica, vizažistica, lobistica, staljinistica
0			-ača	glupača, krmača

0			-ulja	mahnitulja, pišulja
0			-lja	pralja, tkalja, pratilja, prelja, primalja, rodilja, dojilja
0			-uša	bečaruša, djeveruša, posvuduša
0		-y, -ve svekry, svekrъve	-va	svekrva

Opis sufikasa

Ženski nazivi imenuju živa bića, osobe ili životinje, a u poljskom jeziku dosta regularno se deriviraju od odgovarajućih muških imena. Postoji velika skupina imenica za osobe kojom se postiže ženski rod bez promjene gramatičkog roda osnovne imenice koja ostaje bez deklinacijske promjene, ali joj se dodaje rodni obilježavatelj *pani*. To su npr. nazivi titula, viših položaja i muških zanimanja, npr.: *redaktor* > *pani redaktor*, *minister* > *pani minister*, *dziekan* > *pani dziekan*, *ambasador* > *pani ambasador*. U hrvatskom jeziku događa se u tim primjerima pravilna izmena rodnoga nastavka: npr. *ministar* > *ministrica*, *dekan* > *dekanica*, a u posljednje vrijeme pojavio se i ženski oblik *vojnikinja* > *vojnik*.

Promjena roda i izostanak tvorbene promjene karakteristični su i za nazive poljskih muških zanimanja s latinskim korijenom. To su zanimanja s morfemom **-log**, npr.: *psycholog* > *pani psycholog*. U hrvatskom jeziku njihovim ćemo muškim imeničkim osnovama dodati sufiks **-inja** (*psihologinja*, *ginekologinja*), a u razgovornom jeziku sufiks **-ica** (*psihologica*, *pedagogica*, *ginekologica*). Danas se sve više i u poljskom jeziku pojavljuje „feministička“ preoblika muškoga u ženski rod: *psycholożka*, *pedagożka*, no za sada je to pojava samo u razgovornom jeziku

Posebni su sufiksi koji u poljskom jeziku tvore muške nazive od ženskih: **-or** (*gęś* > *gęsior*, *gwiazda* > *gwiazdor*), **-ur** (*kotka*, *kocica* > *kocur*), **-o** (*kura* > *kur*). U hrvatskom jeziku sufiksi su drukčiji: **-an** (*guska* > *gusan*, *pura* > *puran*) te zamjenom sufiksa **-ka** u **-ak**: (*guska* > *gusak*, *patka* > *patak*, *mačka* > *mačak*).

Isti je sufiks **-or** koji je u hrvatskome emotivno obojen u muškom rodu (*mačka* > *mačor*), a u poljskom jeziku emotivno je neutralan (*gęś* > *gęsior*,

gwiazda > gwiazdor).

Isti nastavci od kojih se tvore ženska imena u poljskom i hrvatskom su: **-a**, **-ica** i **-ka**. U oba jezika postoje nastavci imenica koji znače podjednako mušku i žensku osobu te se stoga nazivaju dvorodnim imenicama. Usporedimo hrvatske primjere: **-arija** (*ništarija*), **-lica** (*varalica*), **-ica** (*izdajica*), **-nica** (*skitnica*) i poljske primjere: **-a** (*beksa*, *plaksa*, *sierota*, *kaleka*).

Postoji i srednji rod koji u hrvatskom jeziku označuje muški ili ženski spol, ali on tvori emotivno obojene imenice i uvrstili smo ih i *Nomina expressiva*:

-če (*pastirče*, *djevojče*, *siroče*),

-lo (*piskaralo*, *škrabalo*)

Muški nazivi od ženskih u poljskom jeziku (kao i u hrvatskom) nisu brojni. Uglavnom se pojavljuju u nazivima životinja tada kada cijela imenovana vrsta ima žensku gramatičku formu: *gęś* > *gęsior* (*guska* > *gusan*), *kaczka* > *kaczor* (*patka* > *patak*), *gwiazda* > *gwiazdor* (*zvijezda* > **-Ø**). U novije je vrijeme u oba jezika ušao anglizam *selebryti* (*celebryta*), u poljskom je poloniziran oblik *celebryta*. (Kao što se može vidjeti, za ove primjere karakterističan je sufiks **-or**. U tvorbi muških naziva od ženskih, u poljskom jeziku uz sufiks **-or** (*gęś* > *gęsior*, *gwiazda* > *gwiazdor*), specifičan je i multi sufiks: *kura* > *kur*, *praczka* > *pracz*, kojega nema u hrvatskom jeziku.

1.10. *Nomina expressiva* (nazwy ekspresywne: hipokorystyka i pejoratywa – ekspresivni nazivi: hipokoristici i pejorativi)

Tablicu hipokoristika i deminutiva izradila Ivana Černi, a pejorative i augmentative – Nikolina Komorčec i Zrinka Jurišić.

poljski sufiks	primjer	staroslavenski sufiks i primjer	hrvatski sufiks	primjer
JEDNAKI SUFIKSI				
-ko	slonko, zebranko, bieganko, pływanko, skakanko, okienko, *želazko		-ko	ujko, brajko, striko, Marko Stanko, Branko

-ka	słomka, torebka, panienka, gałązka, główka, rączka, nóżka, Bronka, rozprawka, miłostka, słabostka, lampka		-ka	slamka, uška Branka
-ik/-yk	samochodzik, pokoik, flecik, fiacik, konik, konflikcik, arkusik, śledzik, gwoździk, procesik, obozik, fotelik, szalik, kryształik, tapczanik, owadzik, nożyk, kluczyk, talerzyk, kocyk, rydzyk, kopczyk, chłopczyk	-укъ kamукъ, języкъ	-ik	jezik, *plamik, *kamik
-'o	dziadzio, piesio Stasio		-o	djedo, ujo, Pajo, Pero
-uszka	pacuszka		-uška	babuška, Neduška, Liduška

SLIČNI SUFIKSI				
-(e)k	rowerek, chlebek, pantofelek, kozyłek, matolek, dzionek, pyłek, tysiączek, wieprzek, owadek, kotek, niedźwiadek, kwiatek, młotek, wujek, stryjek, lasek, słupek, przedziałek	-ъкъ slanutъкъ, stydъкъ	-(a)k	cvijetak, tračak, jezičak, oblačak, maslačak, korjenak, danak, slanutak, sramak, stidak
-ecz(e)k	domeczek, piaseczek, pieseczek		-eč(a)k	grmečak
-icz(e)k	stoliczek, buciczek		-ič(a)k	plamičak
-uś	dziaduś, chlebuś, Romuś, mamuś, dzidziuś, wnuś		-uš	gladuš

RAZLIČITI SUFIKSI				
-ak	cielak		0	
-aczek	cielaczek		0	
-asz(e)k	kijaszek, wujaszek		0	
-usz(e)k	paluszek, Kopciuszek, świńtuszek		0	
-osz(e)k	śpioszek		0	
-yczka	wieżyczka		0	

-eczka	lampeczka, torebeczka, panieneczka, główeczka		0	
-uszka	paczuszka		0	
-eczko	kóleczo		0	
-uszko	jabluszko, serduszko		0	
-etko	poletko		0	
-ulka	beczulka		0	
-uleńka	babuleńka		0	
-eńka	mateńka		0	
-ś	Staś, Jaś		0	
-usio	wnusio, brzusio		0	
-usia	mamusia, babusia, Jagusia		0	
-iś	żartowniś, koniś		0	
-isia	żartownisia		0	
-uła	babuła, gębula		0	
-ulo	dziadulo		0	
-cio	wujcio, syncio		0	
-cia	ciocia, babcia		0	
-unio	dziadunio, tatunio		0	
-unia	mamunia, babunia, ciotunia		0	
-uńcio	tatuńcio		0	
-uńcia	babuńcia, mamuńcia		0	

-uchna	matuchna, Martuchna		0	
0			-ica	glavica, nožica, ručica, rječica, ušica, kapica, krunica, sobica, šumica, rupica
0			-ušica	potleušica
0			-čica	grančica, djevojčica, klupčica
0			-ac	telac, mulac
0			-enac	telenac, kamenac, ušenac
0			-ic	štiglic, konjic
0			-čić	dječaćić, kamenčić, plamenčić, lančić, vrapčić, pačić, đaćić, mlinčić, kruščić, lončić
0			-ca	krvca, rječca, nojca
0			-lica	izjelica
0			-ce	perce, blatce
0			-ance	okance, uhance, poljance
0			-ašce	mjestašce, sunašce
0			-ence	mačence, pilence, prasence, djetence

0			-ešce	telešce, djetešce, janješce
0			-(a)c	ledac, vršac, krušac, jezičac
0			-elj(a)k	puteljak
0			-ulj(a)k	snopuljak
0			-ur(a)k	ježurak, noćurak
0			-ić	autić, štapić, cvjetić, medvjedić, repić, stupić, slapić, pilić, psić, telić, mulić
0			-ičić	gospodičić
0			-ušić	orlušić

*dijalektalizam ili termin

Opis jednakih sufikasa

- Iako je sufiks **-ko** jednak u oba jezika, u hrvatskome je on neplodan. Ima nekoliko primjera hipokoristika za rodbinske odnose (*ujko, striko*) ostalo su vlastita imena od milja muškoga roda. U poljskome je taj sufiks vrlo plodan, ali u sastavu (-usz-ko, -et-ko, -ecz-ko)
- Drugi sufiks, **-ka** također je plodan u poljskom, a u hrvatskome ga imaju hipokoristici vlastitih imena ženskoga roda
- Treći sufiks **-ik** u hrvatskome postoji samo u čakavskome dijalektu ili u poetskom jeziku (*plamik, kamik*), a u poljskome je vrlo plodan. Odnosi se na muški rod imenica.

Opis sličnih sufikasa

- **-(e)k** i **-(a)k** slični su po tome što imaju nepostojani samoglasnik i tvore deminutive i hipokoristike (*chlebek, kwiatek; cvijetak, dának*).
- **-ecz(e)k** i **-eč(a)k** složeni su sufiksi kojima je isti prvi slog, a drugi se sastoji od prethodnoga sufiksa. B. Tafra takve dvostruke (složene) sufikse

naziva *drugostupanjskom izvedenicom*. U poljskome je vrlo plodan (*stateczek, kwiateczek*), a u hrvatskome manje (*grmečak, plemečak*). Oba imaju nepostojani samoglasnik proistekao iz vokalizacije staroslavenskoga poluglasa.

Različiti poljski sufiksi

Deminutivi muškog roda tvore se sufiksima: **-ek, -ik/yk, ko/-ka, -eczek, -iczek, -uszek**. Opsezi pojave sufikasa **-ek, -ik/-yk** nisu usko odvojeni. Ipak, u suvremenom poljskom promatra se izrazita tendencija povezivanja svakoga sufiksa s određenim tipom osnove.

- **-ek** – Deminutivi od riječi koje završavaju na otvrdnuli suglasnik *k, g, h*, npr. *krok – kroczek, pieróg – pierożek*, imaju alternacije krajnjeg tematskog suglasnika. Ako osnova završava na suglasnik *r* kojemu prethodi samoglasnik, a dodaje mu se sufiks **-ek**, ne dolazi do alternacija, npr. *telewizor – telewizorek, ser – serek*. Sufiksi **-ek** i **-ik** često tvore formacije paralelno s osnovama koje završavaju analogično, npr. *nos – nosek, las – lasek, ogon – ogonek, blondyn – blondynek*. Sufiks **-ek** uzrokuje alternaciju stražnjojezičnih suglasnika. Sufiks **-ek** postoji i kajkavskom narječju te u hrvatskim prezimenima. Tada se razlikuje u standardnom hrvatskom jeziku po tome što nema nepostojanoga «e» koje poznaju kajkavski i poljski.
- **-ik/-yk** – U riječima koje završavaju na sufiks **-ik** događaju se promjene zadnjeg samoglasnika. Sufiks se spaja s riječima koje završavaju na otvrdnule suglasnike *cz, sz, ź (rz), c*, npr. *klucz – kluczyk, grosz – grosik* (promjena *sz:ś*), *noż – nożyk, talerz – talerzyk, pałac – pałacyk*. U suvremenom jeziku pomoću formanta **-ik** tvore se također deminutivne formacije s alternacijom *t:ć* ako osnova završava na suglasnik *t*, npr. *aparacik – aparat, grejpfirut – grejppfirutik*. U nekim slučajevima, kad se radi o sufiksu **-ek**, nema alternacija nakon krajnjeg tematskog fonema *t*, npr. *kot – kotek, kwiat – kwiatek*. Sufiks **-ik** uvijek tvori formacije s alternacijom omekšavanja tematskoga suglasnika, npr. *wąs – wąsik, obcas – obcasik, balon – balonik, ekran – ekranik*.
- **-yk** – Koristi se ako se u riječi ispred *r* nalazi neki drugi samoglasnik (iznimka su *k, g, h*), npr. *teatr – teatrzyk, wiatr – wietrzyk* (ali *wiaterek*).
- **-ko/-ka** – U riječima koje završavaju na sufikse **-ko/-ka** događa se promjena *k:cz, ch:sz, g:ż*, a samoglasnik *o* prelazi u *ó* kad se zatvara slog, npr. *śpiewak – śpiewaczka, mucha – muszka, noga – nóżka, robota – robótka, kolo – kółko – kóleczo*.
- **-aczek, -eczek, -iczek, -uszek** – U vezi s nestajanjem deminutivnih značenja u osobnim formacijama tvore se sekundarni deminutivi drugog stupnja. U tu svrhu koriste se prošireni formanti **-aczek, -eczek, -iczek,**

-uszek, koji se iskazuju u tri roda. Za muški rod se koriste nepromijenjeni oblici, npr. *dom – domeczek, kwiat – kwiatuszek* ili *kwiateczek*. Riječi s tim sufiksima imaju stalnu ili kontekstualnu hipokorističnu vrijednost.

Deminutivi ženskog roda tvore se sufiksima: **-ka, -eczka, -yczka, -uszka, -eczka, -yczka, -uszka** – npr. *lampa – lampeczka, róża – różyczka, paczka – paczuszka*

Deminutivi srednjeg roda tvore se sufiksima: **-ko, -eczko, -uszko. eczko, -uszko** – npr. *kolo – kóleczko, serce – serduszko*

U poljskom jeziku sufiksi **-uszek, -iczek, -iczka**, itd. koriste se za pojačavanje efekta, kao hipokoristici.

Različiti hrvatski sufiksi

- Umanjenice muškog roda tvore se sufiksima: **-ić, -čić, -(a)k, -eč(a)k, -ič(a)k**.
 - Sufiksi **-ić, -čić** vrlo su plodni, a sufiksi **-(ak), -eč(a)k, -ič(a)k** slabo plodni. Sufiks **-čić** veže se uz manje osnova od sufiksa **-ić**. Zbog glasovnih promjena koje uzrokuje suglasnik *č* unutar nekih izvedenica, one se previše udaljuju od polazne riječi. Prvotno značenje umanjenica sa sufiksima **-ić i -čić** je deminutivno i hipokoristično.
 - **-ić, -čić, -(a)k, -eč(a)k, -ič(a)k** – npr. *štap – štapić, golub – golupčić, dan – danak, grm – grmečak, kamen – kamičak*
 - Umanjenice ženskog roda tvore se sufiksima: **-ica, -čica, -ca**. Sufiks **-ica** je vrlo plodan, sufiks **-čica** slabo plodan, a sufiks **-ca** neplodan.
 - Kod umanjenica na **-ica** naglasak nije uravnotežen pa neke zadržavaju **-ije**, npr. *kolijevka – kolijevčica* (bez alternacije *ije/je*), *svijeća – sviječica* (s alternacijom *ije/je*), *mačka – mačkica*.
 - **-čica** – npr. *klupa – klupčica*
 - **-ca** – npr. *riječ – riječca, noć – nojca*.
 - Umanjenice srednjeg roda tvore se sufiksima: **-ce, -ance, -ašce, -ence, -ešce**, koji su podijeljeni po promjeni osnovne imenice, npr. *jezero – jezerce, blato – blat(an)ce, sunce – sunašce, bure – burence, tijelo – tjelešce*.
- Katkada deminutivni oblik u oba jezika gubi deminutivnost i postaje terminom, usp. polj. *książka – książeczka* (uz *księga*) i hrv. *knjiga – knjižica*.
- Poseban je primjer *sjekutić*, označen zvjezdicom jer ima oblik deminutiva, a nema osnovnoga oblika i označava zubarski termin.
 - **-ic** (štiglic, konjic) nije plodan i zamjenjuje ga **-ić** (štiglic), dok je *konjic* morska životinja za razliku od *konjić* (deminutiv od konj).

1.10.2. Uvećanice i pejorativi (zgrubienja)

poljski sufixs	primjer	staroslavenski sufixs i primjer	hrvatski sufixs	primjer
JEDNAKI SUFIKSI				
-ina/-yna	gadzina, kocina, kobiecina, babina, chuścina, aktorzyzna, kożuszyna,	-ina chramina, raspalina, końčina	-ina	ljudina, skotina, mesina, glumčina, junačina, momčina; sprdačina, romančina, premetačina, gradina, Rječina, snježina, prtina, ljudina, vriština, jamina, nožina, vratina, lopina
-us	pijus, lizus, nerwus, Polonus		-us	tipus

SLIČNI SUFIKSI				
-iszczę/-yszczę	tomiszczę, grodziszczę, domiszczę	-ište grobište	-ište	gradište, kućište
-(yd)ło/-(id)ło/-(ad)ło	wierszydło, romansidło, sztuczydło, ptaszydło, widziadło, mokradło	-ilo cvětילו	-ilo/-alo	piskaralo, tumaralo, škrabalo, tużakalo

RAZLIČITI SUFIKSI				
-sko	babsko, cielsko, szafsko		0	

-iradło	skapiradło, czupiradło		0	
-isko/-ysko	ptaszysko, gmaszysko, domisko, ognisko, kocisko, psisko, chłopisko		0	
-yska	igrzyska		0	
-ajda	ciamajda, gamajda		0	
-al	nosal, brzydal		0	
-ica/-yca	głowica, latawica, śnieżyca, chłopczyca		0	
-ol	robol, Jugol		0	
-uch	świntuch, maluch, komuch		0	
-och	tłuścioch, śpioch			
-is	urwis		0	
-og	batog	-ogъ čръtogъ	0	
-yga	dziadyga		0	
-sztyl	babsztyl		0	
-on	babon		0	
-iszon	małpizon		0	
-ok	żarłok		0	
-Ø	ogór, jęzor,		0	
0			-os	Jugos, narkos

0			-čina	tipčina, *šupčina, cjevčina, momčina, lopovčina, pištoljčina, šoferčina, kamiončina, lopovčina
0			-urina	nožurina, knjižurina, travurina, zemljurina
0			-urda	nožurda, glavurda
0			-enda	kučenda, cukenda
0			-erina	kučerina
0			-erda	ručerda
0			-etina	babetina, kravetina, ručetina, bicikletina
0			-ešina	glavešina
0			-esina	tjelesina
0			-esa	ušesa < uho, nebesa < nebo
0			-ača	mazgača, *Melača
0			-ešura	ulješura
0			-urača	travurača
0			-turača	ženturača
0			-uljača	travuljača, kapuljača
0			-uskara	babuskara
0			-eskara	ljudeskara

0			-uština	baruština, magluština
0			-onja	nosonja, trbonja, glavonja, žderonja, seronja, sивonja, bikonja
0			-ić	Srbić, narkić, psihić
0			-(oj)ević	skorojević, trbojević
0			-aković	pametnjaković
0			-ište	ognjište

Opis sufikasa

Značenje različitih poljskih sufikasa:

- **-idlo/-ydlo** – izražava podcjenjivanje, prijezir.
- **-isko/-ysko/-sko** – prenaglašavanje ovisno o mrzovolji govornika.
- **-ina/-yna** – ovi sufiksi nisu pejorativni, nego su augmentativni, a izražavaju suosjećanje s osobom iz korijena riječi.
- **-ajda** – sufiks kojim se naziva nespretna osoba.

Značenje različitih hrvatskih sufikasa:

- **-čina** – ovaj sufiks je plodan i služi za tvorenje uvećanica.
- **-ina** – je plodan sufiks koji služi za tvorenje uvećanica, a znači pojačanu osobinu. On je čest kao drugostupanjska izvedenica (**-cina**, **-urina**, itd).
- **-urina** – je plodan sufiks za uvećavanje osobine i obilježja.
- **-etina** – plodan augmentativni sufiks koji ujedno služi i za nazive mesa gdje nema augmentativne funkcije.
- Ostali augmentativni sufiksi, kao što su: **-erina**, **-ešina**, **-ura**, **-urda**, **-ušina**, **-uština** slabo su plodni, a sufiksi **-eskara**, **-uskara**, **-(j)ević**, **-ojević** ekspresivni su i individualni.
- Deminutivni sufiksi **-ić**, **-vić**, **-čić** često imaju i pejorativno značenje (npr. Srbić, skorojević).

Značenje različitih poljskih sufikasa:

U poljskom jeziku pejorativni sufiksi su ujedno i augmentativni, osim sufiksa **-ina/-yna**. Taj sufiks tvori uvećanice, ali nema pejorativno značenje, međutim navodimo ga ovdje iz sljedećeg razloga: poljski pejorativi se ne mogu doslovno prevesti na hrvatski jer u hrvatskom jeziku pejorativnih sufiksa ima malo i nisu plodni (npr. sufiks **-lo** *piskaralo*), zato se najčešće prevode na hrvatski kao augmentativi. To nije uvijek moguće jer se tada mogu izgubiti njihova pejorativna obilježja. No osim pejorativnoga obilježja poljski sufiks **-ina/-yna** može imati i značenje suosjećanja, žaljenja (npr. *kocina* je stara, slaba, izgladnjela, bolesna i sl. mačka). Takve je imenice teško prevesti na hrvatski: ne može se to učiniti augmentativom jer on u hrvatskom ima funkciju uvećanja, pojačavanja pozitivne ili negativne osobine, a ne žaljenja ili suosjećanja.

Sufiks **-og** rijedak je i neplodan. Grzegorzczkova i Puzynina navode da je to stari sufiks koji smo našli u staroslavenskoj riječi *čръtogъ*.

2. USPOREDNA ANALIZA IMENIČKIH SUFIKASA

Isti i slični sufiksi već su uspoređeni u tablicama i u opisu. Najzanimljivija je usporedba različitih sufikasa jer se oni pojavljuju u različitim značenjskim skupinama dva uspoređivana jezika. Zato je ovdje potrebno uspoređivati njihove funkcije, a ne oblike.

Ovdje ćemo samo navesti osnovne i invarijantne oblike sufikasa i njihova osnovna značenja u hrvatskom i poljskom, a kad ih ima, i u staroslavenskom jeziku.

2.1. Sufiksi u glagolskih imenica

- Osnovni poljski sufiks **-nie** (s invarijantama **-anie**, **-awanie**, **-enie**, **-iwanie/-ywanie**, **-owanie** ima) oblik u hrvatskom **-nje** i staroslavenskom jeziku **-nije**. U poljskom i staroslavenskom jeziku sličnosti su zbog postojanja dviju vrsta samoglasnika *i* (*-i/-y*), ali smo sufikse s takvim samoglasnicima ubrojili u jednake iako hrvatski nema samoglasnika *-y*.
- Sufiks **-ina** osnovan je u invarijantama **-anina** (koji je u poljskom jeziku plodan, a u hrvatskome smo kao jedini primjer naveli *tkanina* od glagola *tkati*).
- I obrnuto, **-nia** je plodan u hrvatskome, a slabo plodan u poljskom jeziku, **-ba** je plodan u sva tri jezika kao i **-da**.
- **-lo** i **-lo** ubrojili smo u jednake sufikse iako se u poljskoj grafiji i današnjem izgovoru razlikuje suglasnik *l*. Više primjera s takvim sufiksom nalazimo u skupini *Nomina instrumenti*. Apsorpcijom je nastao i novi sufiks **-slo** koji danas nije plodan i imaju ga samo dvije imenice u poljskom i hrvatskom jeziku (*veslo* i *maslo*), a u staroslavenskome mu se dodaje još i *čislo*. U suvremenom poljskom i hrvatskom jeziku oni nisu izdvojeni, stopili su se s osnovom jer nisu plodni. U tablicama smo ih označavali zvjezdicom.
- Sufiks **-stwo** nalazi se u raznim skupinama, napose u *Nomina collectiva*, ali ga mogu imati i glagolske imenice. U staroslavenskome ga imaju i imenice od imenica, no zbog istoga sufiksa naveli smo te primjere u ovoj skupini.
- Tri različita lika u tri uspoređivana jezika (**-cie/-tije/-će**) istoga su podrijetla iako im je lik različit. Slabo su plodni u hrvatskom i poljskom jeziku, ali su u staroslavenskome vrlo česti.
- Glagolske imenice tvorene nultom sufiksacijom mogu dobiti gramatički morfem **-a**. Plodne su u oba jezika.
- Vrlo plodan u poljskom je sufiks **-ka**, u hrvatskom jeziku on je manje plodan i češći je u razgovornim skraćenim imenicama, u dijalektu ili u skupini *Nomina instrumenti*. U hrvatskome prijevodu poljskih imenica sa

sufiksom -ka služimo se različitim sufiksima, kao npr. **-ba, -anje, -Ø, -ak, -ica, -nica, -a.**

- **-anka** je složeni sufiks i u hrvatskome je slabo plodan (prema S. Babiću).
- **-twa /-tva** nastao je apsorpcijom i javlja se u nekolicini riječi u sva tri jezika. Ne navode ga ni R. Grzegorzycowa ni S. Babić. *Molitva (modlitwa)* naziva radnju kao i poljski oblik *gonitwa*.
- Sufiks **-eż / -eż** imaju i neke glagolske imenice, ali pripada više kategoriji *Nomina collectiva*. U hrvatskome se nalazi u riječima iz svakodnevnog života. Iako je arhaičan i neplodan, nismo ga pronašli ni u jednom rječniku staroslavenskoga jezika koje smo konzultirali. Razvio se od praslavenskoga sufiksa ***-egъ**
- Poput prethodnoga sufiksa, **-ew /-ev** od infinitiva **-ewać / -evati** nije nađen u rječnicima staroslavenskoga, a u suvremenom hrvatskom i poljskom jeziku leksikaliziran je.
- **-ot** je onomatopejski sufiks čest u oba jezika, ali se po broju primjera čini da je plodniji u poljskom jeziku. U staroslavenskome se nalazi u varijantama **-отъ i -ѣтъ**. U hrvatskome postoji invarijanta **-et** (*lepet, vrlet, zveket, kreket*).
- Poljski **nulti sufiks** ujedno je i gramatički morfem imenica tvorenih odbacivanjem infinitivnog nastavka i u takvim su imenicama moguće fonološke alternacije (usp. *plot – plesti < pletti; plet, troplet*).
- **-nik** je čest i plodan sufiks u ovoj skupini, ali u staroslavenskom jeziku tvori samo imenice za osobe pa ga ovdje nismo navodili.
- **-acja, -cja, -at, -al, -ata i -ura** strani su sufiksi u poljskom jeziku pa se u školskim gramatikama navodi da ih ne treba izdvajati. Međutim, pomoću njih se tvore nove riječi, često ekspresivne, što znači da su jezični korisnici svjesni njihovih oblika. Grzegorzycowa je zato navela da se ograničava u svojoj tvorbi samo na domaće sufikse (*formanty rodzinne*), ali je među njih ipak ubrojila polonizirani sufiks **-ulec** za koji je priznala da je preuzet iz germanskoga oblika **-holz**. Slično je učinila i sa sufiksom **-unek** (iz njem. **-ung**) koji se danas osjeća kao invarijanta sufiksa **-ek**.
- Slični su sufiksi s nepostojanim samoglasnikom, nastali od staroslavenskoga poluglasa (**-(e)k i -a)k**). U poljskom jeziku manje je plodan u ovoj skupini, a čest je i plodan u drugim skupinama, npr. u *Nomina expressiva* (za deminutive), u *Nomina attributiva* te u *Nomina instrumenti*. Često se javlja u prefiksualno-sufiksualnim imenicama. Njegova je invarijanta u poljskom jeziku sufiks **-tek** (*dodatek, wyrostek*).
- Sa sufiksom **-ik/-yk** u ovoj smo skupini pronašli samo dvije poljske onomatopejske imenice te nekoliko hrvatskih. On potječe od staroslavenskoga sufiksa **-ičъ** koji u istom liku postoji u hrvatskom jeziku (usp. *poklič*).

- Sufiksi **-(e)c** i **-(a)c** u ovoj su skupini slabo plodni u oba jezika, zastupljeniji su u *Nomina attributiva*.
- Poljski sufiks **-ctwo** nastao je od **-stwo**, a piše se prema izgovoru jer *ts* kad se sliveno izgovori daje *c*. U hrvatskoj pisanoj verziji ostaje *tstvo* (npr. bratstvo).
- Sufiks **-ʹe** (**-rze**) potječe od staroslavenskoga **-rě** (*rijeka*) i zapravo tvori *Nomina collectiva* i *Nomina loci*.
- Sufiks **-cie** s prethodećim formantom **-na-** u hrvatskome stvara oblik **-nu-će**, u staroslavenskome **-ne-tije**.
- Sufiks **-st** može se izdvojiti ako se poveže sa staroslavenskim glagolima tipa *vlad-ti*, od kojih imenice dobivaju sufiks **-st** (*vlast*). U poljskom jeziku ova dva suglasnika realiziraju se kao **-ść**, ali ne postoji riječ *właść* osim kao sastavnica riječi *właściwie*. U naša dva suvremena jezika ne izdvaja se kao posebni sufiks.
- Sufiks koji se nalazi u imenicama *pluralia tantum* (dalje *plt.*) obuhvaća skupinu običajnih imenica koje su u poljskom jeziku brojnije, dok se u hrvatskome odnosi na različite skupine što nisu nužno od glagola, ali smo ih ipak naveli radi sličnosti sufikasa **-iny/-yny** i **-ine**.
- Sufiks **-nina** u hrvatskom je plodan, a u poljskom mu je jeziku plodna invarijanta **-anina**. Invarijanta **-enina** u poljskome je rijetka, a u hrvatskome nema odglagolskoga lika pa smo pod zvjezdicom naveli imenicu koja inače pripada skupini *Nomina collectiva*.
- Sufiks **-ęga** u ovoj skupini glagolskih imenica ne postoji u hrvatskome. U staroslavenskome smo pronašli imenicu *prisęga*, koja odgovara hrvatskom liku *prisega*, ali ne radi se o sufiksu, nego o korijenu **-seę-/seg-** jer je osnovni glagol *pri-seę-nu-ti* (polj. *przy-sięg-nąć*).
- U poljskom jeziku sufiksi se posuđuju uglavnom iz latinskoga, njemačkoga i francuskoga. U ovoj skupini tako izdvajamo polonizirani sufiks **-unek** (od njem. **-ung**) te **-aż** (iz francuskoga **-age**). U hrvatskome se u regionalnoj uporabi javlja posuđeni njemački sufiks **-ung** (*štimung*), a francuski sufiks kroatiziran je u oblik **-aža** i pripisuje se uz ostale i domaćim riječima razgovornoga stila (usp. *bagaža*, *muljaža*).
- Najveće razlike u poljskom čine imenice koje imaju oblik pridjeva sa sufiksom **-owe**. Njima se u srednjem rodu nazivaju različite novčane daće (npr. *wpisowe*), što odgovara hrvatskim imenicama sa sufiksom **-nina** (*upisnina*).
- Invarijante sufiksa **-ba** u poljskom jeziku su sufiksi **-iba** i **-uba**.
- Sufiks **-ajka** imenuje univerbizirane glagolske imenice u razgovornome stilu (npr. *zalewajka* = *zalewana wrzątkiem kawa*).
- U hrvatskome ima znatno više različitih sufikasa u ovoj skupini (odnos je 8 poljskih naspram 14 hrvatskih). Neki postoje u poljskom jeziku u drugim

skupinama (npr. **-ica**, **-nica**). U hrvatskome postoje složeni sufiksi **-idba**, **-iranje** koji u osnovnom obliku (**-ba** i **-nje**) postoje i u poljskome, a nema ih u navedenim hrvatskim likovima. Mnogi od tih različitih sufikasa rabe se u razgovornom jeziku i naveli smo ih u ekspresivnim imenicama.

2.2. Sufiksi imenica vršitelja radnje

Plodnost istoga sufiksa **-ca** razlikuje se u poljskom, gdje je velika, od hrvatskoga u kojemu postoji samo u invarijantama **-ica**, **-nica** za imenice ženskoga roda te za dvorodne imenice i imenice muškoga roda.

Posuđeni su sufiksi **-ant**, **-ent**, **-er**, **-or**, **-ator**, **-ik/-yk**, **-us** i u poljskom su se jeziku udomačili, prilagodili i dodaju se i na domaću tvorbenu osnovu ili korijen (usp. polj. *pijus*, *lizus*).

Slični sufiks postoji u sva tri jezika: **-arz/-ařь/-ar** i njime se tvore imenice za osobe kao što su obrtnici, vladari i sl. Zanimljivo je da poljska imenica *pisarz* u hrvatskom jeziku rabi sufiks **-ac** (*pisac*), dok sufiks **-ar** dodan istom korijenu mijenja značenje u *pisar*, tj. *notar*. Slično je s homonimnim poljsko - hrvatskim imenicama *kupiec* (hrv. *trgovac*) i *kupac* (polj. *klijent*).

Invarijante sufiksa **-(e)c** i **-(a)c** su **-an(ie)c** i **-en(ie)c** te **-an(a)c**, **-en(a)c**.

Sufiks **-l(a)c** u hrvatskom se često zamjenjuje sufiksom **-telj** jer on ne zahtijeva alternacije *l: o* ni *a: Ø*. Potonji hrvatski sufiks u poljskom glasi **-ciel**, što pokazuje da se od hrvatskoga razlikuje zbog dvije alternacije: *t: é* i depalatalizacija *lj:l*. Invarijantni su poljski oblici **-iciel/-yciel** te hrvatski **-itelj**.

Strani sufiksi u ovoj su skupini **-asta** i **-ista/-ysta** u poljskom i **-ast**, **-ist** u hrvatskome. Za razliku od prve skupine, ovdje veći broj sufikasa ima poljski jezik (15:6), a većina tvori ekspresive pa ćemo ih ponoviti poslije.

2.3. Sufiksi imenica s nazivom rezultata radnje

To su imenice za neživo te u oba jezika imaju velik broj istih sufikasa. Mnogi koje smo izdvojili u suvremenom su jeziku već leksikalizirani (usp. *piwo*, *igla*, *murva*, *platno*, *stijena*). Invarijante sufiksa **-nie** ovise o glagolskom aspektu i samoglasniku u osnovi pa postoje u poljskom sufiksi **-anie**, **-awanie**, **-iwanie/-ywanie**. Isto je i u hrvatskom jeziku.

Zajednički strani sufiksi su **-at**, **-or**, **-tor** i **-er**.

I u ovoj skupini nalaze se slični sufiksi **-e)k** u poljskom i **-a)k** u hrvatskom jeziku.

Nov je ovdje poljski sufiks **-eń** podrijetlom iz staroslavenskoga koji je u hrvatskome depalataliziran (usp. *korzeń* – *korijen* Samo u nazivima mjeseci oba sufiksa imaju palatalni suglasnik (*styczeń* – *siječanj*).

Leksikaliziran je poljski sufiks **-(e)ć** i hrvatski **-(a)t** koji se izvode iz

staroslavenskoga sufiksa **-ѣѣ**. Meki poluglas iz staroslavenskoga u poljskom je doveo do alternacije *t:ć*, dok se u hrvatskome izvela depalatalizacija (u slaboj poziciji otpao je krajnji meki poluglas te je ostao samo *-t*).

Nazivi vrsta mesa imaju zajednički sufiks **-ina** koji je u poljskom proširen dodatnim sufiksom **-ęć-**, a u hrvatskome sufiksom **-et-** (u staroslavenskome je to **-ęć-**).

Poljski povijesni sufiks **-ć** (od staroslavenskoga **-ѣѣ**) sličan je hrvatskome depalataliziranom sufiksu **-t** (uz alternaciju *t:ć*). Taj je sufiks leksikaliziran i perintegriran u osnovu, što se vidi iz primjera *mast* (polj. *maść*).

Sufiks **-ka** ima razne invarijante koje se izdvajaju u poljskom jeziku (**-awka**, **-awica** i **-awiczka**), dok su u hrvatskome oblici s osnovnim sufiksom **-ica** (**-vica**, **-avica narukvica**, **nogavica**, **rukavica**).

Iz ruskoga je posuđen sufiks **-aka** (*zabijaka*, *rozrabiaka*) koji se odnosi na muški spol, a deklinira se kao ženski rod.

Sufiks **-ówka** služi u univerbiziranim imenicama ženskoga roda u poljskom jeziku. U hrvatskome mu je sličan **-ovka**, no nije plodan i naveli smo naziv češkoga likera Beherovka i općom imenicom *milovka*.

Sufiks **-ota** isti je u sva tri jezika.

Ostalo čine sufiksi posuđeni iz njemačkoga, francuskoga i latinskog jezika. Poljski oblik iz njemačkoga **-(e)l** (*handel*, *strudel*, *sznycel*) imaju nepostojano „e”, a u hrvatskom regionalnom jeziku ima samoglasno **l** (*štrudl*, *šniel*) te tvori imenice muškoga roda. Pod utjecajem srpskoga i zbog lakoće izgovora često se rabi u ženskome rodu uz dodatak samoglasnika **a**. Tako se u pekarama prodaje *štrudla*, *kifla*, a u restoranima i mesnicama *šniela* umjesto književnih oblika *savijača*, *roščić*, *odrezak*.

Sufiks **-uša** nalazimo u ovoj skupini u imenica za određeni tip hrane: *krumpiruša*, *pofriguša*.

Sufiks **-uga** ima npr. imenica *čvoruga* kao rezultat udarca.

Njemački sufiks **-ung** koji je u hrvatskome ostao isti, u poljskome se polonizirao i postao **-unek** (usp. hrvatski *pakung* i poljski *pakunek*).

Sufiks **-ina** obilježili smo zvjezdicom jer se nalazi i u izvornim poljskim riječima kao i u posuđenicama (*wanilina*) te u hrvatskome poprima oblik **-in** (*vanilin*).

Različiti su sufiksi **-lizna** i **-enizna** iz osnovnog sufiksa **-izna**.

Sufiks **-ew** u hrvatskome se realizira kao **-va** (usp. *marchew* – *mrkva*). Imaju ga nazivi za korjenasto povrće (polj. *brukiew*, *rzodkiew*). U rječnicima staroslavenskoga nismo našli takve riječi iako se čini da su ti nazivi vrlo stari i slični u hrvatskom i poljskom u korijenu. Zanimljivo je da je u nazivu *murva* sufiks **-wa** i u poljskome (*murwa*) za istu voćku pa bih se usudila ustvrditi da je taj sufiks **-va** stariji od poljskoga **-ew**.

Pluralia tantum su poljski nazivi za marku tenisica (**-ki**, **-y**), kao i u

hrvatskome **-ice, -ke**.

U poljskom jeziku našli smo 9 različitih sufikasa, dok ih je u hrvatskome čak 23!

2.4. Sufiksi atributivnih imenica

Isti sufiks **-acz** i **-ač** nismo pronašli u staroslavenskim rječnicima.

Sufiks **-ak** s invarijantom **-niak** (hrv. **-njak**) tvori osim općih imenica neke osobine i osobne imenice – etnonime.

Sufiks **-ka** u oba jezika označuje brojevne imenice kao i nositeljice boje kose, zatim je sastavnica hrvatskih osobnih ženskih imena te tvori neke poljske negativne osobine žena, nazive žena iz poljskih regija te naziv za tinejdžerku (*nastolatka*).

-(*)anin i **-(*)anka** jednaki su sufiksi za opće i vlastite imenice kao što su nazivi građana. U poljskom se nazivi građana kakvoga grada pišu malim, a u hrvatskome velikim slovom (usp. *krakowianin* i *Krakovljanin*).

Sufiks **-an** u oba jezika imenuje atributivne nazive.

Sporan je sufiks **-icz/-ycz** (hrv. **-ič**) koji je rijedak u oba jezika, no plodniji je u poljskom jeziku. U hrvatskome ga imaju samo izuzetci tipa *ribič, vodič, gonič*, a to nisu atributivne imenice.

Sufiks **-nik** u sva tri jezika reprezentira atributivne nazive za muške osobe kao i sufiks **-in/-yn**, staroslavenski **-inъ** koji tvore nacionalne ili vjerske nazive.

Sufiksi **-osz/-oš, -al/-al, -ul/-ul, -ik, -us, -ant, -ent, -or, -on** nalaze se u posuđenicama i svi sudjeluju u tvorbi ekspresiva, obično negativno obilježenih. Sufiks **-uł** našli smo u jednom netipičnom poljskom osobnom imenu te u hrvatskom regionalnom nazivu za gradskoga osobenjaka pa smo ga zato označili zvjezdicom.

Slični su sufiksi kao i u prethodnim skupinama: **-(e)c, -(‘e)c**, hrvatski **-(a)c** te njegove invarijante u poljskom: **-aw(ie)c, -ow(ie)c, -iw(ie)c**, u hrvatskome **-av(a)c, -ov(a)c, -iv(a)c** te u staroslavenskome **-avъсь, -ovъсь, -ivъсь** funkcioniraju u sva tri jezika. U staroslavenskome nismo našli sufikse koji postoje u poljskom i hrvatskom (**-aniec** i **-anac**), dok je sufiks **-eniec** (hrv. **-enac**) nđen u staroslavenskoj riječi *mladěньсь* ili *mladъньсь*.

Arhaičan je sufiks **-ic** koji u poljskom tvori jedino riječ *dziedzic*, a u hrvatskome *konjic*, što nisu atributivne riječi.

Sufiks **-(e)k** (hrv. **-(a)k** i stsl. **-ъкъ**) u sva tri jezika nazivaju neke dane u tjednu, ali je u poljskom jeziku plodniji za atributivne imenice. U hrvatskom jeziku rabljen je u žargonu, a za atributive postoji sufiks **-ak** bez nepostojanoga samoglasnika.

Sufiksi **-owicz, -ewicz** u poljskom su jeziku plodniji nego u hrvatskome

slični **-ović**, **-ević**. Njihov ženski oblik (u poljskome **-ówka** i u hrvatskome **-ovka**) tvori ženske etnonime, a u poljskome i univerbizirane imenice za neživo (npr. *grochówka*) koje smo obilježili zvjezdicom. U hrvatskome taj sufiks imaju imenice koje nazivaju pripadnice političkih stranaka.

U sva tri jezika sličan je sufiks **-arz**, **-ań** i **-ar** kojim se osim atributiva tvore i nazivi za obrtnike.

Sufiks **-czyk** u poljskom jeziku služi za tvorbu nekih etnonima ili sljedbenika, dok je u hrvatskome posuđen iz ruskog jezika i nije plodan.

Posuđeni sufiksi su **-ista/-ysta**, **-el** u poljskom te njihov pandan u hrvatskome: **-ist** i **-l**.

Slika različitih sufikasa u hrvatskom i poljskom ovdje je gotovo ista (21 poljski i 19 hrvatskih sufikasa), a svi pokazuju ekspresivne nazive. Neki su neutralni (npr. **-ita**, **-ysz**, **-er**), drugi pejorativni (**-ajda**, **-adlo**, **-iradlo**, **-ajlo**, **-uś**, **-ula**, **-is**, **-as**, **-en**, **-el**, **-ol**, **-och**, **-ocha**, **-uch**, **-ek**, **-isia**, **-a**), a pokoji može imati i samilostan prizvuk (**-ol**, **-ula**).

U hrvatskom jeziku npr. **-aš** može tvoriti pejorative (*aferaš*, *kartaš*), neutralne imenice (*vikendaš*) ili pozitivne emotive (*odlikaš*). Neki sufiksi dobri su za nazive obrtnika, bolesnika, djelatnika (*keramičar*, *alergičar*, *kemičar*) pa su emotivno neutralni, drugi su emotivno ambivalentni (*lijenčina* – *junačina*). Drugi opet mogu tvoriti dvorodne imenice (*šeprtlja*) kao i imenice ženskoga roda i spola (*tkalja*, *pralja*).

Sufiks **-uša** za ženske osobe pokazuje njihove negativne osobine. Postoje i oni koji tvore hipokoristike (**-onja**), a mnogi služe za tvorbu emotivno negativnih obilježja u imenicama (**-arija**, **-lo**, **-ica**, **-lica**).

Za rodbinske nazive služi u hrvatskome sufiks **-ić** (inače on služi za tvorbu umanjena koje su ovdje izgubile to značenje, usp. *bratić*, *sestrić*).

Sufiks **-kinja** je hrvatski sufiks za ženski rod i zapravo pripada kategoriji *Nomina femina* (usp. *strankinja* < *stranac*, *plemkinja* < *plemić*).

Sufiks **-a** svojstven je imenicama muškog roda kao i u staroslavenskom jeziku (npr. *preteča*).

2.5. Sufiksi imenica za obilježja

Za razliku od imenica za osobine koje uglavnom nazivaju osobe, ova skupina imenica tiče se neživoga.

Mnogi su sufiksi zajednički u sva tri jezika: **-a**, **-da**, **-ica**, **-ota**, **-ka**, **-Ø**, **-e**, **-anie**, **-enie**, **-oba**, **-o**, **-stvo**.

Posuđenice tvore sufiksi **-ada**, **-eria**, **-oza**. Mnogi su sufiksi isti kao u zbirnim imenicama.

Među slične mogu se grupirati oni koji postoje u sva tri jezika (**-ość/-ostř/-ota**; **-oć/-ota/-oća**; **-szczyna/-ština/-ština**; **-ctwo/-stvo/-štvo**). Tu su i

oni sufiksi koje nismo našli u staroslavenskom jeziku (**-ówka, -ovka**) te oni hrvatski sufiksi koji su sličniji staroslavenskomu (**-ostъ i -ost; -ota, -ština**).

Poljski posuđeni sufix **-izm** u hrvatskome ima lik **-izam**, a posuđenice tvori u poljskom sufix **-až** i hrvatski **-aža** (iz francuskoga).

Dok su u poljskom stupcu navedena samo dva sufiksa kojih nema u hrvatskome (**-izna/-yzna i -ko**), u hrvatskome smo pronašli čak 14 sufikasa kojih nema u poljskom. Među njima dva imaju iste oblike kao u staroslavenskome (**-ota, -ilo**), a ostali tvore pojedinačne imenice (*ozeblina, ozebina, birska* i sl.) ili se mogu ubrojiti u apstraktne imenice (*ljepota, svetinja*), zatim u ekspresive (*kuknjava, dernjava*). Ukupno uzevši, oni ipak ukazuju na neko obilježje.

2.6. Sufiksi imenica za alatke i uređaje

Kao dokaz velikom broju imenica u ovoj skupini može poslužiti izvrsna knjiga Katice Trajkove: *Nomina instrumenti vo makedonski te crkovnoslovenski tekstovi*.

Sufiks **-acz** i **-ač** u poljskom i hrvatskom tvori imenice za živo pa ga nalazio u atributivima, ali je u ovoj skupini plodniji. U hrvatskome se rabi u nazivima uređaja, strojeva i vozila (*rovokopač*), dok se u poljskom u tom slučaju služi ženski sufix **-arka** (*koparka*). Poljski ženski oblik **-aczka** u hrvatskom je neplodan (pronašli smo sportsku cipelu zvanu *kopačka*).

Sufiks **-ak** plodan je u oba jezika.

Povijesni su sufiksi **-a, -ce** koji su danas leksikalizirani.

Sufiks **-ik** postoji u svim trima jezicima, a njegov apsorbirani lik glasi **-nik** koji je plodan u svim uspoređivanim jezicima. Isti je u imenica za osobe, u staroslavenskim primjerima navodi se uglavnom u imenicama za živo.

Sufiksi **-ica, -lica, -nica, -ka, -aj, -ovnik** plodni su u sva tri jezika, njihova invarijanta **-ownica** i **-arka** nisu nađene u konzultiranim rječnicima staroslavenskoga jezika, što ne čudi jer oni imenuju novije aparate i dijelove nekada nepostojećih strojeva (npr. *gofrownica, kierownica, koparka*). Ovi su sufiksi plodniji u poljskom jeziku.

Leksikaliziran je povijesni sufix **-la** (polj. i **-la**) te **-lo** (polj. **-lo**) te **-yka/-ika** (npr. u *motyka*), zatim **-na** (*grzywna, struna*), **-iwo** (*krzesiwo*, hrv. *kresivo*), **-da** (*kłoda, brózda*, hrv. *klada, brazda*), **-(t)wa** (*brzytwa*, hrv. *britva*), **-ta** (*łopata*, polj. *łopata*), **-to** (*sito*), **-ra** (*siekiera*, hrv. *sjekira*), **-ro** (*wiadro*, hrv. *vjedro*).

Posuđeni su sufiksi **-ator, -el, -er, -eta, -ina, -or, -ura**.

Sufiksi **-(e)c, -(e)k** te hrv. **-(a)c, -(a)k** slični su i plodni u oba jezika te postoje u različitim skupinama, pa i u ovoj.

Vrlo plodan je poljski sufix **-dło** s invarijantama **-adło, -idło**/

-ydlo, sa sličnim oblicima u hrvatskome (**-lo, -alo, -ilo**) koje nalazimo i u staroslavenskome jeziku.

Sufiks **-alnik** naziva dijelove strojeva u poljskom jeziku, a u hrvatskom književnom jeziku ima alternirani oblik **-aonik** i manje je plodan nego u poljskome.

Sufiks **-aljka** u hrvatskome služi za nazive pomagala i uređaje).

Danas su leksikalizirani povijesni sufiksi **-eń, -el, -mo, -szcze** koje smo našli slične u sva tri jezika.

Sličan je i strani sufiks **-iura** koji u hrvatskome ima oblik **-ura**.

Samo poljski sufiksi koji tvore imenice ženskoga roda su sljedeći: **-ka, -anka, -awka, -ówka, -iczka, -nia** i njima se tvore imenice za dijelove stroja, kuhinjski pribor te alatke.

Pluralia tantum ima sufiks **-ki** (*sanki, czżki*).

U poljskom jeziku naveli smo 7 sufikasa, a u hrvatskom jeziku u tablici ih ima 14.

Ženskoga su roda hrvatski sufiksi **-ica** s invarijantama **-alica, -ilica**, zatim invarijante sufiksa **-ka (-iljka, -enka)** te **-ača/-jača** i **-ara/-jara**.

Muškoga su roda derivati sa sufiksima **-anj, -am, -iĉ** te strani sufiks **-al**.

Pluralia tantum tvore sufiksi **-ice, -ke, -iljke, -aljke** i **-la**.

2.7. Sufiksi mjesnih imenica

U ovoj skupini isti sufiksi tvore derivate svih triju rodova: ženski rod **-ina, -ica, -nica, -a, -inja** te strani sufiks **-anija**.

Imenice srednjeg roda tvori sufiks **-'e**, a muški rod sufiksi **-nik, -'ak, -njak, -Ø**.

Povijesni i danas leksikalizirani sufiksi su sljedeći: **-ba, -ma, -mo, -no, -ro, -to**.

Slični su sufiksi **-(^e)c** u poljskom i **-(a)c** u hrvatskom, što su već spominjani u raznim prethodnim skupinama. Njihove su invarijante **-in(ie)c** te **-inj(a)c**.

Već spominjani sufiks **-(^e)w** i **-va** ovdje ima samo jedna imenica: *cerkiew* i *crkva*.

Derivate srednjega roda tvori sufiks **-iszcze/-yszcze** i hrvatski oblik **-ište** koji je prisutan i kod zbirnih i ekspresivnih imenica.

Sufiks **-alnica** u poljskome podliježe alterniranom **-aonica** u hrvatskom jeziku gdje je plodniji u tvorenju naziva za prostorije. U poljskom jeziku ga zamjenjuju sufiksi **-alnia, -elnia, -ownia**.

Razlike vidimo u poljskom sufiksu **-nia** koji ima niz invarijanata: **-alnia, -arnia, -ownia** u ženskom rodu, zatim **-ań, -ka, -izna/-yzna** također za ženski rod, dok je sufiks **-isko/-ysko** plodan u imenicama srednjega roda.

Osam poljskih sufikasa ne postoji u hrvatskome, a 21 hrvatski nije poznat

poljskomu jeziku.

Ženskoga roda su hrvatski sufiksi: **-aja**, **-ajna**, **-nica**, **-ionica**, **-ara**, **-arnica**, **-evina**, **-ovina**, **-ulja** i **-uža**. Srednjega su roda: **-štvo**, **-ilo**, **-ilište**, **-alište**, a muškoga roda: **-ac**, **-ikovac**, **-ak**, **-injak**, **-ičnjak**, **-ik**. Ovi sufiksi imenuju prostor u prirodi te prostorije za rad i proizvodnju. Rijetki i neplodni su sufiksi **-uga** (*jaruga*) i **-et** (*golet*, *vrlet*).

2.8. Sufiksi zbirnih imenica

Tipični sufiks za ovu skupinu je **-e** i nalazi se u sva tri jezika, ali je pisan na različite načine. Njegova je invarijanta sufiks **-enie** kojim se u staroslavenskome tvore množinski oblici, a u hrvatskome je zabilježen kao **-enje**. U poljskom jeziku nije plodan.

Sufiks **-ež** također je tipičan za ovu skupinu, nismo ga našli u rječnicima staroslavenskoga jezika.

Sufiks **-stwo** (i hrv. lik **-stvo**) već smo više puta spominjali u drugim skupinama, ali on je tipičan upravo u zbirnim imenicama te tvori neizbrojive skupine pojedinaca i stvari.

Sufiks **-ina** tvori niz imenica u poljskom i hrvatskom jeziku kojima se imenuju ljudske, životinjske i biljne zajednice neizbrojivih jedinki.

Sufiks **-nina** plodniji je u poljskom nego u hrvatskom jeziku, što se vidi iz nabrojanih primjera.

Povijesni sufiks **-iwo** (hrv. **-ivo**) ima niz poljskih i hrvatskih imenica.

Nulti sufiks danas imaju imenice koje označuju neizbrojive skupine pa poljske gramatike u njih ubrajaju *pijesak*, *šećer* ili *šumu* kao nedjeljive cjeline.

Kao i u prethodnim skupinama, i ovdje postoje povijesni sufiksi koji su danas leksikalizirani i ne izdvajaju se kao sufiksi, nego ulaze u tvorbenu osnovu riječi. Uspoređujući sa staroslavenskim, mogu se izdvojiti sufiksi **-no**, **-to**, **-ma**, **-o** (*sijeno*, *žito*, *krma*, *proso* kao i u poljskom: *siano*, *żyto*, *karma*, *proso*).

U ovoj je skupini izdvojen i veći broj posuđenih sufikasa: **-a**, **-acja**, **-ancja**, **-aria**, **-ada**, **-eria** koji uz pravopisne razlike postoje i u hrvatskim posuđenicama.

Slični sufiks je množinski oblik **-owie** u poljskom jeziku koji odgovara hrvatskima **-ovi**/**-evi** u zbirnom značenju obitelji i predaka.

U poljskom jeziku sufiks **-stwo** (hrv. oblik **-stvo**) ima invarijante **-ostwo** i **-ctwo** pa smo ih ubrojili u slične sufikse.

Sufiks **-szczyzna** i hrvatski oblik **-ština** isti je u sva tri jezika kao i **-iszcze** (hrv. **-ište**) te osim mjesnih imenica može tvoriti nepregledna područja čega pa se mogu naći i u skupini zbirnih imenica.

Slično može označavati i sufiks **-ość** (stsl. **-ostь** i hrv. **-ost**), ali on može imati i apstraktna obilježja poput (*radost, žalost*).

Sufiks **-ad** (stsl. **-adъ** i polj. **-adź**) tipičan je u hrvatskom jeziku, a u poljskom ga ima samo jedna imenica (*czeladź*) koja znači sluzinčad i arhaična je.

Mislene imenice za boju u poljskom su jeziku prenesene i na povrće za juhu (*zieleń* znači *zelenilo*, tj. *zelenu površinu*, ali znači kao i u hrvatskome *zelen*, tj. *buket zelenoga povrća za juhu*).

Povijesni i stoga leksikalizirani poljski sufiks **-el** u staroslavenskom glasi **-ělb**, što je u hrvatskome dalo **-elj**. Očuvao se u hrvatskoj riječi *obitelj*, a u poljskome *kapiel, żużel*.

Strani sufiks **-ania** i **-anja** nalazi se u istim posuđenicama, a **-aź** i **-aża** u poljskom jeziku imenuju neživu zbirnu imenicu *prtljaga* (*bagaż*), dok u hrvatskom označuje ekspresivnu zbirnu imenicu za živo (*bagaza = huligani*).

Razlike u broju hrvatskih i poljskih sufikasa su velike. U hrvatskome smo pronašli 20 sufikasa, a u poljskom samo 6.

Sufiks **-ina** s invarijantama **-bina, -avina, -ovina, -evina, -ačina**, zatim su tu sufiksi **-ač, -adija, -alj, -ulja, -ilo, a -inje, -ovnije, -linje, -ovlje** varijante su zajedničkoga sufikasa **-e**. Sufiks **-lište** invarijanta je zajedničkoga sufikasa **-ište**.

Sufiks **-ska** u poljskom ima srednji rod, dok je staroslavenski primjer isti kao i hrvatski. To je leksikalizirani sufiks u suvremenom poljskom i hrvatskom jeziku u značenju skupine vojnika (usp. hrv. *vojska* i polj. *wojsko*).

Poljski sufiksi kojih nema u hrvatskome su: **-arnia, -izna** i **-sko** te **-yska** u nazivu sportskih olimpijskih igara. Potonji sufiks ima i značenje augmentativa, ali ga je ovdje izgubio zbog terminološkoga značenja riječi *igrzyska*.

Strani nsu sufiksi u poljskom jeziku **-ia, -icja**, a u hrvatskome oni tvore imenice ženskoga roda u jednini.

2.9. Sufiksi ženskih imenica tvorenih od muških

To su imenice ženskoga roda i spola tvorene od muških imenica kojima se označuje djelatnike. U poljskom jeziku neka zanimanja ne iskazuju se ni danas pomoću ženskih sufikasa pa tako *dyrektorka* ne smije biti *dyrektorka* nego *pani dyrektor*. No danas već polako prodiru ženski oblici pod utjecajem feminističkoga pokreta. Tako se može čuti oblik *lekarka*, ali za sada još ne i oblik **profesorica, doktorica, rektorka*.

Osnovni zajednički sufiksi u poljskom i hrvatskom su: **-a, -ca** i **-ka** s nizom invarijanata u hrvatskome: **-ica, -nica**; a u poljskome: **-anka, -'anka, -na**. Leksikaliziran je sufiks **-oś** (*kokoś*) u sva tri jezika, samo staroslavenska riječ završava mekim poluglasom, dok je u hrvatskoj i poljskoj varijanti na kraju

riječi otvrdnuli suglasnik. Ova riječ pripada tzv. i-deklinaciji u sva tri jezika.

Posuđen je sufiks **-isa** u sva tri jezika.

Zajednički poljskom i staroslavenskom jeziku je sufiks **-ini/-yni**, još uvijek je plodan, a u hrvatskome on dobiva fleksijski nastavak **-a** pa poprima oblik **-inja**. Također je plodan, ali ga u razgovornom jeziku istiskuje sufiks **-ica** (npr. umjesto književnoga *psihologinja*, *ginekologinja*, *pedagoginja*, u razgovornom se javlja *psihologica*, *ginekologica*, *pedagogica*). Invarijanta ovoga sufiksa u hrvatskome jeziku je **-kinja** (npr. *svjedokinja*), sufiks kojega nema u poljskom jeziku.

Razlika među različitim sufiksima vrlo je mala, u hrvatskome smo našli 9 sufikasa, a u poljskome 7. Mnogi ženski sufiksi čine skupinu ekspresiva (npr. **-icha/-ycha**, **-sa** u poljskom jeziku te **-ača**, **-ulja** i **-uša** u hrvatskome). Katkada se događa obrnuta pojava, da se od ženskih oblika tvore muški (*gwiazda* > *gwiazdor*, *krmača* > *krmak*). Sufiks **-ulja** rijetko može tvoriti imenice muškoga roda.

Ostali su sufiksi emotivno neutralni. Sufiks **-va** u hrvatskome je leksikaliziran (npr. *svekrva*).

Sufiks **-ična** tvori rodbinske nazive. On se nalazi i u regionalno obilježenoj imenici *gospodična* koja je zapravo složenica od vokativa *gospo* i pridjeva *dična*. (Pridjevi su naime u starohrvatskom jeziku dolazili kao i u današnjem poljskom jeziku iza imenice). Književni hrvatski jezik tvori ovu imenicu pomoću sufiksa **-ica** uz alterniranu osnovu (*gospođica*).

Poljski sufiks **-istka** (*rekordzistka*) u hrvatskom se jeziku zamjenjuje sufiksima **-kinja** ili **-istica**.

2.10. Sufiksi ekspresivnih imenica

U ekspresivne imenice ubrajamo umanjenice i umiljenice (deminutive i hipokoristike) te uvećanice i posprdnice (augmentative i pejorative). U oba jezika uvećanice katkada mogu biti umiljenice (usp. hrv. *ljudina*, *junačina* i polj. *mięcho*, *ciacho*, *Cyganicha*).

2.10.1. Sufiksi umanjenica i umiljenica

Muškoga je roda sufiks **-ik**, srednjega **-ko** i ženskoga **-ka**. Razlikuju se u distribuciji i plodnosti.

Sufiksi **-ko** i **-ka** u poljskom su jeziku plodni, u hrvatskome su slabije plodni.

Sufiks **-ik/-yk** izuzetno je plodan u poljskom jeziku, dok je u hrvatskom prisutan u neznatnom broju dijalektizama i poetizama. Zamjenjuju ga deminutivni sufiksi **-ić**, **-čić**. U staroslavenskom je bio polodan, danas je

leksikaliziran u imenici jezik.

Sufiks **-o** tvori imenice dječjega jezika (*medo, zeko, ujo, tajo*).

Iz ruskoga jezika hrvatski je posudio sufiks **-uška** koji je rijetko upotrebljavan, susreće se u razgovornom jeziku (*babuška* je ruska drvena lutka, a ne *bakica*, što je izvorno rusko značenje ove riječi). Ovim se sufiksom mogu nazivati umiljenice osobnih imena umjesto raširenoga sufiksa **-ica** (npr. *Neduška, Maruška*).

Slični su sufiksi poljski **-(e)k** i hrvatski **-(a)k** koji su česti i u ostalim skupinama. Njihove su deminutivne invarijante **-ecz(e)k**, **-icz(e)k** u poljskome te **-eč(a)k**, **-ič(a)k** u hrvatskome.

Iako su zvučno slični, poljski sufiks **-uś** i hrvatski **-uš** nemaju istu funkciju. U poljskome je to deminutivni i hipokoristični sufiks, a u hrvatskom ekspresiv za označavanje povećane količine osobine na koju se može gledati šaljivo, ali i posprdno, npr. u riječi *gladuś* kao sinonimu za *izjelicu*.

U razlikama je nešto veći broj poljskih sufikasa (27) nego u hrvatskome (18).

Muškoga su roda deminutivi oko osnovnoga poljskoga sufiksa **-(e)k**: **-ecz(e)k**, **-icz(e)k**; **-asz(e)k**, **-usz(e)k**, **-oszek**, zatim su tu sufiksi **-ak**, **-o**, **-cio**, **-uńcio**, **-usio**, **-unio** **-ulo**, **-ś**, **-iś**. Imenice ženskoga roda okupile su se oko osnovnoga sufiksa **-ka** s invarijantama **-eczka**, **-eńka**, **-ul eńka**, **-yczka**, **-uszka**, **-ulka**, zatim **-usia**, **-isia** te **-ula**, **-cia**, **-unia**, **-uńcia** te **-uchna**. Srednjega su roda poljske imenice oko osnovnoga sufiksa **-ko** s invarijantama **-eczko**, **-uszko**.

Hrvatski deminutivi muškoga roda tvore se pomoću osnovnoga sufiksa **-ić** i njegovih invarijanata **-čić**, **-ičić**, **-uśić**, zatim oko sufiksa **-(a)k** s invarijantama **-elj(a)k**, **-ulj(a)k**, **-ur(a)k** te sufiksom **-ac**. Ženskoga su roda imenice s osnovnim sufiksom **-ca** s invarijantama **-ica**, **-čica**, **-lica**, **-ušica**. Osnovni sufiks za srednji rod je **-ce** s invarijantama **-ance**, **-ence**, **-ešce**, **-ašce**.

2.10.2. Uvećanice i pogrđnice*

*Pogrđnice sam uvela kao naziv za pejorative ili deprecijativne oblike imenica.

U poljskom i hrvatskom jeziku malo je istih sufikasa. Navodimo **-ina** koji zbog dvije vrste samoglasnika «i» u poljskome ima i oblik **-yna**. Taj sufiks u poljskom jeziku ima posprdno značenje, dok u hrvatskome može biti pozitivno obilježen (uvećavanjem pozitivne osobine ili obilježja), a može imati i negativno značenje (npr. *sprdačina, premetačina*).

Iz latinskoga je posuđen sufiks **-us** koji je plodniji u poljskome gdje se dodaje i na korijen domaćih riječi pa dobiva deprecijacijsko značenje (*pijus* = *pijanica*, *lizus* = *ulizica*). U tim se primjerima vidi da značenje ne određuje

sufiks, nego glavni morfem riječi, tj. korijen. Tako npr. naziv poljskoga iseljenika, ljubitelja TV Polonia – *Polonus* – nema pejorativnoga značenja pa sufiks –us ovdje vrši neutralnu funkciju ljubitelja poljskoga TV programa.

Slični su sufiksi –*iszcze* i –*ište* te sufiksi –*ło* (u poljskome proširen formantom –*id/-yd*) i –*ło*.

Kao što su neki deminutivi u oba jezika izgubili umanjeno značenje i ušli u rječnik kao nazivlje (npr. *knjiżica*, *książeczka*), a istovremeno mogu rabiti i svoje umanjeno značenje kada je potrebno, tako i neke uvećanice dobivaju dodatno značenje termina (usp. *kućište*, *grobište*, *gradina*).

Zanimljiv je sufiks –*ica* koji je u hrvatskome jeziku osnovni sufiks za tvorbu deminutiva, u poljskome on tvori augmentative (*głowica* nije *glavica*, nego *glava motora*, dakle nešto veliko).

Temeljni poljski sufiks –*ło* s proširenim sufiksom –*idło/-ydło* te hrvatski sufiks –*ło* s proširenjem –*ilo*, –*alo* imaju uvijek deprecijativno, negativno, pejorativno ili posprdno značenje.

Među različitim sufiksima u poljskome smo izdvojili 16 oblika, a u hrvatskome 23. U hrvatskome su dva sufiksa koja su inače tipična za deminutive, ali mogu imati i žargonsko posprdno značenje: –*ić*, –*ojević* (npr. *psihić*, *skorojević*). Ostali navedeni sufiksi tvore uvećanice.

Nekim sufiksima pripisuje se terminološko značenje (npr. *ognjište*), drugima se opisuje izuzetne veličine koja nije normalna i uobičajena (*ljudeskara*), a neki mogu vršiti i pejorativno značenje kad se dodaju na određeni korijen (usp. *babuskara*). U poljskom jeziku posljednju funkciju vrši sufiks –*sztyl* ako se doda na korijen *bab-*. Isto tako u poljskom jeziku postoje sufiksi koji se dodaju na alterniranu ili cijelovitu osnovu (npr. *igry – igrzyska*; *głowa – głowica*), a mogu se dodati i na sam korijen bez sufikasa (*robotnik – robot*).

Za štokavsko narječje tipično je da pejorativni sufiks može dobiti hipokoristično značenje. Tako sufiks –*ača* u riječi *mazgača* ima deprecijativno pragmatično značenje visoke i debele žene, dok isti sufiks uz korijen vlasitita imena može dobiti značenje dragosti. Tako moju malu susjedicu *Melisu* teta od milja zove *Melača*, a inače ju od milja skraćeno zovu *Mela*. Navedeni sufiks ima niz invarijantata: –*urača*, –*uljača*, –*turača*.

Sufiks –*onja* funkcionira slično kao prethodni, dobiva značenje ovisno o korijenu na koji se dodaje. Tako *bikonja*, *glavonja* mogu biti umiljenice, a *seronja*, *žderonja* pejorativi.

Sufiks –*uština* odnosi se na prirodne fenomene jakoga intenziteta: *maglušтина* je velika i neugodna magla, *baruština* je velika, nezdrava i prljava bara.

Dok sufiks –*ina* funkcionira i u poljskom jeziku kao umiljenica i posprdnica, njegove hrvatske invarijante –*čina*, –*urina*, –*erina*, –*etina*, –*ešina*,

-esina uglavnom nose augmentativno i pejorativno značenje (uz izuzetke poput riječi *momčina*, *pištoljčina* u određenom kontekstu, kada su potrebni i pozitivno ocjenjivani).

Sufiksi **-urda**, **-enda** i **-erda** uvijek su pejorativni, pogrđni.

U žargonu je čest u hrvatskom jeziku sufiks **-os** koji se dodaje na korijen riječi, odnosno na skraćenu osnovu (*narkos* umjesto *narkoman*) i pokazuje negativna odnos prema takvoj osobi.

U poljskom razgovornom jeziku deminutivni sufiksi se odbacuju, a kraj korijena riječi podliježe alternaciji te tako augmentativni lik koji se dobiva, vrši funkciju umiljenice. Npr. to se često čuje u riječima *mięcho* (umjesto deminutivnoga oblika *mięsko*), *beka* (umjesto termina *beczka*), a može se ista funkcija postići zamjenom sufikasa: *język* > *jęzor*. Osim funkcioniranja kao umiljenica, odbacivanje sufiksa može biti pokrenuto zbog jezične ekonomičnosti. Tako Poljaci u razgovornom stilu Hrvatsku (polj. *Chorwacja*) zovu *Chorwa*.

Iz svega se može zaključiti da su sufiksi za umiljenice i pogrđnice vrlo plodni i brojni te da se zbog živosti i kolorita izmišljaju neprestano novi postupci za stvaranje takvih pragmatičnih riječi.

3. ZAKLJUČAK ZA SUFIKSALNU TVORBU IMENICA

Cilj ovoga uspoređivanja bio je da se pokaže koliko ima istih, sličnih i različitih sufikasa u poljskom i hrvatskom jeziku. Njihova sličnost pokazala je koliko su oni povijesno ovisni o sufiksima i njihovim promjenama u staroslavenskom, odnosno u starohrvatskome jeziku. Najčešće sličnosti bile su između sufikasa s nepostojanim samoglasnikom koji se iz poluglasa u jakoj poziciji (nakon otpadanja posljednjeg poluglasa) pretvorio u nepostojano «e» u poljskom te u nepostojano «a» u hrvatskom jeziku. Takve smo nepostojane samoglasnike stavljali u zagrade. Slični i isti sufiksi istovremeno pokazuju da u jednom jeziku neki od njih mogu biti plodni, dok se u drugom jeziku pojavljuje samo po jedan primjer koji pokazuje današnju neplodnost.

Isti sufiksi ne moraju imati ni istu distribuciju. Različitost distribucije sufikasa najbolje se vidi u skupini različitih sufikasa kad se uspoređuju s primjerima istoga značenja. To će biti zadatak za studente u sljedećoj akademskoj godini (2010/2011).

Deset semantičko-tvorbenih skupina često se preklapaju u sufiksima, tj. isti sufiks može dolaziti s većom ili manjom plodnosti u različitim skupinama. Za takve sufikse kažemo da su polivalentni, tj. mogu se priljepljivati uz različita korijenska značenja riječi.

Sufiksi u *Nomina attributiva* u većini slučajeva vrše i ekspresivnu funkciju pa se nalaze i u *Nomina expressiva*. To mogu biti emotivni pragmemi s pozitivnim ili negativnim obilježjem.

Posebno je teško napraviti razliku između hipokoristika i pejorativa jer se jedni i drugi mogu izražavati deminutivima i augmentativima. Kada će deminutiv biti ujedno i hipokoristik, odlučuje kontekst. Rijetki su deminutivi iskazivani npr. u zanimanjima koji gotovo uvijek označuju pejorativnost, kao npr. *glumčić*, *doktorčić*, *pisarčić*. Augmentativi su često i pejorativi, ali npr. u hrvatskim štokavskim dijalektima oni mogu biti i hipokoristični (npr. *ljudina*). Za primjer *ljudeskara* teško je izvan konteksta reći kamo pripada jer se radi o veličini i građi osobe. Ako se želi naglasiti njegova snaga, to je pozitivna osobina, ali ako se radi o njegovoj nezgrapnosti, može to imati i negativni prizvuk.

U suvremenom poljskom razgovornom jeziku augmentativi dobivaju pozitivno značenje. Tako se za *mesinu* (hrpa mesa) koja je rado viđena kao jelo na stolu kaže *mięcho* (umjesto deminutivno *mięsko*), slično je i s kolačima (usp. *ciacho* umjesto *ciastko*). Rado posjećivanu turističku Hrvatsku naziva se skraćeno i uvećano –*Chorwa*. Tu se s jedne strane vidi tendencija skraćivanja riječi radi ekonomičnosti, a tvorbeno se to čini upravo uvećanicama. Kako je poljski jezik deminutivne sufikse **-ka**, **-ko** pretvorio u nedeminutivne, u tvorbi današnjih augmentativnih sufikasa oni otpadaju pa tako riječ biva

kraća. Takav postupak izbacivanja sufikasa naziva se u poljskoj tvorbi nulta derivacija (*derywacja ujemna*). U navedenim primjerima ujedno dolazi do novih alternacija u kojima se mijenjaju suglasničke skupine u jedan fonem: *sk: X, stk:X* (npr. *mięsko:mięcho, ciastko:ciacho* ili dolazi do nulte sufiksacije, tj. do odbacivanja sufikasa (*Chorwacja:Chorwa*).

Na kraju valja napomenuti da ima još semantičkih skupina imenica koje imaju svoje specifične tvorbene načine, a navode se u poljskim i hrvatskim gramatikama npr. kao mislene imenice, imenice za subjekt ili objekt, za nazive vrste, kemijskih elemenata, zatim genetski nazivi, temporalni nazivi itd. Neki od njih uvršteni su u našu kategorizaciju, ali ne eksplicitno. Drugi način klasificiranja odnosio bi se na derivate od različitih vrsta riječi. Ali i tada unutar takve klasifikacije treba spominjati semantičke kategorije koje postoje u našoj klasifikaciji. Kako nijedna čovjekova klasifikacija nije apsolutna i bez izuzetaka, u ovom smo se radu priklonili staroj latinskoj semantičkoj klasifikaciji u kojoj smo koristili i latinske nazive deset opisanih skupina sufikasa. U izboru sufikasa neobično su nam pomogli odostražni rječnici poljskog, hrvatskog i starocrkvenoslavenskog jezika (navedeni u popisu literature).

Ovaj rad mogao bi poslužiti za izradu morfemskoga rječnika kakav su napravili slovački lingvisti. Moramo napomenuti da u radu možda nisu spomenuti svi postojeći sufiksi (jer je jezik otvoreni sustav u koji se unose neprestano inovacije) pa zato nije bilo potrebno raditi statistiku za različite uspoređivane primjere.

4. PREFIKSALNA (I PREFIKSALNO-SUFIKSALNA) TVORBA IMENICA

Tablice su izradile Ivan Černi, Doris Dobranić, Helena Đurek, Marija Gudan, Josipa Prološćić, Nikolina Komorčec, Jelena Kraljić, Ivana Krolo i Vanja Zaimović akademske godine 2008/9.

poljski sufixs	primjer	staroslavenski sufixs i primjer	hrvatski sufixs	primjer
JEDNAKI PREFIKSI				
po	pomoc, pomorze, pokrywka, popyt, podaž, poczęcie, powietrze, podanie, potop, powódź	po- pomorie	po-	pomor, pomost, pokost, pomajka, poočim, poklopac, ponuda, potražnja, potjera, potop, pomodnost, povodanj, pokret, poticaj
pa	parožek, pagórek, pasierb, pasierbica, pacholek, parobek	pa- paguba	pa-	parožak, patoka, pajeka
na-	naparstek, nadyma, naślawca, następ, następca, nastolatek, nastrój, nasyp, naszyjnik	na- naslědъnikъ, naslěddie	na-	naprstak, naramak, naplatak, natruha, navod, nasip, nasilje, napuhanac, narezak
nad-	nadwozie, nadejście, nadbrzeże, nadciśnienie, nadleśniczy, nadinspektor	nadъ- nadъ	nad-/nat-	nadimak, nadvožnjak, nadvratak, nadinspektor, nadbiskup; natkonobar, natčovjek

<p>pod-</p>	<p>podwozie, podgrupa, podzbiór, podoficer, podręcznik, Podłęże, podmiot, podpis</p>	<p>подъ- подъгоріе</p>	<p>pod-/pot- /po-</p>	<p>podbradak, podvožnjak, podskupina, podnožje, podnožak, podložak, podmorje, podmet, Podgora, podvoljak, podtlak; potpora, potporanj, potpis, potpomaganje; podrum</p>
<p>za-</p>	<p>zajęcie, zapad, zapaść, zabór, zaprzeczenie, zapora</p>	<p>за- заповѣд, заčetіе, запрѣченіе</p>	<p>za-</p>	<p>zapećak, zaprjeka, zakuska, začęcie zaselak, zakutak, zapad, zapovjed, zalistak, zabit, Zahumlje, Zadvorsko, zaprjeka, zadirkivanje, zatvor</p>
<p>s-/z-/ze-</p>	<p>skup, sprzeczność; zjazd, zrywanie; zejście, zerwanie</p>	<p>съ- съзгъно, съзъданіе</p>	<p>s-/sa-/su- /z-</p>	<p>smrt, smotra, svrha, svitak, skupljanje, sužanj, sudar, sukob; suživot, suborac, suvišak, suteran; sabor, sablazan; zbivanje, zbivanje, zgrada, zdvajanje, zbir, zbor</p>
<p>do-</p>	<p>dojście, dojazd, dowód, dochodzenie</p>	<p>до- доводителъ</p>	<p>do-</p>	<p>dolazak, dobit, dodir, dohodak, dovod, dorada, došljak</p>

od-/ot-	odjazd, odwracanie, odchodzenie, odejście, odbicie, odbytnica, odznaczenie, odzew, oduczanie, odwadnianie, odtworzenie, odtłuszczacz, odtrutka, odbiorca; otręby, otchłań, otwór, otwarcie,	od- odělo, oděnie	od-/ot-	odvijanje, odlatak, odbijanje, odbojka, odjeća, odvodnjavanje, odmašćivač, odbor; otka, otonac, otkup, otpis
ob-	obwód, obwodnica, objazd, obiad, obchody	ob- obědъ, obъčьstvo, obradovanije	ob-/op-	obveza, objed, obred, obilatak, obzor, obradovanje; opkoračenje, općina, općinstvo, ophodnja
bez-	bezdietność, bezsennost, bezcenność, beztraska, bezwładność, behradność, bezwzględność, bezdumność, beżzenność, bezczelność	bez- bezдѣнь, bezbožьstvo	bez-/bes- beš- /be-	bezdani, bezbrižnost, bezbolnost, bezzvoljnost, beznačajnost, bezzumlje; besposlenost, bespredmentost, bespuće, bestidnost, beskraj, besmislenost; beščutnost; bešumnost

pro-	probiotyk, prowodyr, prorektor, prodziekan	pro- promyslъ, propastъ/ propadъ, propovędъ, prolitije	pro-	promaknuće, promicanje, promuknutost, probiotik, promjena, propovijed, promisao, probava, prohodnost, prolazak propast, provod, prosvjeta, proračun, propovijed, procjep, procjena, procvat, pročelnik, pročelje, pročistač, pročelavost, prodor, produhovljenost, produžetak, prohodnost, prokazivač, prokletstvo, proklitika, prolom, proljeće, promrznutost, propast, prerez, proslava, prosvjeta, prosvjed, prošiv, prorektor, prodekan
o-	okolica, okrag, otręsiny, otulenie, opis, ošwiata, ošrodek	o- okamenenije, oskvręnenije	o-	okolina, okolica, okoliš, okamina, okov, okrug, okružje, opis, otvorenje, otvor, oročenje
u-	ujęcie, upór, utwór, uzdrowiciel, uznanie, uzupełnienie, użycie, użytek, upošledzenie, urąbek	уъ уъskręšenije	u-	uvođenje, upornost, upravljanje, upadanje, utičnica, utikač, utovarivač, upotpunjavanje, uporaba, ugriz, ubojstvo, ured, urednost, učinak
mimo-	mimošród	mimo-	mimo-	mimohod

pra-	prababcia, pradziadek, prarodziec	pra- praděd	pra-	pradjed, prabaka, praroditelj, prašuma
arcy-	arcydzieło, arcybiskup, arcymędrzec	arhi- arhiepiskupъ	arci-	arcibiskup
a-	asymetryczność		a-	amoral, asimetrija, Aromun
auto-	autodestrukcja, autodrabina, autodrom, autodydaktyka, autofilia, autochton		auto-	autokracija, automobil, , autodestrukcija, autonomija, automatika
audio-	audiometria		audio-	audiometrija
pluto-	plutokracja		pluto-	plutokracija
anty-	antytalent, antysemityzm, antypowieść		anti-	antitalent, antisemitizam, antipod, antiroman, antifašizam
eks- /egz- (ex-)	eks-mąż, egzystencja, egzekucja		eks-/egz- (ex-)	eks-muž, egzistencija, egzekucija
ko-	koedytor, koegzystencja		ko-	komentor, koautor, koegzistencija
proto-	prototyp		proto-	prototip, protoplazma,
pseudo-	pseudonauka, pseudoartysta		pseudo-	pseudodemokracija, pseudonim, pseudonauka, pseudoklasicizam
super-	superforteca		super-	supersila, supermarket
wice-	wicedyrektor		vice-	vicedirektor
hiper-	hipermarket		hiper-	hiperaktivnost
hipo-	hipochondryk		hipo-	hipohondrik, hipopotam, hipodrom

mikro-	mikrofalówka, mikroklimat		mikro-	mikrovlakno, mikroskop, mikrob, mikroklima
makro-	makroklimat		makro-	makrosintaksa, makrobiotika
mini-	minispódnica		mini-	minisuknja, minimarket, minica
maksy- / maksi-	maksimalność, maksypódnica		maksi-	maksisuknja, maksimalnost
neo-	neoklasycyzm, neonacyzm, neofaszysta		neo-	neoklasicizam, neonacizam
megalo-	megaloman, megalomania, megalopolis		megalo-	megaloman, megalomanija, megalopolis
ekstra-	ekstradycja, ekstraklasa, ekstrakcja, ekstrapolacja, ekstraspekacja		ekstra-	ekstradicija, ekstrapolacija, ekstrakcija
intra-	intranet		intra-	intranet
intro-	introligatorstwo, intromisja, intropatia, introdukcja, introspekacja		intro-	introdukcija, introspekcija
inter-	interview, interwał, interwencja		inter-	interview (intervju), interval, intervencija, interdisciplina
in-	inplant, intubacja, intruz		in-	inplantat, indukcija, intubacija, invalid
dys-	dyskrecja, dyskont, dysfunkcja, dysgrafia		dis-/diz-	diskrecija, diskont, dysfunkcija, disleksija; dizgrafija

SLIČNI PREFIKSI				
między-	międzyrzecze, międzynarodówka,	među- meždurčije	među-	međurječje, međunožje, međuigra, međustanica, Međumurje, Međugorje
przeciw-	przeciwstawność, przeciwnictwo		protu-	protukandidat, protureformacija, protukandidat, protunapad, protuotrov, protureformacija, proturječje, protumjera, protunožac, protudokaz
przed-	przeddzień, przedmieście, przedmowa, przedwiośnie	prěd- prědšastnikъ	pred-/ pret-	predviđanje, predvorje, predgovor, predjelo, predstava, predbilježba, predradnik, predsjednik; prethodnica, prehistorija
nie-	niedbalstwo, nieprawda, nieprawidłowość, niesprawiedliwość, niewinność, niewola	ne- nebytije, nebogъ	ne-	nebriga, nepravda, neprilika, nepravilnost, nepravednost, nevinašće, nevinost, nečujnost, nevolja
niedo-	niedowiera, niedogodność, niedosłyszalność, niedopowiedzenie	nedo- nedověrje	nedo-	nedorečenost, nedoučenost, nedopečenost, nedovršenost
przy-	przylesie, przydroże, przyjazd, przypomnienie	pri- pričęstije, prišъльсь, pritokъ	pri-	prikrajak, prinuda, Primorje, prisivajanje, pripomoć, prisjećanje

prze-	przeziębienie, przeczenie, przetwór, przecena, przewóz, przemoc, przecier, przetarg, przemyt, przepaść	prě- prěhodъnъ, prělogъ, prěbytije, prěloženiје	pre-/prije-	prehlada, preprjeka, predaja, predavanje, pretvorba; prijevoz, prijekor
w-/we-	wcielenie, wstęp; wejście	въ-/ u- въnitije, увѣдѣније	u-	ulaz, uvod, uviđaj, upad, utrošak, utjelovljenje, uzor
ws-/wes-/ wz-	wspomnienie, wsparcie; westchnienie; wzajemność, wzdychanie	въз-	uz-/uza- /us-	uzduh, uzdah; uzajamnost; Uskrs
wiel/ wielo-	wielbłąd, wieloryb	vele- veleđ	vele-	velegrad, velesajam, Velebit, veleum
roz-	rozpoczęcie, rozbiór, rozbudowa, rozbrojenie, rozciecie, rozczepianie, rozprawa, rozpacz, rozruch	roz-	raz/-ras-	razum, razbor, razmak, razdjel, razgradnja, razoružanje, razbijanje, razboj, razbojstvo, razrez; raspust, raspoloženje, raspelo, rastopina, rastvor, raspredanje, rasprava
spo-	spowiedź, sporządzenie	въspo-	ispo-	ispovijed, ispostava
rozpo-	rozporządzenie, rozpoczęcie		raspo-	raspored,
kontr-	kontreformacja, kontradmiral		kontra-	kontraadmiral, kontrašpijunaža
sa-	sašiad	съ- съсѣдъ, съдѣjstvъnikъ, съплеменъnikъ	su-	susjed, sudionik, sudjelovanje, suprug, supruga, suborac, suputnik, sukrvica

RAZLIČITI PREFIKSI				
0			remek-	remekdjelo
0			nadri-	nadripisar, nadriliječnik
0		iz-/izъ- izbytuje, izъhod	iz-/is-	izlaz, izbačaj, izlučina; istok, iskok, ispit
0		съpro- съprovedenije	spro-	sprovod
0			prama-	pramaljeće
0			nuz-/nus-	nuzljub, nuzzarada; nuspojava, nusprodukt
wy-	wywóz, wyjście, wydzielanie	въ- въображенije	0	
wą-	wąwóz, wądół		0	
ws-	wspieranie, wspornik, wspomaganie	въс- въскрилije	0	

Značenje jednakih prefikasa u poljskom i hrvatskom jeziku slično je, ali ne uvijek jednako značenju odgovarajućih prijedloga. B. Tafra osporava tvrdnju da su prefiksi jednaki prijedlozima navodeći dva argumenta: „1. što je s prefiksima poput **pa-**, **pra-**, **pre-**, **pro-** koji nisu po porijeklu prijedlozi i 2. odakle prijedlog uz glagol jer se najveći broj glagola tvori uglavnom prefiksacijom.“ (2009:96). Prefiksi navedeni pod 1. prijedlozi su u drugom jeziku, a u hrvatskom zaista to nisu. Prva skupina prefikasa koju navodi B. Tafra posuđena je iz praslavenskoga, grčkoga i latinskoga jezika, a u poljskom i hrvatskom jeziku uvijek se prepoznaju samo kao prefiksi. **Pro-** je sadržano u prijedlogu *protiv*, zatim u glagolima i imenicama (*pronaći*, *pronalazak*, *prodijeti*, *prodor*), **pre-** (polj. *prze-*) se nalazi u hrvatskome prilogu *previše* te u imenici i glagolu *prehlada*, *prehladiti se*, *previdjeti* (polj. *przeoczyć*), **pra-** označuje veliku starost i imaju ga imenice oba jezika (*pradjed*, *praprodijetlo*, *prašuma*; *pradiadek*), no nemaju ga glagoli kao prefiks. Oni zaista ne funkcioniraju kao prijedlozi u našim jezicima.

No navedeni prefiksi stoje uz glagol, a kao prijedlozi uz imenicu mogu biti

identični s prefiksom, ali i drugačiji. U primjeru koji navodi B. Tafra *napisati na* zidu jednak je prefiks kao i prijedlog, a i značenje im je isto jer *napisati* znači *staviti* što *na papir, zid* itd. No prefiks i prijedlog ne moraju uvijek biti jednaki. Npr. u poljskom jeziku kaže se: *wyjść z domu, przyjść ze szkoły*, a i u hrvatskome se često vidi razlika: *doći iz škole, doći s predstave, prići k čemu*. No često se oblici prijedloga i prefiksa poklapaju pa možemo reći: *doći do čega, izići iz krize* itd. I prijedlozi i prefiksi dakle mogu opisivati različite smjerove kretanja u prostoru (vidi Pintarić 2000). Kako je glagol povezan s kretanjem, tako se može prijedlog uz imenicu ponavljati i u prefiksu glagola. Kad se radi o posuđenim prefiksima, to se ne događa.

Osim toga, kao što prijedlozi imaju više značenja, tako ih imaju i prefiksi. Zato ćemo sada opisati značenja pojedinih imeničkih prefikasa uspoređujući ih i sa značenjima prijedloga kada je to moguće. Katkada treba posegnuti i za etimologijom jer su neki prefiksi kao i prijedlozi zastarjeli, leksikalizirani ili se nalaze samo u složenom obliku.

Primjere s ovim prefiksima pronalazili smo u imenicama, ali oni su svojstveni još glagolima i pridjevima u oba jezika, a mnogi su istoga lika kao i prijedlozi. Često mogu tvoriti parove suprotnosti, npr. *nad-/pod-, iz-/u-, od-/do-* i sl. Mnogi prefiksi međutim nemaju isti lik kao prijedlozi (npr. *pa-, wq-*).

4.1. Opis i značenje prefikasa u hrvatskom i poljskom jeziku:

- **po-** označuje prekrivanje čega i mjesto čega. Osim mjesnoga ima i značenje opetovanja (*ponavljanje*), odlazak za kim, slijeđenje koga (*potjera*), nasljedovanje (*pomodnost*), veliki stupanj čega (*potop*). Osim mjesnoga značenja ovaj prefiks ima u poljskome jeziku i vremensko značenje (*przyjść po kimś – doći poslije koga*). U hrvatskome jeziku to je značenje zastarjelo (npr. u božićnoj pjesmi *Po njemu slijedi sveti Stjepan = poslije njega slijedi ...*). Wiesław Boryś navodi da je to prefiks koji znači „sličan“ (polj. *podobny*) te da je nastao od psl. *pa-, što se vidi iz sljedećeg prefiksa.
- **pa-** označuje sporedan ili lažan dio čega.. U riječi *pacholek* Boryś smatra da je to dječak koji je uzet na rad i pod skrb (2005:406 i 407). Slično je i s poljskim primjerima *pasierb, pasierbica*, što su nazivi za dijete naslijeđeno udajom ili ženidbom iz prvoga braka (u hrv. *posinak, pokćerka*, ali i *pomajka*, no *oćuh*, izuzetno i *pooćim*). Danas se prefiks *po-* povezuje i s usvajanjem (*posvajanjem*) djece.
- **na-** je mjesni prefiks jer označuje stavljanje čega na što. No ima i drugo, apstraktno značenje: slijeđenje, oponašanje čega (npr. *nasljedovanje*).
- **nad-** ima funkciju kao i prijedlog, dakle mjesnu, označuje mjesta nečega što je iznad čega (npr. *nadvožnjak*), zatim u poljskom jeziku i funkciju

povećanoga stupnja (*nadciśnienie*) te u oba jezika naziva najviše radne ili političke funkcije (*nadinspektor* je osoba koja je iznad inspektora po funkciji, dakle, radi se metaforiziranome „mjestu“).

- **pod- / pot-** ima isto značenje kao prijedlog *pod*, tj. označuje niži stupanj čega, zatim mjesno značenje nečega što je ispod čega (*pod-drum* > podrum), manji stupanj čega (*potpomaganje* znači pripomoć, manji stupanj pomoći).
- **za-** u poljskom jeziku dodaje značenje pojačavanja (*za ładnie* = *prelijepo*), u oba jezika znači početak radnje (inchoativnost) (*zapjevati*; *zaśpiewać*) i prekoračivanje granica uobičajenosti radnje (*zasiedzieć się*; *zasjediti se*), zatim postizanje zacrtane granice (*zabrnąć*), a u hrvatskim vlastitim imenicama ima i značenje mjesta iza čega (*Zadvorsko* = *za, iza dvorca*).
- **s-/z-/ze-** prefiks u poljskom značenju zajedništva, stavljanja na hrpu (*skup*), silaska, skretanja, izlaska (*zjazd*), a u hrvatskome još i istu razinu (*suteren*), zbrajanje (*zbir, zbroj*), konfrontaciju (*sukob, sudar*). Označuje i završenost radnje označene u glagolu ili glagolskoj imenici (*svitak, savijanje; zderzenie, stłuczka, zwijanie*). U poljskom jeziku može označavati otkup i slijedom toga prikupljanje čega (*skup* = otkup i prikupljanje npr. staroga željeza). *Zlom* označuje *otpad* i *slomljenost, potrganost* a može imati i metaforizirano značenje starosti (*star* je onaj koji je *strt, izderan, istrošen*), a staro se željezo i lomi pa otuda naziv poljskoj imenici *zlom*.
- **do-** prefiks u značenju dodavanja čega cjelini, dovršavanje neke radnje, krajnji dolazak do čega, u što, postizanje cilja. Imaju ga oba jezika.
- **od-** prefiks ima suprotno značenje od prethodnoga prefiksa, tj. znači oduzimanje ili preuzimanja čega iz cjeline, odstupanje od čega ili udaljavanje od koga ili čega.
- **ob-** prefiks za kružno ili zaobilazno kretanje, a u poljskom jeziku i provođenje čega (npr. *obchodzenie* u značenju *proslava*).
- **bez-** prefiks koji znači nedostatak, izostanak čega ili suprotnost od značenja glavne riječi (*bezpośredniość*)
- **mimo-** označuje prolazak kraj koga ili čega ili uz koga, što. U poljskom jeziku zadržao se u vezniku *mimo* to = *osim* toga i ne postoji kao mjesni prijedlog, ali postoji kao prefiks u složenom prilogu *mimowolnie*.
- **su-** je hrvatski prefiks sa značenjem usporednosti (*supruga, suživot*), istorodnosti (*sunarodnjak*), pretjerane veličine (*suvišak*), suprotnosti (*sukob, sudar*), a u poljskom jeziku mu odgovara oblik *współ-/współ-* (*współrzędność, wspólnota*) koji ovdje funkcionira kao prefiks, a u složenicama čini i korijen prvog dijela složenice. No na prefiks **su-** može se gledati kao na proširen oblik prefiksa **s-**, ali se on u hrvatskom jeziku ne može zamijeniti s oblikom **sa-** (osim u nekim primjerima kao *sabor, sastanak*). Da se ipak radi o dva prefiksa, mogu poslužiti dvije riječi čija

se značenja razlikuju upravo po prefiksima: *sustav* i *sastav*. Drugi je dokaz to, što u poljskom jeziku ovaj prefiks ima povijesni oblik **sa-** (*sąsiad* = *susjed*).

- **ws-** je prefiks u poljskom jeziku složen od **w + s** (*wsparcie*, *wspomnienie*)
- **pro-** u poljskom je taj prefiks posuđenica iz latinskoga (*prorektor*) u značenju „ispred“, a u hrvatskom ima i dodatno značenje kao prijedlog „skroz“. U poljskom to značenje ima prefiks **prze-** (*przejsćie*) koji u hrvatskome može uzeti sličan oblik: **pre-**, ali i **pro-** (*prolaz*).
- **proto-** posuđenica iz grčkoga u značenju prethodnosti, prvenstva u čemu (*prototyp*).
- **o-** prefiks kojim se označuje gledanje na što s raznih strana, obujmljivanje čega, okruživanje čega, usmjeravanje čega unatrag, prema dolje te suprotnost ili pak susjedstvo.
- **u-** prefiks kojim se označuje ulazak u što, dovršavanje, započinjanje ili utvrđivanje radnje u glagolskoj imenici. U poljskom isto značenje ima prefiks **w-**. Zato prefiks **u-** ima značenje nadopunjavanja obilježja u glavnoj riječi, dovođenja radnje do kraja (*ugotować*), udaljavanja od čega (*uprowadzenie*) ili dovršavanje radnje unatoč poteškoćama (*usiedzieć*). Osim tih značenja ima i značenje kao hrvatski prefiks **o-** (polj. *ubóstwianie*, hrv. *obožavanje*). Mjesno značenje imaju poljske imenice mjesta (*ubocze* = *być u boku czegoś*).
- **pra-** izražava veliku starost i prvotnost čega. U našim jezicima može biti zamijenjen prefiksom **iz-** / **is-** (*iskon*), **pred-** (*predsjednik*) ili priložima količine ispred pridjeva „star“: *jako, veoma, užasno, strašno*.
- **arcy-/arci-** posuđenica iz grčkoga u značenju „važniji od“ ili naglašenosti veličine onoga što je izrečeno u korijenu riječi.
- **a-** posuđenica iz latinskoga u suprotnom značenju od značenja osnovne riječi.
- **anty-/anti-** posuđenica iz latinskoga u značenju „protiv“, „protivno“ čemu.
- **eks- /egz-(ex-)** posuđenica iz latinskoga u značenju „bivši“ ili „izvan“.
- **ekstra-** prefiks koji riječima dodaje značenje „poseban“, „privlačan“, „izvrstan“ ili „izvanjski“.
- **ko-** posuđenica iz latinskoga u značenju „s“, „zajedno“ s kim ili s čim, suradnju ili paralelan rad koga ili čega.
- **pro-** posuđenica iz latinskoga u značenju „za“ ili „prethodan“.
- **proto-** posuđenica iz grčkoga u značenju „prvotan“.
- **pseudo-** posuđenica iz grčkoga u značenju „nazovi“, „lažan“, „nepravi“, „nadri“. Zbog nerazumijevanja značenja ove posuđenice, ona se može tretirati kao prefiks, a u složenicama i kao korijen (npr. *pseudoznanost*).
- **super-** posuđenica iz latinskoga u superlativnom značenju „najbolji“,

„najveći“. Kao i prethodni prefiks, i ovaj bi mogao služiti u složenicama kao korijen, npr. *superbaka*, *superpriča*, *supermotor* itd.

- **wice-/vice-** posuđenica iz latinskoga u značenju „zamjena“ koga na funkciji (*wicemarszałek*, *wicedyrektor*, *viceadmiral*). Priložno mu je značenje „obrnuto“ (usp. *vice versa*).
- **auto-** posuđeno iz latinskoga u značenju „samostalno“ i „samobitno“ (npr. *autofilia* je *samoljublje*, *sebeljublje*) i također može služiti kao korijen u kompozitima.
- **audio-** posuđeno iz latinskoga u značenju „slušan, čujan“. Također može biti dio kompozita.
- **pluto-** posuđenica iz grčkoga u značenju „bogat“ (*plutokracija* označuje bogat *sloj ljudi*).
- **hiper-** posuđenica iz grčkoga u značenju „previše“.
- **hipo-** posuđenica iz grčkoga u značenju „premalo“
- **mikro-** posuđenica iz latinskoga u značenju „na malo“, „u sitno“, sićušno.
- **makro-** posuđenica iz latinskoga u značenju „na veliko“, „u globalu“, „cjelovito“.
- **mini-** posuđenica iz latinskoga u značenju „malo“, „kratko“.
- **maksy-/maksi-** posuđenica iz latinskoga u značenju „veliko“, „dugo“.
- **neo-** posuđenica iz grčkoga i latinskoga u značenju „novo“.
- **megalo-** posuđenica iz grčkoga u značenju „ogromno“.
- **ekstra-** posuđenica iz latinskoga u značenju „izvan“.
- **intra-/intro-/inter-** prefiksi posuđeni iz latinskoga jezika u značenju „unutra“, „u dubinu“, tj. unos čega izvana unutra ili unutarnja međuveza te značenje prijedloga „među“.
- **in-** prefiks posuđen iz latinskoga jezika u značenju „u“, „unutar“.
- **dys-/dis-, diz-** prefiksi su iz grčkoga i latinskoga jezika. U grčkome označuje nijekanje, negiranje, a u latinskome ranostranost i suprotnost (Klaić 2004:305).
- **wy-** poljski prefiks kojim se označuje izlazak iz čega, suprotno od **w-** (za ulazak u što).
- **wą-** stari prefiks koji se leksikalizirao i danas se ne osjeća kao izdvojen od glavne riječi. U hrvatskom se jeziku ne nalazi u sličnim riječima kao u poljskim oblicima *wąwóz* i *wądół*. Potonji bismo primjer mogli prevesti s *udolina*, što pokazuje da je **w** u poljskom prefiksu protetsko, a poljski samoglasnik **ą** u hrvatskome daje *u*.

* * *

Mnogi prefiksi iz stranih jezika već su leksikalizirani i u nekim se

gramatikama poljskoga jezika ne izdvajaju iz tvorbene osnove, kao npr. *pro-* u *profesor*. Osim toga, prefiks *pro-* u leksikaliziranom obliku dobio je u hrvatskom jeziku i drugo značenje u riječima poput *proizvod*, *probitačnost*, *prolazak* – odgovara prijedlogu *skroz* te priložima *potpuno* i *jako*.

Neki prefiksi, koji služe kao dodatak priložnim oznakama i tvore imenice, dolaze u paru suprotnih značenja, tj. tvore usmjereni par, kao *od-* / *do-*; *u-* / *iz-*; *nad-* / *pod-*; *iznad-* / *ispod-*.

Velik broj prefikasa posuđen je iz antičkih jezika (grčkog i latinskog), a u hrvatskom i iz turskoga jezika (npr. **remek-**) ili njemačkoga (npr. **nus-**). Grčki prefiks **arhi-** u hrvatskom jeziku rabi se za pravoslavne crkvene velikodostojnike (*arhijerej*, *arhiđakon*) pa ga nismo spominjali. U latinskom jeziku on ima oblik **arcy-**, što se rabi u poljskim riječima (*arcybiskup*), a kod nas sporadično (npr. *arcibiskup*), a u njegovom se značenju u hrvatskome rabi češće prefiks **nad-** (nadbiskup). S. Babić pronalazi ovaj prefiks i kod hrvatskih književnika (Šenoe, Horvata, Kukuljivića i Kovačića) pa spominje prefiksalne imenice *arciđakon*, *arcipop* i *arcisatana*. (Babić 2002:375).

Kao što se iz tablica vidi, dvaju poljskih prefikasa nema u hrvatskome jeziku, a šest hrvatskih prefikasa nema u poljskom jeziku. Ostali su prefiksi jednaki ili slični, a razlike u alomorfnim prefiksima proistječu iz različitih načela u pravopisima dvaju jezika.

Međutim u usporedbi prefikasa u oba jezika vidi se da i oni jednaki prefiksi mogu dolaziti u različitim prilikama. Tako je npr. prefiks **bez-** jednak u oba jezika, no različita je njegova distribucija, što se vidi u primjerima, npr. u hrvatskom jeziku rabi se prefiks **ne-** u primjeru *nesanica*, a u poljskome **bez-** za isto značenje leksema – *bezsenność*.

Katkad je za značenje prefiksa potrebno konzultirati i etimološke rječnike dvaju jezika jer je zbog povijesnih i pravopisnih razlika moglo doći do fonetskih promjena radi zvučnoga ili bezzvučnoga oblika početka glavne riječi ili zbog povijesno ranijih alternacija (npr. u poljskom jeziku kod danas već leksikaliziranoga prefiksa **wą-** ili za hrvatske alomorfne primjere **pod-/pot-**, **nad-/nat-**, **iz-/is-**). Obezvučavanje se u poljskom pisanju prefikasa ne provodi, a u hrvatskome se zbog fonetskoga pravopisa obezvučavanje provodi dosljedno u pisanim likovima pa stoga postoje zvučno-bezvučne aloforme kojih nema u poljskom jeziku čiji je pravopis uglavnom morfološki.

5. IMENIČKE SLOŽENICE (ZŁOŻENIA RZECZOWNIKOWE)

Imeničke složenice radili su 2009/2010. akademske godine sljedeći studenti: Ivana Barišić, Dora Čižmek, Ana Inkret, Ema Juretić, Anita Kisić, Martina Klasan, Margerita Kljajić, Jelena Kulušić, Lana Ružić, Mihael ...

Naziv *složenice*, *kompoziti* (polj. *złożenia*, *kompozyty*) rabimo u širem značenju, tj. prema definiciji poljske jezikoslovke, Kwiryne Handke koja kaže: „Określenie pojęcia *compositum* /.../ opiera się /.../ na gramatycznej i syntaktycznej analizie członów /.../ przed powstaniem złożenia: czy elementami *compositum* /.../ są rdzenie /.../“ (1976:8). Složenice se uglavnom sastoje od dva korijena koje nazivamo *sukorjenima*. Oni su sastavljeni od promjenjivih vrsta riječi, a izuzetno i od uzvika kao samostalne i nepromjenjive vrste riječi (npr. *ciuciubabka*, *olaboga* i sl.). Analizirali smo one kombinacije sukorijena koje slaganjem tvore imenice. U izuzetnim slučajevima može se dogoditi da kombinacija dviju imenica može tvoriti uzvik (npr. *tugo-jadi*, *ajmemajko*) ili prilog (*natenczas*). Potonji zato nismo uzeli u obzir jer u konačnici ne tvori imenicu. Isto su tako malobrojni primjeri složenica s tri sastavnice koje su tvorene od prijedloznoga izričaja (npr. *zmartwychwstanie*). K. Handke u složenice ubraja i imenice koje počinju s **współ-**, no kad se one prevedu na hrvatski, dobiva se prefiks **su-** pa smatramo da su takve imenice prefiksalne, a ne složenice.

Imeničke složenice klasificirali smo, kao i sufiksalne i prefiksalne, u tri skupine: jednake (ekvivalentne), slične (djelomično ekvivalentne) i različite (neekvivalentne). Unutar svake skupine postoje složenice tipa: imenica-imenica, imenica-pridjev, imenica-broj, imenica-prilog, glagol-imenica, pa čak i imenica-usklik. Katkad se događa da složenice kombinacije uzvik-glagol (npr. *Jobjoli*) ili glagol-zamjenica (npr. *Gurnime-povuciga*) u konačnici tvore složene imenice pa smo i njih uvrstili u imeničke kompozite.

Jednake složenice imaju identične sastavnice u prvom i drugom dijelu (male razlike uglavnom se javljaju kod prevođenja jer se radi o dva srodna jezika, npr. *-nosz* i *-noša*, *brzucho-* i *trbuho-*, *-mówca* i *-zborac* itd.). To su zapravo ekvivalenti po značenju, s različitim sukorijenima (sukorijenima ćemo zvati dva korijena koja zajedno tvore jednu složenicu).

Kod sličnih imeničkih složenica postoji samo jedan sličan sukorijen, a drugi se razlikuje u prijevodu i značenju. Ima primjera gdje su jednaki prvi dijelovi (prvi sukorijen) složenice, a u nekima su jednaki drugi dijelovi (sukorijeni) složenice. Ovisno o tome, izdvajali smo prvi sukorijen prema vrsti riječi i stavljali ga u prvu, lijevu kolonu. Kao slične uzimali smo i primjere složenica s različitim oblikom sukorijena koji ima jednako značenje, npr. *robotnikogodzina* i *normasat* imaju zajedničko značenje iako se u poljskom sat naziva *godzina*. To su zapravo djelomično ekvivalentne složenice.

U različitim složenica nijedan dio nije jednak u dvama uspoređivanim jezicima pa se razlikuju samo one složenice koje su svojstvene poljskom jeziku (na hrvatskoj će strani tada biti ništica kao nepostojanje primjera) i one složenice koje postoje samo u hrvatskome jeziku (pa će ništica biti na poljskoj strani). To su potpuno neekvivalentne složenice, no tu terminologiju nismo rabili u naslovu kako bismo zadržali jednako nazivlje kao i u leksemima s jednim korijenom.

U klasifikaciji nismo navodili tzv. *neoklasične složenice* ili *afiksoidne tvorbe* (Tafra 2009:91 i 93) kao što su *psihologija*, *ekologija* i druge koje se rabe u znanstvenom nazivlju i mogu se tim načinom za potrebe znanosti stvarati novi nazivi (neologizmi), kao što su primjerice *pragmafrazem*, *gestoleksem* itd. Međutim, uveli smo u primjere složena osobna imena (npr. *Trpimir*, *Vatroslav* i sl.). Navodili smo ih sporadično, uglavnom u odnosu glagol-imenica. Ta bi imena zahtijevala sustavno proučavanje i klasificiranje, no to ostavljamo za neku drugu prigodu. Također smo izostavili „višerječnice“ (Tafra 2009:93) sastavljene od dviju ili više riječi za jedan pojam (npr. *pisaći stroj*, *pribor za jelo*; *maszyna do pisanja*, *woda sodowa*).

5.1. Ekvivalentni kompoziti

IMENICA-IMENICA				
Poljski korijen	Poljski primjer složenice	Staroslavenska složenica	Hrvatski korijen	Hrvatski primjer složenice
boży-	bożydar		Boži-	Božidar
brato-	bratobójca	bratoubijьca	brato-	bratoubojica
brzucho-	brzuchomówca		trbuho-	trbuhozborac
ciśnienie-	ciśnieniomierz		tlako-	tlakomjer
cudo-	cudotwórca	čudotvorьць	čudo-	čudotvorac
dobro-	dobroczyńca	dobrodějьca	dobro-	dobročinitelj
drogo-	drogowskaz		puto-	putokaz
drzewo-	drzewotocz, drzeworyt		drvo-	drvotoč, drvorez
gazo-	gazomierz		plino-	plinomjer
jajo-	jajowód		jajo-	jajovod
kierunko-	kierunkowskaz		smjero-	smjerokaz
koło-	kołomaż	kolomazь	kolo-	kolomaz
koło-	kołowrót	kolovortь	kolo-	kolovrat
kozio-	kozióróg	kozorogь	kozy-	kozorog
krajo-	krajobraz	krajobrazь	kraj-	krajobraz
krajo-	krajopisarz	zemlepisьць	zemljo-	zemljopisac

krwo-	krwotok, krwopijca	крѡвотокъ, крѡвотеѣније, крѡвотоѣца	krvo-	krvotok, krvopija
lice-	licemiernik	liceměръ	lice-	licemjer
listo-	listonosz	pišmonošьсь	listo-	listonoša
listo-	listopad	listopađъ	listo-	listopad
lodo-	lodołamacz		ledo-	ledolomac
ludo-	ludožerca	ljudožďъ	ljudo-	ljudožder
męžo-	męžobójca	mōžeubijьca, męželožьnikъ	mužo-	mužoubojica
mięso-	mięsojad	męsožďъ	meso-	mesojed
mięso-	mięsopust	męsopustъ	meso-	mesopust
moczno-	moczowód		mokračo-	mokračovod
mrówko-	mrówkojad	mravožďъ	mravo-	mravojed
mucho-	muchomor		muho-	muhomor
nieto-	nietoperz	netopyръ	neto-	netopir
ojco-	ojcobójca	otьcedosađitelъ	oco-	ocoubojica
ojco-	ojcomorderca		oco-	Ocokoljić
piwo-	piwovar	pivьca	piwo-	pivovara
praco-	pracodawca	robotodaвьсь	poslo-	poslodavac
ręko-	rękojeść	rōkojěтъ	ruko-	rukohvat
ręko-	rękopis	rōkopisanije	ruko-	rukopis
rodno-	rodowód		rodno-	rodovod
rymo-	rymotwórca		rimo-	rimotvorac
sławo-	Sławomira		slavo-	Slavomira
syno-	synobójca	synoubijьca	sino-	sinoubojica
tarczo-	tarczonośl	štironošьсь	štito-	štitonoša
ustawo-	ustawodawca	zakonoprěstōpьnikъ	zakono-	zakonodavac
wiary-	wiarygodność		vjero-	vjerodostojnost
wierszo-	wierszokleta	stihopisьсь	stiho-	stihoklepac
wierszo-	wierszoman		wierszo	stihoman
wino-	winopijca		vino-	vinopija
wodo-	wodomierz	vinopijьca	vodo-	vodomjer
woje-	wojewoda	vojevoda	voj-	vojvoda
woje-	wojewodzianka		voj-	Vojvođanka
ziemio-	ziemiotrzęsienie	zemletrōszъ	zemljo-	zemljotres
zlo-	złodziej	zylodějъ	zlo-	zločinac
żólcio-	żólciovód		žučo-	žučovod

PRIDJEV-IMENICA

biało-	Białogród, białoruszczyzna	bělogordъ	bjelo-/bio-	Biograd, bjeloruština
--------	-------------------------------	-----------	-------------	--------------------------

cudzo-	cudzoziemiec	inohodja, inověrnikъ	ino-	inozemac
długo-	długonóg, długonos	długoslužije	dugo-	dugonog, dugonos
kraso-	krasopismo	krasopisanije	kraso-	krasopis
miło-	miłosierdzie	milosrđdije	milo-	milosrđe
plasko-	plaskokąt		tupo-	tupokut
prawo-	prawokąt		pravo-	pravokutnik
psi-	psisyn		pasji-	pasji sin
żywo-	żywopłot		żywo-	živoplot, živica (živa ivica)

BROJ-IMENICA

dwu-	dwugłos, dwukropek, dwukółka	двојесловъ, дводушје	dvo-	dvoglas, dvotočka, dvokolica
czterdzie- sto-	czterdziestolatek		četrdeseto-	četrdeseto- godišnjak
ćwierć-	ćwierćfinał		čtvrt-	čtvrtfinal(e)
dziesięcio-	dziesięciobój	desętiградъ	deseto-	desetoboj
dziewięcio-	dziewięciolecie		deveto-	devetoljeće
jedno-	jednoaktówka, jednoczłonowość	jednorogъ	jedno-	jednočinka, jednočlanost
ośmio-	ośmioletek		osmo-	osmogodišnjak
pierwo-	pierworodek	првородѣць	prvo-	prvorodenac
pięcio-	pięciobój, Pięcioksiąg, pięciolecie, pięciolatek		peto-	petoboj, Petoknjižje, petogodišnjica, petoljetka, petogodišnjak; peterokut

pól-/polu-	pólksiężyc, pólnoc, pólsen, półzwrot, półwysep, półżart, półzmrok; półprawda, półwyrób, półprzewodnik, półpustynia, półokrąg, półpiętro, półrocze, półlitrówka; południe	poludъnъ, poludъnъje	pol-/polu- /po-	polnočka; poluistina, polumjesec, polusan, poluokret, poluotok, polušala, polumrak, poluproizvod, poluvodič, polupustinja, polukrug, polukat, polugodište; ponoć, politrica, podne
ośmio-	ośmiolatka		osmo-	osmoljetka
siedmio-	Siedmiogród		sedmo-	Sedmograd
sześćcio-	sześciolatek		šesto-	šestogodišnjak
trój-	trójkąt, trójsplot	trofoнъ, trokondъ	tro-	trokut, troplet

PRILOG-IMENICA

blógo-	blógosławieństwo	blagoslavъ, blagoslov(l)enije	blago-	blagoslov
długo-	długotrwałość, długonóg	dъgoslužije, dъgotръpije	dugo-	dugotrajnost, dugonog
krzywo-	krzywoprzysięzca, krzywonos		krivo-	krivokletnik, krivonos
lekkó-	lekkomyślność		lako-	lakomislenost
mało-	małolat, małolata	malosъpanije, malomoštъ, maloslovije	malo-	maloljetnik, maloljetnica
nowo-	nowomowa, nowowiarek, nowogród, noworodek	novorasъ	novo-/novi-	novogovor, novovjerac, Novigrad, novorodenče
święto-	świętokradca	svętotръpъсь, svętogorъсь	sveto-	svetokradica, svetogrđe

ZAMJENICA-IMENICA				
samo-	samobójstwo, samojad, samowola, samostrzał, samochwała, samozwaniec	samohotь, samodgъžьсь, samovlastьсь	samo-	samoubojstvo, samojed, samovolja, samostrel, samohvala, samozvanac
wszech-	wszechpotęga, wszechświat	въселена	sve-	svemoć, svemir
wszelko-	wszelkojad	въсеѣдъ	sve-	svejed, svežder

GLAGOL-IMENICA				
Kazi-	Kazimierz		Kazi-	Kazimir
maçi-	Maçimir	Motimirь	muti-	Mutimir
moto-	motowidło	motovidlo	moto-	motovilo
włoczy-	włóczykij		vuci-	vucibatina
nie daj-	nie daj Boże		ne daj-	nedajbože

5. 2. Djelomično ekvivaleni kompoziti

IMENICA-IMENICA				
Bogu-	Bogurodzica	bogol'ubьсь, bogoslovь	Bogo-	Bogorodica
czaso-	czasopismo		czaso-	časopis
-dawca	ślubodawca, chlebodawca	-davьсь	-davac	poslodavac
domo-	domokrażca	domovitь	domo-	domoljub
drzewo-	drzeworyt		drvo-	drvorez
duszo-	duszołowca		dušo-	dušobrižnik
-godzina	robotogodzina		-sat	normasat
-jad	pszczółojad	čbeloědъ	-jed	biljojed
kiszko-	kiszkoból		crjevo-	crjevoper
kolo-	kołowrót		kolo-	koloplet, kolovođa
kości-	kościotrup		kosto-	kostobolja
kozio-	koziorożec	kozorogъ	kozy-	kozorog
kraj-	krajobraz	zemleobrazь	kraj-	krajputaš
księgo-	księgozbiór		knjigo-	knjigoveža
-lomca	wiarołomca		lomac-	brakolomac, vjerolomac

-nos	lukonos	лукнось	-noša	stjegonoša, lučonoša
ženia-	nowożenia	новоżeńца	ženja-	mladoženja
-pas	gęsopas		-pas	rosopas
-pis	šwiatopis		-pis	putopis
-pisarz	šwiatopisarz		-pisac	putopisac
prawdo-	prawdomówca	правословь, правовѣrije	istino-	istinoljubac
slowo-	słowotwórstwo		rječo-	rječotvorje
rodo-	rodowód	rodooskvrń- ńenje, rodotvorěсь	rodo-	rodoslovlje, rodoskvrnuće
ślubo-	ślubodawca		brako-	brakorazvod
-wied	krajowied		-znanac	narodoznanac
wiario-	wiarołomca		vjero-	vjerodajnica
wierszo-	wierszomaniak		stiho-	stihoklepac
wilko-	wilkołak		vuko-	vukodlak
wino-	winogrono, winorośl	winorostľ, vinogradь, winopijěca	vino-	vinograd
-wód	ślinowód, zbiorowód		-vod	plinovod
-woda	woziwoda		-voda	Gazivoda
wodo-	wodociąg, gazociąg	vodonośь, vodotočь	vodo-	vodovod, plinovod
woje-	województzianka, województzina		voj-	vojvotkinja
-znawstwo	gwaroznawstwo		-znansvo	narodoznanstvo
życio-	życiorys	žitije	životo-	životopis

ZAMJENICA-IMENICA

sobie-	sobiepanek		sebe-	sebeljubac
samo-	samolot		samo-	samostan, samovar

GLAGOL-IMENICA

broń-	broń Boże		sačuvaj-	sačuvajbože
dali-	dalibóg		daj-	dajbože
całuję-	całuję rączki		ljubim-	ljubimruke

gryzi-	gryzipiórek, gryzikołek		grizo-	grizodušje
mąci-	mąciwoda		muti-	mutikaša
niedaj-	niedajbóg		nedaj-	nedajbože
pali-	palipiecek, paliwoda		pali-	palikuća
plączy-	plączypieniądz		pląči-	pląčiamaćak
przebi-	przebiśnieg		probi-	probisvijet
uchowaj-	uchowaj Boże		saćuvaj-	saćuvajbože
skarży-	skarżypyta		tuži-	tužibaba
wierci-	wiercipięta		vrti-	vrtirep, vrtirepka
zapłać-	Bóg zapłać		plati-	Bogtiplati

BROJ-IMENICA

cztero-	czterokąt, czterolatek		četvero-	četverokut, četvero- godišnjak
dwu-	dwudroże		dvo-	dvored
jedno-	jednoczłonowość		jedno-	jednoulje
pięcio-	pięciokąt		petero-	peterokut
ośmio-	ośmiokąt		osmero-	osmerokut
siedmio-	siedmiokąt		sedmero-	sedmerokut
sześćcio-	sześciokąt		šestero-	šesterokut

PRILOG-IMENICA

blago-	błogosławieństwo	blagověstŭ	blago-	blagoslov
daleko-	dalekowidz		daleko-	dalekozor, dalekovod
długo-	długowieczność	dlŭgotrŭpěnije		
między-	międzygórze, międzyrzecze	meždurěčije	medi-	Medimurje
prawie-	prawierównia		viso-	visoravan
wielo-	wielokąt, wielobój, wielokrotność		više-	višekut, višeboj, višekratnost

PRIDJEV-IMENICA

biało-	Białogród,	bělogordŭ	bjelo-	Bjelovar
goło-	gołodupiec		golo-	gologuz

pusto-	pustopas		pusto-	pustopoljina
święto-	świętołupca		sveto-	svetogrđe
wiel-/ wielo- (=wielki)	wielbłąd, wieloryb	вельблѡдъ, велеѡд	vele-	velegrad, velesajam, Velebit, veleum
zł-	złodziej	зълѡдѣѣ	zlo-	zločinac

5. 3. Neekvivalentni kompoziti

IMENICA-IMENICA				
-bijacz	złotobijacz		0	
czaro-	czarodziej	ѡarodѣѣ	0	
czaro-	czarotłum		0	
dzięk-	dziękczynienie		0	
duszo-	duszobojca, duszółowca		0	
gęso-	gęsopas		0	
głogo-	głogobicz		0	
grado-	gradobicie		0	
grono-	gronostaj		0	
jeżo-	jeżozwierz		0	
kazno-	kaznodzieja		0	
koło-	kołodziej	kolodѣѣ	0	
koro-	korowód		0	
koszto-	kosztorys		0	
krzewo-	krzewostan		0	
kształto-	kształtotwórca		0	
kuro-	kuropatwa		0	
kwaso-	kwasoród		0	
kwiato-	kwiatostan		0	
lato-	latorośl	lętorostlę	0	
noc-	nocleg	nočęlegę	0	
paso-	pasóżyt		0	
pióro-	pióropusz		0	
psu-	psubrat		0	
-rys	życiorys	žitije	0	
ślino-	ślinowód		0	
trupo-	trupokupiec		0	
wodo-	wodopicie	vodorijęsę	0	
wodzi-	wodzirej		0	
zbioro-	zbiorowód		0	

zloto-	zlotobijacz		0	
0			bakro-	bakrorezac
0		Bogol'ubъ, bogojavl'enije	bogo-	bogojavljenje, bogohulnik, Bogoljub, bogoslov
0			brako-	brakolomac
0			brodo-	brodovlasnik
0			bure-	burevjesnik
0		člověkol'ubije	čovjeko-	čovjekoljublje
0			dan-	danguba
0			domo-	domoljublje, domobran
0			drvo-	drvored, drvosječa
0			grudo-	grudobran
0			hodo-	hodočasnik
0			knjigo-	knjigoveža
0			kotlo-	kotlokrp
0			-lik	krajolik
0			luko-	lukobran
0			meso-	mesoreznica
0			nado-	nadobudnost
0			noćo-	noćobdija
0			nogo-	nogomet
0		-viděць	oče-	očevidac
0			prsto-	prstohvat, prstopuc
			rovo-	rovokopač
0			ruko-	rukokmet, rukoljub
0			sjeno-	sjenokoša
0		sladostъ - strastъ	slado-	sladoled, sladostrast
0		slavoslovije	slavo-	slavoluk
0		šaropisatel'ъ	sobo-	soboslikar
0			svinjo-	svinjokolja
0			trno-	trnokop, Trnoružica
0			tugo-	tugo-jadi (f. uzvika)
0			Tugo-	Tugomir
0			uho-	uholaža

0			Vjeko-	Vjekoslav
0		вѣроломѣникъ	vjero-	vjerolomac
0		самодръзць	vlasto-	vlastodržac
0		вождь	-vođa	zborovođa, vojskovođa
0		(vojsko)voždь	vojsko-	vojskovođa

PRILOG-IMENICA

cicho-	cichobiežność		0	
ciemno-	ciemnogród, ciemnobraz		0	
cienko-	cienkopis		0	
daleko-	dalekowidz	dalekoviděnije	0	
darmo-	darmozjad, darmopych, darmochleb		0	
goło-	gołoledź	goloedь	0	
górnno-	górnogadatliwość		0	
marno-	marnochwalca, marnotrawca		0	
szybko-	szybkowar		0	
śród-	śródmieście	srědudvorije	0	
wniebo-	wniebowstąpie- nie, wniebowzięcie		0	
zadość-	zadośćuczynienie		0	
z cicha-	z cicha pęk		0	
0			blago-	blagodat, blagovijest
0			brzo-	brzogriz (fast food)
0			puno-	punoglavac
0			rano-	ranoranilac, Ranogajac
0			skoro-	skoroteča
0			sporo-	sporogriz, spovoz (slow food)
0			više-	Višeslav

BROJ-IMENICA

ćwierć-	ćwierćkolumna		0	
---------	---------------	--	---	--

dwu-	dwuścian		0	
PRIDJEV-IMENICA				
biało-	białosep, białoróż, białorzyt	бѣлоризьсь	0	
biały-	Białystok		0	
cało-	całokształt	цѣломодрије	0	
ciemno-	ciemnogród, ciemnobraz		0	
cudzo-	cudzołożnica		0	
czarno-	czarnogłów	чѣрногоризьсь	0	
jawno-	jawnogrzesznic		0	
krasno-	krasnołudek		0	
krótko-	krótkonos		0	
obco-	obcokrajowiec	иноплемень- никъ	0	
ostro-	ostrowidz, ostrowzrok		0	
psia-	psiakość, psiakrew, psiamać, psiawiara		0	
pstro-	pstroglowiec		0	
skurczy-	skurczybyk		0	
sukin-	sukinsyn		0	
wiel-	wielbłąd	велѣбѣдъ	0	
wielko-	wielkołud		0	
wielo-	wieloryb		0	
wicio-	wiciokrzew		0	
zmartwych-	zmartwychwsta- nie		0	
źmiji-	źmij-syn		0	
żółto-	żółto brzuch		0	
0			bjelo-	bjelokost
0			crven-	Crvenkapica
0			mini-	minival
0		vele- velečđ	vele-	velegrad, velesajam, veleum, Velebit
0			zelen-	zelenkada, Zelengora

GLAGOL-IMENICA				
0			budi-	Budimir
0			ćuli-	ćulibrk
0			-dâ	dabogdâ
0			daj-	dajbože
0			gazi-	Gazivoda, Gazibara
0			guli-	gulikoža
0			kaži-	kažiprst
0			laži-	lažitorba
0			leti-	letipas
0			mami-	mamipara
0			nabi-	nabiguzica
0			nazovi-	nazoviprijatelj
0			nedaj-	nedajbog
0			priši-	prišipetlja
0			raspi-	raspikuća
0			razbi-	razbibriga
0			pitaj-	pitajboga
0			skoči-	skočimiš
0			strizi-	strizibuba, Strizivojna
0			trpi-	Trpimir
0			ubi-	ubibože
0			visi-	visibaba
0			vrti-	vtirep, vrtiguz
0			zgubi-	Zgubidan
0			zvoni-	Zvonimir
bawi-	bawidamek		0	
boli-	boligłówka		0	
burczy-	burczymucha		0	
chwali-	chwalipięta		0	
dali-	dalibóg		0	
dusi-	dusigrosz		0	
goli-	golibroda, goliłeb		0	
goni-	goniwiatr		0	
gryzi-	gryzipiórek		0	
hulaj-	hulajnoga, hulajdusza		0	
kopci-	kopcidym		0	
kraży-	krażyświat		0	

kręci-	kręciwłos		0	
kwasi-	kwasi kot, kwasiškóra		0	
liczy-	liczykrupa		0	
łami-	łami glówka		0	
łapi-	łapi grosz		0	
mąci-	mąci mózg		0	
mieli-	mieli gęba		0	
moczy-	moczy gęba, moczy morda		0	
obi-	obibok		0	
obieży-	obieży świat		0	
pasi-	pasikonik		0	
pędzi-	pędzi kot, pędzi wiatr		0	
plóczy-	plóczy włos		0	
podbi-	Podbi pięta		0	
pucy-	pucy but		0	
stawi-	stawi noga		0	
świerzbi-	świerzbi gęba		0	
świszczy-	świszczy pała		0	
tluczy-	tluczy brzuch		0	
urwi-	urwi połeć		0	
wodzi-	wodzi rej		0	
wozi-	wozi woda		0	
wydmi-	wydmi kufel		0	
wydrzy-	wydrzy grosz		0	
wykpi-	wykpi grosz		0	
wyrwi-	wyrwi ząb		0	
zawali-	zawali droga		0	

GLAGOL-ZAMJENICA

widzi-	widzi mi się		0	
--------	--------------	--	---	--

ZAMJENICA-IMENICA

co-	codziennosc		0	
ilo-	iloczyn		0	
jego-	jegomosc		0	
jej-	jejmosc		0	
sobo-	sobowtor		0	

wielo-	wielomian, wielocukier		0	
wszędo-	wszędobystwo		0	
wszędę-	wszędębył		0	
0		самол'убъсь	samo-	samostan, samoljub
0			koje-	koještarija
0			sebe-	sebeljublje
0		еже-	svako-	svakodnevice
0		въседръжителъ, въсекръми-телъ	sve-	svežder, svejed
0		svojevol'je, svojeple- men'nikъ	svoje-	svojevoljnost

UZVIK-IMENICA

ciuciu-	ciuciubabka		0	
cmok-	cmoknonsens		0	
ola-	olaboga		0	

U klasifikaciju ubrajamo složenice od raznih vrsta riječi te ih dijelimo po kriteriju jednakosti (ekvivalencije), sličnosti (djelomične ekvivalencije) i različitosti (neekvivalencije).

Potpuno jednakih složenica zapravo nema, no postoje one koje se sastoje od najbližijih oblika sukorijena. Naime, u složenicama ne postoji (osim u nekolici primjera) identičan lik u oba sukorijena jer uspoređujemo dva srodna, ali ipak različita jezika. Slično je s usporedbama frazema kod kojih postoje ekvivalentni frazemi iako se radi o drugačijem nizu fonema koje čine sastavnice istoga značenja.

Slične su one složenice koje imaju jedan dio identičan ili ekvivalentan, a drugi sličan ili različit s obzirom na vrstu riječi ili oblik. Jednaki sukorijen (bez obzira je li prvi ili drugi) izdvojili smo u posebnom stupcu, dok smo ga s onim različitim dijelom navodili u cjelovitim poljskim i hrvatskim primjerima.

Različite su one složenice koje imaju u oba sukorijena različite oblike, bez obzira na to što mogu biti sastavljene od istih vrsta riječi. I kod njih smo navodili prvi sukorijen u lijevom poljskom i lijevom hrvatskom stupcu.

Izostavili smo složenice sastavljene od posuđenica, npr. *kleptomani*, *piroman* jer se često ne može procijeniti od kojih su vrsta riječi napravljene.

5.4. Obrada ekvivalentnih složenica

Već smo rekli da dva različita ali srodna jezika nemaju nijedne složenice koja bi bila potpuno jednaka. Najprije smo izdvojili složenice čije su obje sastavnice imenice. Razlozi neznatnih razlika su:

- pravopisni (npr. uzeli smo da je polj. *zólc* jednaka hrv. *žuč* po značenju, a vrlo slična i po obliku, još je „jednakija“ riječ *jajowód* i hrv. *jajovod* jer imaju isto značenje i neznatno fonetski različit oblik zbog drugačijega zapisa fonema;
- fonematski (npr. *drogowskaz* i *putokaz* imaju isto značenje, ali polj. korijen *drog-* u hrvatskome glasi *put-*, a to se ne vidi na prvi pogled jer su korijeni sastavljeni od različitih fonema);
- sufiksadni (npr. *czudotwórca* i *czudotvorac* imaju isto značenje, ali se razlikuju u drugom dijelu po sufiksu *-ca* i *-ac*, *licemjernik* u odnosu na *licemjer* ima dodatni sufiks *-nik*, *listonosz* u poljskoj imenici ima multi gramatički sufiks, a hrvatski *listonoša* ima sufiks *-a*, *lodolamacz* ima sufiks *-acz*, a hrv. *ledolomac* sufiks *-ac*);
- infiksadni (u oba jezika složenice se najčešće tvore umetanjem infiksa *-o-*: *ręk-o-jeść* i *ruk-o-hvat*); postoje složenice bez interfiksa (tada su to sraslice, npr. *Novigrad*, *Wielkanoc*) ili s interfiksom *-i/-y-*, u glagolskim sukorijenima; rjeđe interfiks može biti i *-u-* (*polu-*);
- bezinterfiksni (npr. poljsku psovku *psisyn*), čije su sastavnice nalijepljene. Zato što prvi sukorijen završava samoglasnikom, među njima nije potreban infiks, u hrvatskom je potrebno izreći dvjema riječima - *pasji sin*;
- semantički (*piwowar* je u poljskom jeziku osoba koja proizvodi pivo, a u hrvatskome *pivovara* je tvornica piva pa je razlika u značenju, ali je oblik gotovo identičan (ako izuzmemo poljsko ortografsko *w* umjesto hrvatskoga *v* te hrvatski sufiks *-a* koji ne postoji u poljskoj riječi); zbog dva jednaka sukorijena ovu smo složenicu ubrojili u jednake;
- povijesni (poljski jezik očuvao je razliku između fonema *u* i *ó* koji se jednako izgovaraju, ali se različito pišu jer su nastali od povijesno različitih dugih i kratkih samoglasnika; dodatno se vokal *o* u zatvorenom slogu piše *ó* i izgovara kao *u*, npr. *muchomór* i hrv. *muhomor* pa imamo dva alomorfemska korijena *-mór// -mor*);
- u posuđivanju leksema (npr. hrvatski je od poljskoga preuzeo riječ *krajobraz* uz svoj leksem *krajolik*; *kraj* postoji u oba jezika kao zemlja ili područje, a *obraz* ima isti oblik, a različito značenje: u poljskom je to slika, a u hrvatskom dio lica).

Nakon imeničkih složenica s dvije imeničke sastavnice uspoređivali smo imenice čija je jedna sastavnica pridjev, a druga imenica. Tu je niz složenica s infiksom *-o-* u oba jezika, pa je bilo teško odlučiti pripadaju li pridjevnim

ili priložnim prvim su korijenima. Fonetski se razlikuje polj. *dobrobyt* od hrv. *dobrobit* (u fonemu *y* koji ne postoji u hrvatskome jeziku), fonetski i morfološki razlikuje se složenica *miłosierdzie* od *milosrđe* (u fonemu *l* koji je u hrv. *l* te u morfemskim alternacijama *š':s, er:r*). Isto tako poljska imenica *noworodek* razlikuje se od hrvatske *novorođenče* po rodu, dakle po morfološkoj kategoriji (prva je muškoga roda, druga srednjega roda). Poljska složenica *nowogród* razlikuje se po infiksu **-o-** kojega nema hrvatska sraslica *Novigrad*. Složenica *czuzoziemiec* razlikuje se od hrvatskoga oblika *inozemac* po prvom korijenu koji ima isto značenje, ali se realizira drugačijim fonemima i sinonimnim oblikom (*czuz-* = tuđ, *in-* = drugo, drugačije).

Kod brojevnih sukorijena postoji velika sličnost i dosta razlika, fonetskih, pravopisnih, povijesnih. Problem čine i različiti tipovi brojeva: glavni, redni, razlomci, višekratni.

Od priloga su jednaka samo dva primjera: prvi korijeni *lekko-* i *lako-* te *malo-* i *malo-*.

Od kombinacije zamjenica–imenica imamo primjer prvoga sukorijena **samo-** koji je potpuno jednak u poljskom kao i u hrvatskom jeziku (npr. *samochwała* i *samohwała*) te oblik prvoga sukorijena **wszech-/sve-** (*wszechświat* i *svemir*), s tim što je drugi sukorijen u hrvatskome primjeru posuđenica iz ruskoga jezika gdje *mir* znači *svijet*.

Odnos glagola i imenice iskazuju četiri primjera, dva u povijesnim riječima koje su zastarjelice: prva je vlastito ime *Mąci-mir* i *Muti-mir* od glagola *mutiti* (polj. *mącić*), a druga iz kategorije *Nomina instrumenti* – *motovilo* složena je od glagola *motati* i glagolske imenice *vilo* (od *viti, vijati*), u poljskom jednakoga prvoga sukorijena, a s povijesnim razlikama u drugome sukorijenu (*widło* je oblik sadržan u *widły, widelec* – *vile, vilica*). Treća imenica vlastito je ime *Kazimir*, a četvrta pripada emotivno obilježenoj imenici *włóczyki* – *vucibatina*.

Unatoč svih ovih razlika ovakve smo kompozite svrstali u jednake jer slične složenice imaju potpuno različite oblike i značenje sukorijena (prvoga ili drugoga).

5.5. Obrada djelomično ekvivalentnih složenica

Slične složenice također smo klasificirali po kombinaciji dviju imenica u sukorjenima, zatim smo izdvojili odnos u kojemu je prvi sukorijen zamjenica, a drugi imenica, dok sljedeću skupinu čine sukorijeni s glagolom i imenicom. Odnos broja i imenica čini manju grupu, dok je odnos priloga i imenice veća skupina, a pridjev–imenica broji tri primjera ako se složimo da su **dobro-** i **zlo-** ovdje pridjevni sukorijeni, a ne imenički.

Slične smo složenice klasificirali tako da smo izdvojili one njihove

sukorijene koji su jednaki po obliku ili značenju, a različiti po drugom sukorijenu. Razlikuju se složenice koje imaju jednak prvi sukorijen od onih koje imaju jednak drugi sukorijen, a rjeđe ima i obrnutih slučajeva. Tu smo razliku označili crticom koja se nalazi iza prvoga jednakoga sukorijena ili ispred drugoga jednakoga sukorijena u lijevoj poljskoj i hrvatskoj koloni (npr. *prawdo-mówca* i *istino-ljubac* te *roboto-godzina* i *norma-sat*). Drugi leksemski korijen (koji može biti i prvi u složenici) razlikuje se pa smo zato takve složenice nazvali sličnima.

Sukorijeni u složenicama mogu biti potpuno jednaki (usp. *światopis* i *putopis*), razlikovati se u grafemima (*wodociąg* i *vodovod*), u nizu fonema koji tvore isto značenje (*robotogodzina* i *normasat*) ili u istom značenju ali s dodatnim sufiksima u hrvatskome jeziku (*krajowied* i *narodozna-n-ac-0*).

Prva i najveća skupina tvori spoj dviju imenica najčešće povezan interfiksom **-o-** (*duşołowca* : *duşobriżnik*, *gęsopas* : *rosopas*). Te imenice nemaju jednakoga značenja, jednaki su samo prvi ili drugi sukorijen u složenici (npr. *księgozbiór* je zbirka knjiga, a *knjigoveža* je osoba koja uvezuje knjige).

Zamjenički sukorijen u imeničkoj složenici sastoji se od povratne zamjenice **sobie-** : **sebe-** i tvori dvije značenjski različite imenice. Drugi zamjenički sukorijen je **samo-** (*samolot*; *samostan*).

Zanimljiv je odnos glagolskoga sukorijena koji u hrvatskom jeziku obično ima oblik imperativa druge osobe jednine (*plaći-*, *sačuvaj-*), kao i u poljskom jeziku sa samoglasnikom (najčešće *-i-*: *placzy-*, *skarży-*, *mąci-*, *gryzi-*). No pronašli smo i primjer koji u hrvatskom korijenu ima interfiks (*grizo-duşje*), dok u poljskom ima uobičajeni oblik imperativa (*broń-*) te prezentski oblik (*cahuje-*). Jedno je pitanje je li u hrvatskome primjer *grizo-duşje* ipak odnos imenice (*griz-*, kao u prefiksalsnim oblicima imenica *ugriz*, *zagriz*) i druge imenice (*-duşje*), što se može usporediti i s primjerom *prostoduşje*). Pozdrav *cahuje rączki: ljubim ruke* upisali smo kao jednu riječ koja ima jedno značenje kulturema u oba jezika i može imati glagol samo u prvoj osobi jednine prezenta. Problem je možemo li taj okamenjeni složaj smatrati imenicom pa npr. reći: Ovo njegovo *ljubimruke* čini mi se neprirodnim. (misli se: pozdravljanje) ili Ovaj njegov *ljubimruke* sasvim je zastario (misli se: pozdrav). Ne može se slagati s atributom i predikatom u ženskom rodu, a može se zamijeniti s imenicama u srednjem ili muškom rodu.

U skupini broj-imenica mogu se navoditi različiti brojevi s obzirom da su oni vrlo slični u poljskom i hrvatskom jeziku. Naveli smo primjer *jedno-członowość* i *jednoulmje* te *cztero-droże* i *četvero-red*, *četvero-preg*.

Odnos prilog-imenica, odnosno imenica-prilog broji više primjera nego u skupinama jednakih primjera. Jednaki su priložni oblici *daleko-*, *pusto-*, *golo-/golo-*, a manje su slični, iako prepoznatljivi, oblici *blago-* // *blago-*, *bialo-* // *bjelo-*. Postoje i primjeri u kojima su priložni sukorijeni različiti, a

imenički jednaki (*prawierównia* i *visoravan*), no razlikuju se po značenju. Posebni su priložni sukorijeni koji imaju jednako značenje, ali se razlikuju po obliku: *wielobój* i *višeboj* pa je pitanje treba li potonji naći mjesto u jednakim složenicama zamjenica-imenica ili bolje pristaju u ovu skupinu sličnih priloga, naročito kad usporedimo pridjevne oblike *wiel-*, *wielo-* : *vele-* koji imaju više sličnosti i jedine su pridjevno-imeničke složenice u ovoj skupini sličnih složenica. Priložno-imenička složenica *blogosłowieństwo* i *blagoslov* također bi se mogla svrstati u jednake, ali ih možemo staviti i u slične jer imenički korijen u poljskoj složenici ima sufiks **-stwo**, dok je u hrvatskom jeziku on bez sufiksa (tj. ima **nulti sufiks**).

5.6. Obrada neekvivalentnih složenica

Različite smo složenice također svrstali prema vrstama riječi u njihovim sukorijenima. Za razliku od prethodnih skupina, ovdje imamo i skupinu usklika i imenice (doduše minimalnu). Zanimljivo je da složenica glagol-imenica može funkcionirati kao uzvik (npr. polj. *dali-bóg*), kao i uzvik koji se sastoji od uskličnoga i imeničkoga korijena (*ola-boga*), što bi se u hrvatskom jeziku prevelo kao prefiksadni leksem *za-boga*, također u funkciji uzvika, pa prema tome ne pripada našoj imeničkoj skupini složenica.

Vrsta igre skrivača, *ciuciu-babka*, u poljskome jeziku napravljena je od uzvika i imenice. U Bralczykovu rječniku našli smo i usklično-imeničku konstrukciju *cmok-nonsens* kao razgovorni naziv kulturema ljubljenja ruke. Ako nepromjenjive vrste riječi ne tvore imenički korijen, onda to zapravo nisu prave složenice, nego bi trebale biti uvrštene u prefiksadne oblike. Poljski leksem *cmoknonsens* funkcionira kao imenica, ali se uzvik *cmok* pretvorio u korijen od kojega se tvori glagol (*cmokać*), stoga se ovaj leksem može smatrati složenicom kao i poljski leksem *ciuciubabka*.

U hrvatskom jeziku funkciju uzvika ima oblik *ajmemajko* (tvoren od uzvika *aj*, zamjenice u genitivu *me* i vokativa imenice: *majko*). To je dakle složenica s tri različita sukorijena, ali ne funkcionira kao imenica pa zapravo ne bi spadala u ovu imeničku skupinu složenica. Uvrstili smo ju ipak radi imeničke sastavnice, tj. imeničkoga sukorijena.

Poljski leksem *olaboga* nije imenica, od uzvika *ola* ne tvori se promjenjiva vrsta riječi, pa se taj leksem ne bi trebao tretirati kao složenica. Isto se odnosi na složenice tipa *psiakość*, *psiakrew* i sl. koje imaju po dva imenička sukorijena, ali funkcioniraju kao uzvici-psovke i ne dekliniraju se, što je znak da ne tvore prave imenice. Slično je sa složenicom čiji su sukorijeni imenice u vokativu (*tugo-jadi*), no ona funkcionira kao uzvik i ne može imati druge padežne oblike. Ipak smo ih naveli u tablici jer se radi o složenicama imenica.

B. Tafra navodi i oblike *daninoć* (*dan* i *noć*), *boktepitaj* (*bog-te-pitaj*) itd. te

ih piše zajedno i naziva ih višerječnicama (2009:103). Irena Stremlić Breznik ih naziva *sklopovima* te navodi primjere *bog-i-bogme*, *hvala-bogu*, *bog-nasvaruj* i sl. te ih definira kao jedinice rječotvorja koje „nastaju spajanjem (sklapanjem) većeg broja osnova koje se pišu zajedno“ (2004:24). No ti primjeri također ne funkcioniraju kao imenice pa se ne bi trebale naći u našoj klasifikaciji. Priložni oblik *danonoćno* pokazuje pravu složenicu s interfiksom *-o-* i takav se oblik mora pisati zajedno. Leksikalizirane višerječnice također se mogu pisati zajedno, kao npr. *zaboga*, no već oblik *za Boga miloga*, koji predstavlja uzvik čuđenja, ne bi se trebao pisati zajedno. On funkcionira kao tri riječi, nije leksikaliziran i nema sintaktičke funkcije kao primjer *boktepitaj koliko*. No i to je pitanje može li se pisati zajedno jer npr. sinonimno značenje *tko zna koliko* ili *ne znam koliko* ne pišemo odvojeno. S druge strane, uzvik *ajme* toliko je već leksikaliziran da samo u jezikoslovnoj enciklopediji ili u etimološkom rječniku možemo vidjeti da se tu radi o uzviku *aj* i zamjenici *me*. Da je taj uzvik leksikaliziran, pokazuje i ponavljanje zamjenice u višerječnici *ajme mene* ili *ajme meni*, koja ima sinonim *jojsigameni* ili *jaosigatebi*. Takvi oblici živi su u govoru i ne zna se treba li ih pisati odvojeno (jao si ga tebi, joj si ga meni) ili zajedno. To su zapravo već frazeologizirane, leksikalizirane cjeline u kojima možemo odvojiti *meni*, *tebi* jer točno znamo na koga se te zamjenice odnose, dok to ne znamo za zamjenicu *ga* unutar frazema.

Različite imeničke složenice tvorene su od različitih sukorijena, ali u većini imaju interfiks *-o-* u oba jezika. Većina imeničkih sukorijena u drugom dijelu složenica tvorena je od glagolskih imenica pa bi se unutar te kategorije moglo njih razvrstati posebno, no to bi dodatno kompliciralo tablice.

U složenica *glagol-imenica* javlja se interfiks *-i/-y-* pa ti korijeni s interfiksom izgledaju kao imperativi. Samo jedna složenica zapravo je višerječnica i prvi njezin dio čini prezent (*caluję-ręczki*; *ljubim-ruke*). S obzirom da funkcioniraju kao kulturemi, napisali smo ih zajedno kao jednu riječ. U Anića je tretirana kao frazem i pisana odvojeno (frazem je smješten u okviru leksema *ruka*). U govoru se krati glagolski korijen (usp. *mruke*)

U primjere smo ubrojili i složenicu *glagol-zamjenica* jer ta kombinacija funkcionira kao netipična imenica, što se može vidjeti u rečenici: *Nie podoba mi się to jego widzimi się*. ili *To jest według jej widzimi się*. Poljski ga rječnici navode kao razgovornu imenicu srednjega roda (npr. Sobol, 1999, Bralczyk, 2005).

Složenica tipa *zamjenica-imenica* sadrži jedino zamjenicu *sebe-* (*sobiepanek* i *sebeljubac*).

U složenica *prilog-imenica* teško je bilo razlučiti je li prvi sukorijen od pridjeva (jer se prilozi i tvore od pridjeva), a navedeni su primjeri uglavnom imali interfiks *-o-*, jedino poljske imenice s priložnim sukorijenom *zadość-* i *śród-* nemaju interfiksa pa tvore sraslice (*zadośćuczynienie* i *śródmieście*).

Sve hrvatske složenice ovoga tipa imaju interfiks *-o-* osim priloga *više-* u sraslici *Višeslav*. Apelativi s ovakvim priložnim sukorijenom zamjenjivani su s posuđenim likom *poli-*, npr. *polinom*, *polivalentnost*, dok je u poljskom jeziku češći domaći sukorijen *wiel-* (*wielomian*).

Među primjerima *pridjev-imenica* postoji dosta razlika između hrvatskoga i poljskoga jezika. U poljskome postoji sraslica u psovkaama tipa *psiakość*, *psiamać*, *psiakrew* itd., a slične su psovke u hrvatskome zapisane odvojeno. Ostali pridjevni oblici poljskoga jezika okupljeni su oko pridjeva *wiel-* kojemu se dodaje interfiks *-o-* (*wielo*) ili sufiks *-ko-* (*wielkolud*). Hrvatski primjeri toga tipa imaju leksikalizirani pridjev *vele-* u manjem broju složenica (*veleum*, *velesajam*, *velegrad*). Međutim, postoje pridjevni sukorijeni za boje. U primjeru *bjel-o-kost* rabi se interfiks, a u sraslicama tipa *zelenkada*, *Crvenkapica* nema interfiksa.

Sažetak

U knjizi se uspoređuju jednaki, slični i različiti sufiksi hrvatskoga i poljskoga jezika uz koje se dodaju staroslavenski sufiksi s primjerima kad su utjecali na formiranje povijesnih, danas već leksikaliziranih oblika, kao i onih koji su s manjim ili većim promjenama ostali u dva suvremena jezika. Kako su staroslavenski sufiksi ispisivani iz odostražnoga rječnika starocrkvenoslavenskoga jezika, nisu mogli biti zastupljeni baš svi sufiksi koji se odnose na svjetovni leksik. Tako najčešće izostaju staroslavenski primjeri za invarijante ekspresivnih sufikasa.

Provedena je semantička kategorizacija sufikslnih imenica koje smo klasificirali u 10 skupina izdvojenih prema gramatici B. Bartnicke i H. Satkiewicz (1990.) pa tako razlikujemo Nomina actionis (nazwy czynności - glagolske imenice), Nomina agentis (nazwy wykonawców czynności - nazivi vršitelja radnje), Nomina patientis i obiecti (nazwy wytworów i przedmiotów czynności - nazivi proizvoda i objekata radnje), Nomina essendi (nazwy cech - nazivi obilježja), Nomina attributiva (nazwy nosicieli cech - nazivi nositelja osobina), Nomina instrumenti (nazwy narzędzi - nazivi oruđa), Nomina loci (nazwy miejsc - mjesne imenice), Nomina collectiva (nazwy zbiorowe - zbirne imenice), Nomina feminativa (nazwy żeńskie pochodne od męskich - ženske imenice izvedene od muških) te Nomina expressiva (nazwy ekspresywne - ekspresivni nazivi) podijeljene na umanjnice (zdrobnienia) i uvećanice (zgrubienia) s hipokorističnim ili pejorativnim značenjem.

Osim sufikslna tvorbe u derivate imenica uključili smo i prefikslnu tvorbu. Prefikslna imenice nismo izdvajali u 10 semantičkih skupina kao kod sufikslnih imenica. Nabrojili smo i obradili najčešće domaće i posuđene prefikse koji funkcioniraju u oba jezika.

Na kraju smo tablično obradili imeničke složenice (kompozite) podijeljene prema vrstama riječi u sukorijenima (imenica - imenica, pridjev - imenica, zamjenica - imenica, broj - imenica, glagol - imenica, prilog - imenica i uzvik - imenica). Svi su kompoziti razvrstani i prema tome imaju li ekvivalentne, djelomično ekvivalentne ili neekvivalentne lekseme u sukorijenima.

Ključne riječi: *rječotvorje, poljski jezik, hrvatski jezik, staroslavenski jezik, kontrastivna gramatika, semantička kategorizacija imenica, sufiksacija, prefiksacija, imeničke složenice (kompoziti), sukorijen*

Streszczenie

W książce porównuje się te same, podobne oraz różne sufiksy w języku chorwackim i polskim z przykładami z języka starosłowiańskiego, które miały wpływ na formowanie historycznych, dzisiaj już zleksykalizowanych form, jak również i tych, które z mniejszymi lub większymi zmianami pozostały w dwóch współczesnych językach. Ponieważ sufiksy starosłowiańskie wypisywane były z starocerkiewnosłowiańskiego słownika a tergo, nie można było wyszczególnić wszystkich sufiksów odnoszących się na świecką leksykę. Dlatego też najczęściej brakuje starosłowiańskich przykładów do inwariantów sufiksów ekspresywnych.

W pracy wykorzystana została kategoryzacja semantyczna rzeczowników sufiksalnych, sklasyfikowanych w 10 grupach wg. podziału w gramatyce B. Bartnickiej i H. Satkiewicz (1990). Wyszczególniono Nomina actionis (nazwy czynności - glagolske imenice), Nomina agentis (nazwy wykonawców czynności - nazivi vršitelja radnje), Nomina patientis i obiecti (nazwy wytworów i przedmiotów czynności - nazivi proizvoda i objekata radnje), Nomina essendi (nazwy cech - nazivi obilježja), Nomina attributiva (nazwy nosicieli cech - nazivi nositelja osobina), Nomina instrumenti (nazwy narzędzi - nazivi oruđa), Nomina loci (nazwy miejsc - mjesne imenice), Nomina collectiva (nazwy zbiorowe - zbirne imenice), Nomina feminativa (nazwy żeńskie pochodne od męskich - ženske imenice izvedene od muških) oraz Nomina expressiva (nazwy ekspresywne - ekspresivni nazivi) podzielone na zdrobnienia (umanjenice) i zgrubienia (uvećanice) ze znaczeniem hipokorystycznym lub pejoratywnym.

Do analizy włączono również rzeczowniki prefiksalne (bez klasyfikacji semantycznej), w których wyszczególniono najczęściej używane rodzime i obce prefiksy występujące w obu językach (bez przykładów starosłowiańskich).

Na ostatnią grupę składają się rzeczowniki złożone (kompozyty), podzielone według części mowy występujących w dwóch rdzeniach. Wyróżniono grupy: rzeczownik - rzeczownik, przymiotnik - rzeczownik, zaimek - rzeczownik, liczebnik - rzeczownik, czasownik - rzeczownik, przysłówek - rzeczownik oraz wykrzyknik - rzeczownik (kolejność może być różna). Wszystkie zgrupowane wg. wyżej wymienionych kryteriów kompozyty dzielą się dodatkowo na ekwiwalentne, częściowo ekwiwalentne lub nieekwiwalentne leksemy w współrdzeniach.

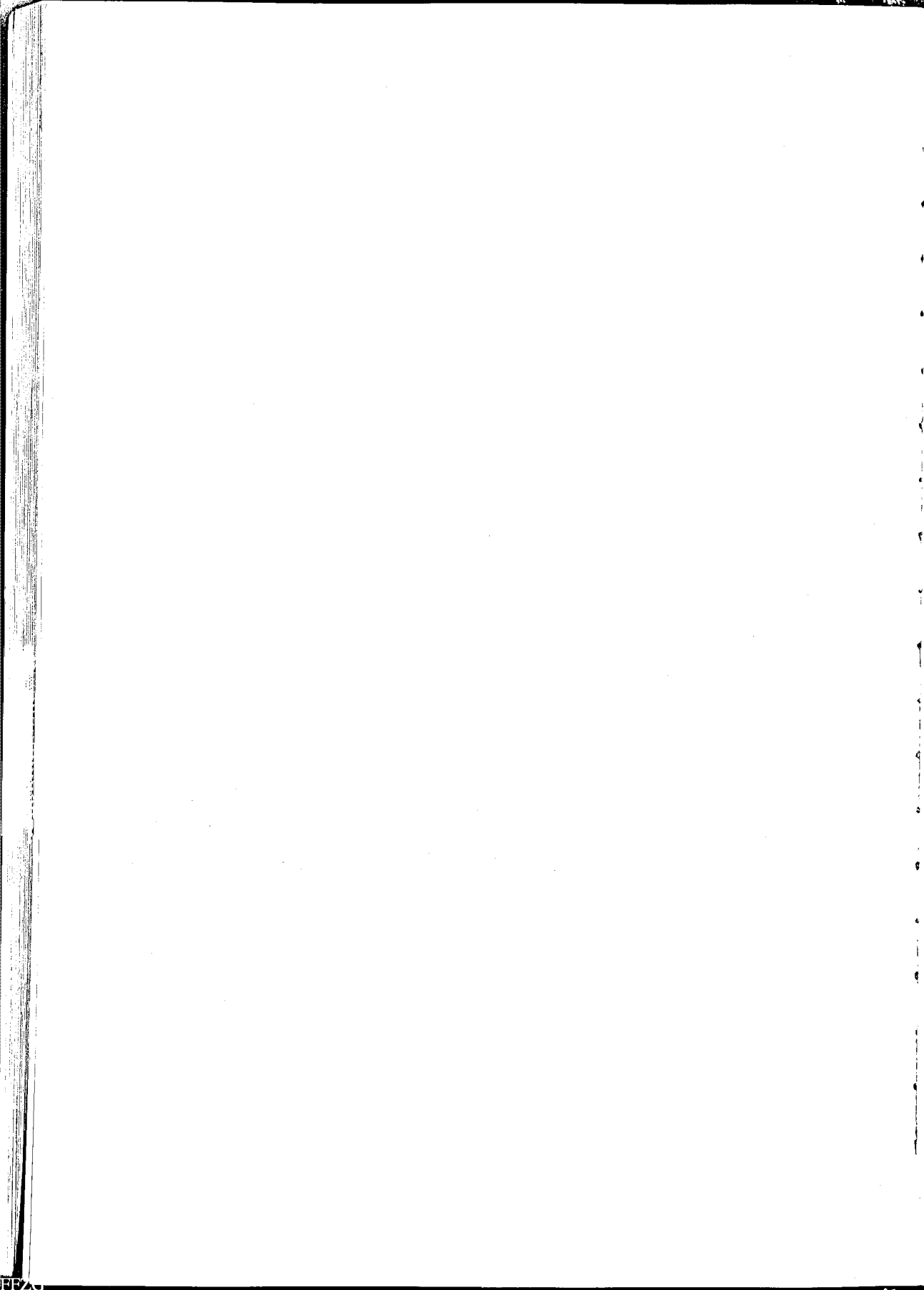
Słowa kluczowe: *słowotwórstwo, język polski, język chorwacki, język starosłowiański, gramatyka konfrontatywna, kategoryzacja semantyczna rzeczowników, sufiksacja, prefiksacja, rzeczowniki złożone (kompozyty), współrdzeń*

LITERATURA:

- Anić, Vladimir** (1991.): *Rječnik hrvatskoga jezika*, Novi Liber, Zagreb
- Babić, Stjepan, Božidar Finka, Milan Moguš** (2004.): *Hrvatski pravopis*, Školska knjiga, Zagreb
- Babić, Stjepan i Stjepko Težak** (1994): *Gramatika hrvatskog jezika*, Školska knjiga, Zagreb
- Babić, Stjepan** (1986.): *Tvorba riječi u hrvatskom jeziku*, JAZU – Globus, Zagreb
- Bańko, Mirosław** (2003.): *Indeks a tergo do Uniwersalnego słownika języka polskiego*, PWN, Warszawa
- Barić, Eugenija; Mijo Lončarić; Dragica Malić i dr.** (2003): *Hrvatska gramatika*, Školska knjiga, Zagreb
- Bartnicka-Dąbkowska, Barbara, M. Jaworski i R. Sinielnikoff** (1972.): *Gramatyka opisowa języka polskiego z ćwiczeniami*, t. I., Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, Warszawa
- Bartnicka, Barbara i Halina Satkiewicz** (1990): *Gramatyka języka polskiego dla cudzoziemców*, Wiedza Powszechna, Warszawa
- Bartnicka, Barbara i Satkiewicz, Halina** (2006): *Gramatyka języka polskiego*, Wiedza Powszechna, Warszawa
- Bartula, Czesław** (1998): *Podstawowe wiadomości z gramatyki staro-cerkiewnosłowiańskiej*, PWN, Warszawa
- Benešić, Julije** (1939): *Gramatyka języka chorwackiego czyli serbskiego*, Warszawa
- Benešić, Julije** (1949): *Hrvatsko-poljski rječnik*, Nakladni zavod Hrvatske, Zagreb
- Bednarczuk-Kravić, Łucja i Hofman-Pianka, Agnieszka** (2003.): *Džepni rječnik hrvatsko-poljski, poljsko-hrvatski*, WP Warszawa
- Birtić, Matea** (2008.): *Unutarnja struktura odglagolskih imenica u hrvatskome jeziku*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb
- Boryś, Wiesław** (2005): *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Wydawnictwo Literackie, Kraków
- Bralczyk, Jerzy (ur.)** (2005): *Słownik 100 tysięcy potrzebnych słów*, PWN, Warszawa
- Damjanović, Stjepan i dr.** (2004): *Mali staroslavensko-hrvatski rječnik*, Matica hrvatska, Zagreb
- Despodova, Vangelija (ur.)** (1999): *Staroslovensko-makedonski rečnik (so grčki paraleli)*, suradnici: Sonja Novotni, Elka Jačeva-Ulčar i Marija Čičeva-Aleksić, Prilep - Skopje
- Dokulił, Miloš** (1979.): *Teoria derywacji*, Ossolineum, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk, preveli Anna Bluszcz i Jan Stachowski

- Dubisz, Stanisław** (2009): *O ewolucji słownictwa emocjonalnego*, u: *Językowy świat Słowian. Zjawiska, interpretacje, znaki zapytania*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa, str. 61-69
- Frančić, Vilim** (1961): *Budowa słowotwórcza serbochorwackich kolektywów*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków
- Gluhak, Alemko** (1993.): *Hrvatski etimološki rječnik*, „August Cesarec”, Zagreb
- Grzegorzczkova, Renata** (1982): *Zarys słowotwórstwa polskiego. Słowotwórstwo opisowe*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa
- Grzegorzczkova, Renata, Roman Laskowski, Henryk Wróbel** (ur.)(1984.): *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*, PWN, Warszawa (Słowotwórstwo, str. 307-511)
- Grzegorzczkova, Renata i Jadwiga Puzynina** (1979.): *Słowotwórstwo współczesnego języka polskiego. Rzeczowniki sufiksalne rodzime*, PWN, Warszawa
- Hamm, Josip** (1971.): *Staroslavenska čitanka, Školska knjiga*, Zagreb
- Hamm, Josip** (1963.): *Staroslavenska gramatika*, Udžbenici Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
- <http://sjp.pwn.pl/> : Słownik Języka Polskiego
- Handke, Kwiryna** (1976.): *Budowa morfologiczna i funkcje compositów polskich*, PAN, Prace językoznawcze br. 81, Ossolineum, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk
- Jadacka, Hanna** (2001): *System słowotwórczy polszczyzny (1945-2000)*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa
- Klaić, Bratoljub** (1966.): *Veliki rječnik stranih riječi izraza i kratica*, Zora, Zagreb
- Marković, Ivan** (2007.): *Do kosti – Imenice hrvatske i-sklonidbe*, Lahor, HFD, Zagreb, str. 14-36
- Malec, Tadeusz** (1976.): *Budowa słowotwórcza rzeczowników i przymiotników w gwarze wsi Rachanie pod Tomaszowem Lubelskim*, PAN, Prace Językoznawcze br. 79, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk
- Matešić, Josip** (1966. i 1967.): *Rückläufiges Wörterbuch des Serbokroatischen*, sv. I. i II., Wiesbaden
- Mizerski, Witold** (2000.): *Język polski, Encyklopedia w tabelach*, Łódź str. 48 – 53
- Miturska-Bojanowska, Jolanta** (2001): *O niektórych derywatach paradygmatycznych odczasownikowych w języku rosyjskim i polskim*, u: *Słowo. Tekst. Czas V.*, Instytut Filologii Słowiańskiej, Szczecin, str. 242-245
- Moguš, Milan i Neda Pintarić** (2002.): *Poljsko-hrvatski rječnik*, Školska knjiga, Zagreb
- Nagórko, Alicja** (1998.): *Zarys gramatyki polskiej (ze słowotwórstwem)*, Wydanie trzecie, rozszerzone, PWN, Warszawa

- Nazor, Anica** (ur.)(2000.-2007.): *Rječnik crkvenoslavenskoga jezika hrvatske redakcije I. A-V*, Staroslavenski institut, Zagreb
- Petković, Sava** (1935.): *Rečnik crkvenoslovenskoga jezika*, Sremski Karlovci
- Pintarić, Neda** (1996.): *Odnos umanjena i umilnica u hrvatskome i poljskom jeziku*, Strani jezici br. 1-2., str. 36-46
- Pintarić, Neda** (2000): *Organizacija prostora u prefikslnih glagola hrvatskoga i poljskoga jezika*, u: Riječki filološki dani br. 3, ur. Diana Stolic, Rijeka, str. 297-312
- Pintarić, Neda** (2002.): *Pragmeme u komunikaciji*, FFPress, Zagreb
- Ratkajec, Tatjana** (2007.): *Položaj srodnih riječi u hrvatskome: usporediti, usporedba i druge*, Lahor br. 4, HFD, Zagreb, str. 271-278
- Rodziewicz, Barbara** (2001.): *Rzeczowniki złożone z komponentem obcojęzycznym w języku rosyjskim, polskim i niemieckim lat 80 i 90 XX wieku*, u: Słowo.Tekst.Czas V., Instytut Filologii Słowiańskiej, Szczecin, str. 242-245
- Sadnik, L. i R. Aitzetmüller** (1955.): *Handwörterbuch zu den altkirchenslavischen texten*, Mouton & CO-'S-Gravenhage, Heidelberg
- Skok, Petar** (1971.-1974.): Etimologijski rječnik hrvatskog ili srpskog jezika, JAZU, Zagreb
- Sokolová, Miloslava, G. Moško, F. Šimon, V. Benko** (1999): *Morfematičský slovník slovenčiny*, 1. vyd., Náuka, Prešov
- Silić, Josip, Ivo Pranjković** (2005.): *Gramatika hrvatskog jezika*, Školska knjiga, Zagreb
- Sobol, Elżbieta** (1999): *Mały słownik języka polskiego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa
- Stramljič Breznik, Irena** (2004): *Besednodružinski slovar slovenskega jezika*. Poskusni zvezek za iztočnice na B, ZORA, Maribor
- Szober, Stanisław** (1959.,1971.): *Gramatyka języka polskiego*, PWN, Warszawa
- Šimunović, Petar** (2009): *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, Golden Marketing – Tehnička knjiga, Zagreb
- Šipka, Danko** (2005.): *Rečnik tvorbenih formanata*, Alma, Beograd
- Tafra, Branka i Petra Košutar** (2009.): *Rječotvorni modeli u hrvatskom jeziku*, Suvremena lingvistika br. 67, str. 87-107
- Trajkova, Katica** (2008.): *Nomina instrumenti vo makedonski te crkovnoslovenski tekstovi*, Institut za makedonski jazik „Krstie Misirkov”, Skopje
- Walczak, Bogdan** (1999): *Zarys dziejów języka polskiego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego PAN, Wrocław
- Żlabowa, Janina** (1958): *Gramatyka opisowa języka polskiego*. Materiały pomocnicze, PWN, Łódź – Kraków
- www.hjp.hr

Kazalo pojмова

A

- afiksoidna tvorba 150
 agens (vršitelj radnje) 7, 25, 30, 56, 76,
 78, 120
 alomorf 21, 33, 55, 65, 149, 165
 alternirani sufiks (sufiks alternowany) 20,
 28, 66, 124, 128, 130
 apsorpcija (apsorpcja) 21, 91, 99, 117, 119

D

- deprecijativno značenje sufiksa
 (> pejorativni sufiks) 59, 129, 131
 derivat (izvedenica) (derywat) 22, 23, 30,
 31, 42, 124, 134
 distribucija sufiksa 9, 31, 57, 129, 133,
 149
 djelomično ekvivalentni kompoziti 149,
 155, 163, 165
 drugostupanjska izvedenica 111, 115

E

- ekvivalentni kompoziti 151

F

- formant 22, 44, 54, 56, 58, 110, 118, 130

I

- imenička formacija (formacija rzeczowna)
 7
 interfiks 165, 167, 168, 169
 invarijanta sufiksa 117, 118, 119, 120, 121,
 122, 123, 125, 126, 127, 128, 129, 130
 izvedenica (wyraz pochodny) 39, 40, 54,
 110, 111, 115

K

- kontrastivni opis (opis konfrontacyjny) 6
 korijen riječi (rdzeń) 6, 22, 23, 29, 30, 31,
 41, 43, 78, 90, 103, 115, 119, 120, 121,
 129, 130, 131, 133, 145, 146, 147, 149,
 150, 164, 165, 167, 168

L

- leksička homonimija (homonimia
 leksykalna) 23
 leksikalizacija (leksykalizacja) 144, 168,
 169
 leksikalizirana osnova (temat
 zleksykalizowany) 41, 42
 leksikalizirani sufiks 29, 77, 90, 118, 120,
 121, 124, 125, 126, 127, 128, 129

M

množinski sufiks (sufiks pluralia tantum)
22, 23, 42, 43, 44, 77, 78, 79, 80, 96,
97, 98, 119, 121, 125

N

neekivalentni kompoziti 149, 150, 157,
167
neoklasična složenica 150
neplođan sufiks (martwy sufiks) 20, 21,
41, 42, 55, 58, 59, 65, 76, 79, 81, 87,
88, 89, 90, 98, 99, 109, 111, 116, 118,
124, 126
nepostojani samoglasnik (samogłoska
ruchoma) 22, 30, 40, 42, 49, 54, 56, 57,
66, 76, 78, 79, 80, 88, 98, 109, 110, 118,
121, 122, 133
Nomina actionis (glagolske imenice) 6, 9,
22, 42
Nomina agentis (nazivi vršitelja radnje) 6,
24, 30, 31, 44
Nomina patientis i obiecti (nazivi
proizvoda radnje) 6, 32
Nomina essendi (nazivi obilježja) 6, 40, 59
Nomina attributiva (nazivi nositelja
osobina) 6, 30, 44, 45, 54, 55, 56, 58,
59, 118, 119, 133
Nomina instrumenti (nazivi oruđa) 6, 7,
21, 22, 23, 40, 44, 45, 58, 66, 68, 76,
77, 80, 89, 117, 118, 124, 165
Nomina loci (mjesne imenice) 7, 40, 78,
80, 81, 97, 119
Nomina collectiva (zbirne imenice) 7, 59,
89, 90, 97, 117, 118, 119
Nomina feminativa (ženske izvedenice od
muških imenica) 7, 100
Nomina expressiva (ekspresivni nazivi) 7,
55, 56, 57, 58, 59, 97, 104, 118, 133
nulta derivacija (derywacja wsteczna) 21,
41, 134
multi sufiks (formant zerowy) 22, 41, 43,
104, 117, 118, 126, 134, 164, 167

P

paralelni oblici (formy oboczne) 20, 110
perintegracija 20, 78
plođan sufiks (żywy sufiks) 20, 21, 23,
29, 30, 31, 40, 41, 42, 54, 55, 56, 57,
59, 65, 66, 67, 76, 77, 80, 87, 88, 89,
90, 97, 98, 109, 110, 111, 115, 117, 118,
119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126,
128, 129, 131, 133
pogrdnice (pejorativi) 129, 131
poluglas u jakoj poziciji 133
poluglas u slaboj poziciji 65
posuđenica (wyraz nierodzimy, pożyczony)
23, 30, 42, 44, 55, 56, 57, 66, 81, 121,
122, 123, 124, 126, 127, 146, 147, 165
prefiksalna tvorba, prefiksacija
(prefiksacja) 5, 41, 99, 135, 148, 149,
166, 167
prefiksarno-sufiksalna tvorba
(słowotwórstwo prefiksarno-sufiksalne)
118, 135
preoblika (transformacja) (transformacja)
43, 103
prošireni sufiks (sufiks złożony) 20, 22,
23, 30, 42, 55, 58, 79, 96, 110, 121, 130,
145

R

rječotvorje, tvorba riječi (słowotwórstwo)
5, 78, 168

S

sklapanje (slaganje) osnova 149, 168
složeni sufiks 40, 41, 55, 56, 57, 67, 78,
79, 88, 89, 97, 98, 99, 109, 118, 120
složenice (kompoziti) (rzczerwowniki
złożone, kompozyty) 41, 128, 145, 146,
147, 149, 150, 163, 164, 165, 166, 167,
168, 169
sraslica 164, 165, 168, 169
sufiksacija (sufiksalna tvorba) 6, 41, 117,
134
suglasnička alternacija (alternacja
spółgłoskowa) 40, 42
sukorijen 149, 163, 164, 165, 166, 167,
168, 169

T

tvorbena kategorija (kategorija słowotwórcza) 6, 7, 23, 30, 31, 59, 79, 89
tvorbena skupina (grupa słowotwórcza) 9, 76, 89, 133

U

umanjenice (deminutivi) (zdrobnienia) 7, 111, 123, 128
umiljenice (imena od milja, hipokoristici) 128, 129, 130, 131
univerbizacija (univerbizirane imenice) (uniwerbizacja) 40, 41, 43, 54, 56, 66, 119, 121, 123
uvećanice (augmentativi) (zgrubienia) 7, 58, 112, 115, 116, 128, 129, 130, 133

V

višerječnica 150, 168

Uvod	5
1. Pregled sufikslnih oblika imenica	9
1. 1. Nomina actionis	9
1. 2. Nomina agentis	24
1. 3. Nomina patientis i obiecti	32
1. 4. Nomina attributiva	45
1. 5. Nomina essendi	59
1. 6. Nomina instrumenti	68
1. 7. Nomina loci	81
1. 8. Nomina collectiva	90
1. 9. Nomina feminativa	100
1. 10. Nomina expressiva	104
2. Usporedna analiza imeničkih sufikasa	117
2. 1. Sufiksi u glagolskih imenica	117
2. 2. Sufiksi imenica vršitelja radnje	120
2. 3. Sufiksi imenica s nazivom rezultata radnje	120
2. 4. Sufiksi atributivnih imenica	122
2. 5. Sufiksi imenica za obilježja	123
2. 6. Sufiksi imenica za alatke i uređaje	124
2. 7. Sufiksi mjesnih imenica	125
2. 8. Sufiksi zbirnih imenica	126
2. 9. Sufiksi ženskih imenica tvorenih od muških	127
2. 10. Sufiksi ekspresivnih imenica	128
2. 10. 1. Sufiksi umanjjenica i umiljenica	128
2. 10. 2. Uvećanice i pogrđnice	129
3. Zaključak za sufikslnu tvorbu imenica	133
4. Prefikslna i prefikslno-sufikslna tvorba	135
4. 1. Opis i značenje prefikasa	144
5. Imeničke složenice (kompoziti)	149
5. 1. Ekvivalentni kompoziti	150
5. 2. Djelomično ekvivalentni kompoziti	154
5. 3. Neekvivalentni kompoziti	157
5. 4. Obrada ekvivalentnih složenica	164
5. 5. Obrada djelomično ekvivalentnih složenica	165
5. 6. Obrada neekvivalentnih složenica	167
6. Sažetak	171
7. Streszczenie	172
8. Literatura	173
9. Kazalo pojmova	177